

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

تهیه و تنظیم:

معاونت آموزشی

پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی

سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

نویسنده:

عبدالرضا عباس زاده

شهاب عباس زاده

استادفادی مرکزی
معاونت امور عمرانی
دفتر امور شهری و شوراهای

وزارت کشور

سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
پژوهشگاه مدیریت شهری و رونمایی

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و معارف

شهرداری کرمان

سری منابع آموزشی شهرداری‌ها

سرشناسه: عباس زاده، عبدالرضا، ۱۳۳۶ -
عنوان و نام پدیدآور: آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار / عبدالرضا عباس زاده، شهاب
عباس زاده. [به سفارش پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور]؛ مجری استانداری مرکزی،
شهرداری کرمان، پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری جهاد دانشگاهی.
مشخصات نشر: تهران: راه دان: سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: س، ۱۳۶ ص.
فروست: ... سری مجموعه منابع آموزشی شهرداریها
شابک: ۳۰۰۰۰ ریال: ۱-۴۴-۵۹۵۰-۶۰۰-۹۷۸
یادداشت:
یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۳۱ - ۱۵۲.
موضوع: شهرداران -- ایران.
موضوع: شهرداران -- انتخابات -- قوانین و مقررات -- ایران.
شناسه افزوده: عباس زاده، شهاب، ۱۳۵۸ - . شناسه افزوده: سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور
شناسه افزوده: سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور. پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی
شناسه افزوده: جهاد دانشگاهی. پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری
شناسه افزوده: استانداری مرکزی
شناسه افزوده: شهرداری کرمان
رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ آع/۳/ JS۴۶۷
رده بندی دیویی: ۳۲۰/۸۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۲۴۴۸۹۵۶

عنوان: آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

ناشر: انتشارات سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور

تهیه و تنظیم: معاونت آموزشی پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی

مجری: استانداری مرکزی - شهرداری کرمان - پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری جهاد دانشگاهی

مدیر پروژه: هوشنگ بازوند، حسین رجب صلاحی

ناظر پروژه: کیومرث محمودی، سیامک سلیمانی، جواد نیکنام

نویسنده: عبدالرضا عباس زاده، شهاب عباس زاده

ویراستار: تهمینه فتح اللهی

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

تاریخ چاپ: تابستان ۱۳۹۰

شابک: ۱-۴۴-۵۹۵۰-۶۰۰-۹۷۸

حق چاپ و نشر برای انتشارات سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور محفوظ است

پیشگفتار

گسترش شهرنشینی و مسائل و مشکلات خاص زندگی شهری، بیش از پیش ضرورت توجه همه جانبه به راهبردهای سودمند برای بهینه سازی زندگی ساکنان شهرها را لازم ساخته است. در میان عوامل تاثیرگذار در شهرها مانند محیط زیست شهری، حمل و نقل شهری، ایمنی شهری و برنامه ریزی شهری، یک عامل بسیار مهم که تاثیر فزاینده و تعیین کننده ای بر دیگر عوامل سازنده زندگی شهری دارد، مدیریت شهری است. هر فعالیت اجتماعی بدون وجود مدیریت سازمان یافته که اهداف و ابزارهای رسیدن به آنها را مشخص کند و فعالیتها را هماهنگ سازد - از هم می باشد و به بی نظمی می گراید. شهرها نیز که پیچیده ترین و متنوع ترین جلوه های زندگی اجتماعی بشری را در خود دارند بدون وجود نظام مدیریت شهری که ضمن انجام برنامه ریزی های لازم برای رشد و توسعه آینده شهر به مقابله با مسائل و مشکلات کنونی آنها بپردازد بی سامان می گردند.

در نظریه های جدید مدیریت، به بالاترین سازمان از نظر کیفیت، سازمان متعالی می گویند. یک سازمان زمانی متعالی است که تمام اعضا به ماهیت ذاتی و درونی روابط خود اهمیت دهند، بدین معنا که هر فردی برای کارایی بیشتر از هیچ کوششی دریغ نرزد. برخلاف یک رابطه متقابل خشک و رسمی که در آن طرفین به چگونگی تقسیم منافع علاقمندی نشان می دهند، اعضا یک سازمان متعالی و برتر بیشتر مایل اند بدانند چگونه هر یک از آنان می توانند نفع بیشتری به سازمان ارائه دهند، افزون بر این، تمامی اعضا سازمان به این موضوع علاقمندند که چگونه می توانند برای افراد خارج از سازمان نیز مثرم ثمر باشند.

نظام مدیریت شهری نیز می باید به جایگاه متعالی خود برای خدمات رسانی بهتر به منظور رضایتمندی هر چه بیشتر شهروندان کشور دست یابد. مهمترین راه برای رسیدن به این هدف برای نظام مدیریت شهری دست یابی به جریان دانش و اطلاعات بهتر در جهت اخذ تصمیم مناسب و کاهش خطاها در تصمیم گیری و اجرا می باشد. داشتن دانش و اطلاعات از عدم قطعیت در روند تصمیم گیری ها می کاهد. مهمترین ابزار دست یابی به اطلاعات در جهان امروز متون نوشتاری یا الکترونیک می باشد که اگر حاصل تلفیق علم و عمل باشند تاثیرگذاری آن به مراتب بر مخاطبین بیشتر خواهد بود. به منظور انتشار دست آوردهای جدید علمی و عملی در زمینه های مختلف مدیریت شهری پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی سازمان شهرداریها و دهیاری های کشور با همکاری دفتر امور شهری و شوراهای استانداری مرکزی اقدام به انتشار کتب آموزشی ای با عناوین زیر نموده است تاگامی هر چند

کوچک در ارتقاء سطح علمی شهرداری ها کشور برداشته شده باشد .

۱- آشنایی با مهندسی ارزش .

۲- اصول و مبانی مدیریت خدمات شهری در شهرداری .

۳- مدیریت حمل و نقل شهری .

۴- آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار .

۵- تنظیم و صدور شناسنامه ساختمانی .

کتاب حاضر با عنوان آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار در دو فصل تهیه شده است . فصول این کتاب عبارتند از : فصل اول : آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار که در آن به بررسی واژگان کلیدی موضوع ، وظایف و اختیارات شهردار ، آراء هیات عمومی مرتبط با وظایف و اختیارات شهردار و نظریات مشورتی و حقوقی مرتبط با وظایف و اختیارات شهردار پرداخته شده و فصل دوم با عنوان نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار که در آن نحوه انتخاب شهردار ، شرایط احراز شهردار ، قوانین مرتبط با شرایط احراز و تصدی سمت شهردار ، آراء مرتبط با نحوه انتخاب و شرایط احراز سمت شهردار و نظریات مشورتی و حقوقی مرتبط با نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار تشریح می گردد .

در پایان از همکاری صمیمانه آقایان هوشنگ بازوند معاون امور عمرانی استانداری مرکزی ، حسین رجب صلاحی معاون آموزشی پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی سازمان شهرداری ها و دهیاری کشور ، کیومرث محمودی مدیرکل اسبق دفتر امور شهری و شوراهای استانداری مرکزی ، سیامک سلیمانی سرپرست دفتر امور شهری و شوراهای استانداری مرکزی ، شهرداری کرمان و پژوهشکده فرهنگ ، هنر و معماری جهاد دانشگاهی که در تهیه ، تدوین و نشر این کتاب تلاش فراوانی نمودند نهایت تقدیر و تشکر به عمل می آید .

محمد رضا بمانیان

رئیس پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی

سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور

علی اکبر شعبانی فرد

استاندار مرکزی

«فهرست مطالب»

عنوان	صفحه
فصل اول: آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار.....	۱
۱. هدف کلی.....	۳
۲. هدفهای رفتاری.....	۳
۳. واژگان کلیدی.....	۴
۳-۱. مالک / مالکین،.....	۴
۳-۱-۱. شخص حقیقی،.....	۴
۳-۱-۲. شخص حقوقی،.....	۴
۳-۱-۳. شخص حقوقی در حقوق خصوصی،.....	۴
۳-۱-۴. شخص حقوقی در حقوق عمومی (مدنی)،.....	۴
۳-۲. انواع مالکیت:.....	۵
۳-۲-۱. مالکیت شخصی،.....	۵
۳-۲-۲. مالکیت دولتی،.....	۵
۳-۲-۳. مالکیت شهرداری،.....	۵
۳-۲-۴. املاک موقوفه:.....	۵
۳-۲-۵. مالکیت مشاع،.....	۵
۳-۲-۶. مشاعات،.....	۵
۳-۲-۷. مشارکت،.....	۵
۳-۳. داتنگ:.....	۶
۳-۴. تقسیم نامه:.....	۶
۳-۵. قسمت نامه:.....	۶
۳-۶. قولنامه:.....	۶
۳-۷. وزارتخانه،.....	۶
۳-۸. سازمان دولتی،.....	۶
۳-۹. سازمان غیر دولتی،.....	۶
۳-۱۰. مؤسسه،.....	۶
۳-۱۱. مؤسسه دولتی،.....	۶
۳-۱۲. مؤسسه وابسته،.....	۶
۳-۱۳. مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی،.....	۷
۳-۱۴. مرجع صلاحیتدار،.....	۷
۳-۱۵. محدوده شهر،.....	۷

- ۷-۳. حریم شهر، ۱۶-۳
- ۷-۳. اقدام عمرانی، ۱۷-۳
- ۷-۳. عمران، ۱۸-۳
- ۷-۳. عملیات اجرایی، ۱۹-۳
- ۷-۳. تفکیک اراضی، ۲۰-۳
- ۷-۳. تفکیک از نظر حقوقی، ۲۱-۳
- ۷-۳. تفکیک در اصطلاح ثبتی، ۲۲-۳
- ۷-۳. تفکیک آپارتمان، ۲۳-۳
- ۸-۳. عناصر تفکیک، عبارتند از: ۲۴-۳
- ۸-۳. برگ تفکیک، ۲۵-۳
- ۸-۳. زمین، ۲۶-۳
- ۸-۳. مفهوم زمین، ۲۷-۳
- ۸-۳. قطعه زمین، ۲۸-۳
- ۸-۳. زمین خام، ۲۹-۳
- ۸-۳. زمین مفروز، ۳۰-۳
- ۸-۳. افراز، ۳۱-۳
- ۹-۳. قطعه بندی، ۳۲-۳
- ۹-۳. قطعه زمین مادر، ۳۳-۳
- ۹-۳. خط زمین، ۳۴-۳
- ۹-۳. شماره زمین یا قطعه، ۳۵-۳
- ۹-۳. قطعه یا قواره، ۳۶-۳
- ۹-۳. اراضی شهری، ۳۷-۳
- ۹-۳. اراضی موات، ۳۸-۳
- ۹-۳. عناصر اراضی موات، ۳۹-۳
- ۹-۳. ۱-۳۹-۳. اراضی بایر، ۳۹-۳
- ۱۰-۳. ۲-۳۹-۳. بایر بر دو قسم است: ۳۹-۳
- ۱۰-۳. ۴۰-۳. اراضی متروکه، ۴۰-۳
- ۱۰-۳. ۴۱-۳. اراضی دایر شهری، ۴۱-۳
- ۱۰-۳. ۴۲-۳. اراضی مزروعی، ۴۲-۳
- ۱۰-۳. ۴۳-۳. شناسنامه ساختمان، شناسنامه ورقه یا دفتری که اطلاعات مربوط به کسی یا چیزی در آن نوشته شده است. ۴۳-۳
- ۱۰-۳. ۴۴-۳. شناسنامه ساختمان، ۴۴-۳
- ۱۱-۳. ۴۵-۳. عملیات ساختمانی، ۴۵-۳
- ۱۱-۳. ۴۶-۳. آیین نامه (حقوق عمومی)، ۴۶-۳
- ۱۱-۳. ۴۷-۳. آیین نامه یا نظامنامه، ۴۷-۳
- ۱۱-۳. ۴۸-۳. آیین نامه اجرایی (حقوق عمومی)، ۴۸-۳
- ۱۲-۳. ۴۹-۳. آیین نامه مستقل (حقوق عمومی)، ۴۹-۳
- ۱۲-۳. ۵۰-۳. ابلاغ (دادرسی مدنی)، ۵۰-۳
- ۱۲-۳. ۵۱-۳. ابلاغ قانونی؛ ۵۱-۳

۱۲	۵۲-۳. ابلاغ (آیین نامه دادرسی مدنی).....
۱۲	۵۳-۳. ابلاغ نامه؛.....
۱۲	۵۴-۳. اخطار؛.....
۱۲	۵۵-۳. اخطار قبلی، یا پیش آگهی؛.....
۱۲	۵۶-۳. اخطار نامه؛.....
۱۲	۵۷-۳. اظهار نامه؛.....
۱۲	۵۸-۳. اعلام؛.....
۱۲	۵۹-۳. اعلان؛.....
۱۳	۶۰-۳. آگهی؛.....
۱۳	۶۱-۳. پیش آگهی؛.....
۱۳	۶۲-۳. تاخیر؛.....
۱۳	۶۳-۳. کمیسیون (حقوق اداری).....
۱۳	۶۴-۳. آیین دادرسی مدنی؛.....
۱۳	۶۵-۳. اقامتگاه؛.....
۱۳	۶۶-۳. اقامتگاه شخص حقوقی؛.....
۱۳	۶۷-۳. بهای خواسته؛.....
۱۴	۶۸-۳. بهای خواسته؛.....
۱۴	۶۹-۳. تأمین؛.....
۱۴	۷۰-۳. تسجیل؛.....
۱۴	۷۱-۳. رای قطعی؛.....
۱۴	۷۲-۳. حکم قطعی؛.....
۱۴	۷۳-۳. حکم نهایی؛.....
۱۴	۷۴-۳. خسارات دادرسی؛.....
۱۴	۷۵-۳. رأی دادگاه؛.....
۱۵	۷۶-۳. دلیل؛.....
۱۵	۷۷-۳. سند؛.....
۱۵	۷۸-۳. سواد مصدق؛.....
۱۵	۷۹-۳. صلاحیت ذاتی؛.....
۱۵	۸۰-۳. عدم صلاحیت ذاتی؛.....
۱۵	۸۱-۳. عذر موجه؛.....
۱۵	۸۲-۳. علی الحساب؛.....
۱۶	۸۳-۳. قصور؛.....
۱۶	۸۴-۳. کارشناس رسمی؛.....
۱۶	۸۵-۳. کفالت؛.....
۱۶	۸۶-۳. ماه؛.....
۱۶	۸۷-۳. محل سکونت؛.....
۱۶	۸۸-۳. مدرک حکم محکمه؛.....
۱۶	۸۹-۳. موارد ابلاغ؛.....

- ۳-۹۰. وکالت؛ ۱۶
- ۳-۹۱. وکالت انتخابی؛ ۱۶
- ۳-۹۲. وکالت در اقرار؛ ۱۶
- ۳-۹۳. اثبات؛ ۱۶
- ۳-۹۴. آیین دادرسی؛ ۱۶
- ۳-۹۵. اعتبار امر مختوم؛ ۱۶
- ۳-۹۶. اعتراض؛ ۱۶
- ۳-۹۷. اموال؛ ۱۷
- ۳-۹۸. ایراد سمت؛ ۱۷
- ۳-۹۹. پرداخت؛ ۱۷
- ۳-۱۰۰. پرونده؛ ۱۷
- ۳-۱۰۱. پشتوانه؛ ۱۷
- ۳-۱۰۲. تأمین؛ ۱۷
- ۳-۱۰۳. تخطی؛ ۱۷
- ۳-۱۰۴. تعرفه؛ ۱۷
- ۳-۱۰۵. پسماند؛ ۱۷
۴. وظایف و اختیارات شهردار ۱۸
- ۴-۱. وظایف و اختیارات شهردار در قوانین شهرداری ۱۸
- ۱۴-۱. بند یک ماده ۵۵: ایجاد خیابان‌ها و کوچه‌ها و میدان‌ها و باغ‌های عمومی و مجاری آب و توسعه معابر در حدود قوانین موضوعه ۱۹
- ۴-۱-۲. ضوابط اجرائی مربوط به چگونگی اجرای ماده ۱ لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها ۲۱
- ۴-۲. بند دو ماده ۵۵: تنظیف و نگاهداری و تسطیح معابر و انهار عمومی و مجاری آب‌ها و فاضلاب‌ها و تنقیه قنوات مربوط به شهر و تأمین آب و روشنایی به وسایل ممکنه ۲۵
- ۴-۱-۳. بند سه ماده ۵۵: مراقبت و اهتمام کامل در نصب برگه قیمت بر روی اجناس و اجرای تصمیمات انجمن نسبت به ارزانی و فراوانی خوراکی و مواد مورد احتیاج عمومی و جلوگیری از فروش اجناس فاسد و معدوم نمودن آنها ۲۷
- ۴-۱-۴. بند چهار ماده ۵۵: مراقبت از امور بهداشت ساکنین شهر و تشریک مساعی بامؤسسات وزارت بهداشت در آبله‌کوبی و تلقیح واکسن و غیره برای جلوگیری از امراض ساریه ۲۷
- ۴-۱-۵. بند پنج ماده ۵۵: جلوگیری از گدایی و واداشتن گدایان به کار و توسعه آموزش عمومی و غیره ۲۷
- ۴-۱-۶. بند شش ماده ۵۵: اجرای تبصره یک ماده ۸ قانون تعلیمات اجباری تأسیس مؤسسات فرهنگی و بهداشتی و تعاونی مانند بنگاه حمایت مادران و نوانخانه و پرورشگاه و درمانگاه و بیمارستان و شیرخوارگاه و تیمارستان و کتابخانه و کلاسهای مبارزه با بی‌سوادی و کودکستان و باغ کودکان و امثال آن در حدود اعتبارات مصوب و همچنین کمک به این قبیل مؤسسات و مساعدت مالی به انجمن تربیت بدنی و پیش‌آهنگی و کمک به انجمن‌های خانه و مدرسه و اردوی کار شهرداری در این قبیل موارد هم چنین در مورد حوزه‌ها و خانه‌های فرهنگی و زندان با تصویب انجمن شهر از اراضی و ابنیه متعلق به خود با حفظ مالکیت به رایگان و یا با شرایط معین به منظور ساختمان و استفاده به اختیار مؤسسات مربوط خواهد گذاشت ۲۷
- ۴-۱-۷. بند ۷ ماده ۵۵: حفظ و اداره کردن دارائی منقول و غیرمنقول شهرداری و اقامه دعوی بر علیه اشخاص و دفاع از دعاوی اشخاص علیه شهرداری ۲۸
- ۴-۱-۸. بند ۸ ماده ۵۵: برآورد و تنظیم بودجه و متمم بودجه و اصلاح بودجه و تفریح بودجه شهرداری و تنظیم پیشنهاد برنامه ساختمانی و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر، یک نسخه از بودجه مصوب و برنامه ساختمانی به وسیله فرماندار یا بخشدار به وزارت کشور ارسال می‌شود ۲۹
- ۴-۱-۹. بند ۹ ماده ۵۵: انجام معاملات شهرداری اعم از خرید و فروش اموال منقول و غیرمنقول و مقاطعه و اجاره و استیجاره پس از تصویب انجمن شهر با رعایت صلاح و صرفه و مقررات آیین نامه مالی شهرداری‌ها پیش‌بینی شده در این قانون ۳۰

- ۴-۱-۱۰. بند ۱۰ ماده ۵۵: اهداء و قبول اعانات و هدايا به نام شهر با تصويب انجمن..... ۴۰
- ۴-۱-۱۱. بند ۱۱ ماده ۵۵: نظارت و مراقبت در صحت اوزان و مقياس‌ها..... ۴۲
- ۴-۱-۱۲. بند ۱۲ ماده ۵۵: تهيه آمار مربوط به امور شهر و مواليه و متوفيات..... ۴۲
- ۴-۱-۱۳. بند ۱۳ ماده ۵۵: ايجاد غسلخانه و گورستان و تهيه وسائل حمل اموات و مراقبت در انتظام امور آنها..... ۴۲
- ۴-۱-۱۴. بند ۱۴ ماده ۵۵: اتخاذ تدابير مؤثر و اقدام لازم برای حفظ شهر از خطر سيل و حريق و هم چنين رفع خطر از بناها و ديوارهای شکسته و خطرناک واقع در معابر عمومی کوجه‌ها و اماکن عمومی و دالان‌های عمومی و خصوصی و پر کردن و پوشاندن چاه‌ها و چاله‌های واقع در معابر و جلوگيري از گذاشتن هر نوع اشیاء در بالکن‌ها و ديوان‌های مشرف و مجاور به معابر عمومی که افتادن آنها موجب خطر برای عابرین است و جلوگيري از ناودان‌ها و دودکش‌های ساختمان‌ها که باعث زحمت و خسارت ساکنین شهرها باشد..... ۴۲
- ۴-۱-۱۵. بند ۱۵ ماده ۵۵: جلوگيري از شيوع امراض ساريه انساني وحيواني و اعلام اينگونه بيماری‌ها به وزارت بهداشتی و دامپزشکی و شهرداری‌های مجاور هنگام بروز آنها و دور نگهداشتن بيماران مبتلا به امراض ساريه و معالجه و دفع حيواناتی که مبتلا به امراض ساريه بوده و يا در شهر بلاصاحب و مضر هستند..... ۴۳
- ۴-۱-۱۶. بند ۱۶ ماده ۵۵: تهيه مقررات صنفی و پيشنهاد آن به انجمن شهر و مراقبت در امور شهري و اصناف و پيشه وران..... ۴۳
- ۴-۱-۱۷. بند ۱۷ ماده ۵۵: پيشنهاد اصلاح نقشه شهر در صورت لزوم و تعيين قيمت عادلانه اراضي و ابنیه متعلق به اشخاص که مورد احتياج شهر باشد بر طبق قانون توسعه معابر و تأسيس محل پرداخت آن و ايجاد و توسعه معابر و خيابان‌ها و ميدان‌ها و باغ‌های عمومی و تهيه اراضي مورد احتياج برای لوله‌کشی و فاضلاب اعم از داخل يا خارج شهر و همچنين تهيه اراضي لازم برای ساختمان مخزن و نصب دستگاه تصفيه و آبگيري و متعلقات آنها بر طبق قانون توسعه معابر..... ۴۳
- ۴-۱-۱۸. بند ۱۸ ماده ۵۵: تهيه و تعيين ميدان‌های عمومی برای خريد و فروش ارزاق و توقف وسائط نقلیه و غيره..... ۴۴
- ۴-۱-۱۹. بند ۱۹ ماده ۵۵: تهيه و تدوين آيين‌نامه برای فراوانی و مرغوبیت و حسن اداره فروش گوشت و نان شهر و اجرای آن پس از تصويب انجمن شهر..... ۴۷
- ۴-۱-۲۰. بند ۲۰ ماده ۵۵: جلوگيري از ايجاد و تأسيس کليه اماکن که به نحوی از انجا موجب بروز مزاحمت برای ساکنین يا مخالف اصول بهداشت در شهر است. شهرداری مکلف است از تأسيس کارخانه‌ها، کارگاه‌ها، گاراژهای عمومی و تعميرگاه‌ها و دکان‌ها و همچنين مراکزى که مواد محترقه می‌سازند و اصطبل چارپايان و مراکز دامداری و به طور کلی تمام مشاغل و کسب‌هایی که ايجاد مزاحمت و سر و صدا کنند يا توليد دود و يا عفونت و يا تجمع حشرات و جانوران نمايد جلوگيري کند و در تخریب کوره‌های آجر و گچ و آهک‌پزی و خزينه گرمابه‌های عمومی که مخالف بهداشت است اقدام نمايد و يا نظارت و مراقبت در وضع دودکشهای اماکن و کارخانه‌ها و وسائط نقلیه که کار کردن آنها دود ايجاد می‌کند از آلوده شدن هوای شهر جلوگيري نمايد و هر گاه تأسيسات مذکور فوق قبل از تصويب اين قانون به وجود آمده باشد آن را تعطيل کند و اگر لازم شود آنها را به خارج از شهر انتقال دهد..... ۴۷
- ۴-۱-۲۱. بند ۲۱ ماده ۵۵: احداث بناها و ساختمان‌های مورد نیاز محل از قبیل رخشويخانه و مستراح و حمام عمومی و کشتارگاه و ميدان‌ها و باغ کودکان و ورزشگاه مطابق اصول صحتی و فنی و اتخاذ تدابير لازم برای ساختمان خانه‌های ارزان قيمت برای اشخاص بی‌بضاعت ساکن شهر..... ۵۰
- ۴-۱-۲۲. بند ۲۲ ماده ۵۵: تشريك مساعي با فرهنگ در حفظ ابنیه و آثار باستانی شهر و ساختمان‌های عمومی و مساجد و غيره..... ۵۰
- ۴-۱-۲۳. بند ۲۳ ماده ۵۵: اهتمام در مراعات شرايط بهداشت در کارخانه‌ها و مراقبت در پاکيزگی گرمابه‌ها و نگاهداری اطفال بی‌بضاعت و سرراهی..... ۵۰
- ۴-۱-۲۴. بند ۲۴ ماده ۵۵: صدور پروانه برای کليه ساختمان‌هایی که در شهر ساخته می‌شود..... ۵۰
- ۴-۱-۲۵. بند ۲۵ ماده ۵۵: ساختن خيابان‌ها و آسفالت کردن سواره‌روها و پياده‌روهای معابر و کوجه‌های عمومی و آنها و جدولهای طرفین از سنگ آسفالت و امثال آن به هزینه شهرداری در محل..... ۵۱
- ۴-۱-۲۶. بند ۲۶ ماده ۵۵: پيشنهاد برقراری يا القاء عوارض شهر و همچنين تغيير نوع آن و ميزان عوارض اعم از کالاهای وارداتی و صادراتی کشور و محصولات داخلی و غيره و ارسال يك نسخه از تصويب نامه برای اطلاع وزارت کشور..... ۵۱
- ۴-۱-۲۷. بند ۲۷ ماده ۵۵: وضع مقررات خاصی برای نامگذاری معابر و نصب لوحه نام آنها و شماره‌گذاری اماکن و نصب تابلوی الصاق اعلانات و برداشتن و محو کردن آگهی‌ها از محل‌های غيرمجاز و هر گونه اقداماتی که در حفظ نظافت و زيبايی شهر مؤثر باشند..... ۵۱
- ۴-۱-۲۸. بند ۲۸ ماده ۵۵: صدور پروانه کسب برای اصناف و پيشه‌وران. کليه اصناف و پيشه‌وران مکلفند برای محل کسب خود از شهرداری محل پروانه کسب دریافت دارند..... ۵۲
- ۴-۲. وظائف و اختيارات شهردار در ديگر قوانين..... ۵۲

- ۱-۲-۴. موادی از قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش استان ها، شهرستان ها و مناطق کشور مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۶ با
اصلاحیه‌های بعدی ۵۲
- ۲-۲-۴. موادی از قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۲۲ اسفند ۱۳۷۴ ۵۵
- ۳-۲-۴. موادی از قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها مصوب ۱۳۸۴/۱۰/۱۴ ۵۷
- ۴-۲-۴. موادی از آئین نامه طراحی ساختمان‌ها در برابر زلزله مصوب جلسه مورخ ۱۷ آذر ۱۳۷۸ هیأت وزیران ۵۹
- ۵-۲-۴. موادی از آئین نامه پیش آمدگی های ساختمانی در گذرها مصوب سال ۱۳۱۸ وزارتین دادگستری و کشور ۶۰
- ۶-۲-۴. موادی از آئین نامه هماهنگی اقدامات عمرانی مؤسساتی که خدمات آنها در داخل محدوده شهرها مستلزم حفاری معابر و
احداث تأسیسات می‌باشد مصوب جلسه مورخ ۴ بهمن ماه ۱۳۶۶ هیأت وزیران ۶۱
- ۷-۲-۴. موادی از قانون شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۲۲ اسفند ۱۳۵۱ با اصلاحیه های بعدی ۶۵
- ۸-۲-۴. موادی از ضوابط و مقررات تفکیک باغات و مزارع در محدوده شهری مصوب ۱۲ فروردین ۱۳۶۲ شورای عالی شهرسازی ۶۶
- ۹-۲-۴. موادی از ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای عبور و مرور معلولین مصوب ۱۳۶۸/۳/۸ شورای عالی شهرسازی و
معماری ایران ۶۸
- ۱۰-۲-۴. موادی از آئین نامه ساماندهی، بهسازی و عمران مساجد کشور مصوب ۱۳۷۶/۴/۸ هیأت وزیران ۶۸
- ۱۱-۲-۴. موادی از ضوابط جلوگیری از افزایش محدوده شهرها مصوب جلسه ۱۳۷۸/۸/۱۰ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران ۶۸
- ۱۲-۲-۴. موادی از تعیین و حفاظت علائم و نشانه‌های زمینی مربوط به نقشه برداری و تحدید حدود و حریم مصوب ۱۳۵۱/۹/۱۹ ۶۹
- ۱۳-۲-۴. موادی از قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۵۹/۳/۳ ۶۹
- ۱۴-۲-۴. آئین نامه اجرایی قانون احداث تونل مشترک تأسیسات شهری مصوب ۱۳۸۴/۳/۱۱ هیأت وزیران ۷۱
- ۱۵-۲-۴. موادی از آئین نامه نحوه نظارت برانتخاب، ساخت و نصب مجسمه و یادمان در میدان ها و اماکن عمومی مصوب مورخ
۱۳۷۸/۳/۴ شورای عالی فرهنگی ۷۱
- ۱۶-۲-۴. موادی از قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰/۷/۷ با اصلاحیه های بعدی ۷۲
- ۱۷-۲-۴. موادی از آئین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه‌بندی و نرخ‌گذاری تأسیسات گردشگری و نظارت بر فعالیت آنها مصوب
۱۳۶۸/۲/۱۳ هیأت وزیران با اصلاحیه های بعدی ۷۲
- ۱۸-۲-۴. موادی از قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه های عمومی کشور مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۱۷ ۷۳
- ۱۹-۲-۴. موادی از آئین نامه اجرایی قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه های عمومی کشور مصوب ۱۳۸۲/۹/۴ هیأت وزیران با
اصلاحیه های بعدی ۷۳
- ۲۰-۲-۴. موادی از قانون جامع حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ ۷۴
- ۲۱-۲-۴. موادی از آئین نامه اجرایی ماده (۲) قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۴/۳/۴ ۷۵
- ۲۲-۲-۴. موادی از آئین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده واحده قانون نحوه واگذاری اماکن و میدانی و غرفه توزیع میوه مصوب
۱۳۷۴/۱۱/۱ هیأت وزیران با اصلاحیه های بعدی ۷۵
- ۲۳-۲-۴. موادی از آئین نامه اجرایی اجازه تشکیل شرکت فروشگاه‌های زنجیره ای رفاه (سهام عام) مصوب ۱۳۷۳/۹/۸ (ستاد
پشتیبانی برنامه تنظیم بازار) ۷۶
- ۲۴-۲-۴. موادی از قانون محل دفاتر روزنامه و مجله مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ ۷۶
- ۲۵-۲-۴. موادی از آئین نامه ایمنی انبارهای کالا مصوب ۱۳۵۲/۶/۱۳ کمیسیون کشور مجلس سنا و ۱۳۵۲/۶/۳۱ کمیسیون کشور و
مجلس شورا با اصلاحیه های بعدی ۷۷
- ۲۶-۲-۴. موادی از آئین نامه ایجاد تسهیلات برای تأمین مسکن کارکنان دولت مصوب ۱۳۸۲/۲/۳۱ هیأت وزیران ۷۷
- ۲۷-۲-۴. موادی از آئین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها، انهار، مسیل‌ها، مرداب‌ها، برکه های طبیعی و شبکه‌های آبرسانی،
آبیاری و زهکشی مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۱ هیأت وزیران ۷۸
- ۲۸-۲-۴. موادی از قانون پیش گیری و مبارزه با خطرات سیل مصوب ۱۳۴۸/۲/۹ شورا و ۱۳۴۸/۳/۵ سنا ۷۹
- ۲۹-۲-۴. موادی از قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷ با اصلاحیه‌های
بعدی ۸۱
- ۳۰-۲-۴. موادی از آئین نامه اجرایی ماده (۱۰۱) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۲/۲/۳۱ هیأت
وزیران ۸۱

- ۲-۳۱. موادی از لایحه قانونی احداث ترمینال‌های مسافری و ممنوعیت تردد اتومبیل‌های مسافری بین شهری در داخل شهر تهران مصوب ۱۳۵۹/۲/۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران ۸۲
- ۲-۳۲. موادی از آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون اصلاح لایحه قانونی احداث پایانه‌های مسافری و ممنوعیت تردد اتومبیل‌های مسافری برون شهری در داخل شهر تهران مصوب ۱۳۸۲/۸/۱۸ ۸۲
- ۲-۳۳. موادی از آیین‌نامه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده مصوب ۱۳۸۲/۱/۱۷ هیأت وزیران ۸۳
- ۲-۳۴. موادی از آیین‌نامه اجرایی نحوه انجام معاینه و صدور برگ معاینه فنی خودرو مصوب ۱۳۸۲/۸/۴ هیأت وزیران ۸۳
- ۲-۳۵. موادی از قانون مربوط به رسیدگی به دارائی وزراء و کارمندان دولت اعم از کشوری و لشکری و شهرداری‌ها و مؤسسات وابسته به آنها مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۱۹ با اصلاحیه‌های بعدی ۸۴
- ۲-۳۶. موادی از قانون راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲ ۸۴
- ۲-۳۷. قانون مجازات تبانی در معاملات دولتی مصوب ۱۳۴۸/۳/۱۹ ۸۶
- ۲-۳۸. موادی از قانون ممنوعیت اخذ پور سانت در معاملات خارجی مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷ ۸۷
- ۲-۳۹. موادی از قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۳۸۶/۹/۱۸ ۸۷
- ۲-۴۰. موادی از آیین‌نامه اجرایی قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۳۸۷/۶/۵ با اصلاحیه‌های بعدی ۸۷
- ۲-۴۱. موادی از تصویب‌نامه در خصوص شرایط فعالیت دفاتر پیشخوان توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۶/۵ رئیس‌جمهور ۸۸
- ۲-۴۲. موادی از آیین‌نامه صدور پروانه کسب موقت برای توسعه واحدهای صنفی و جلوگیری از توسعه واحدهای بدون پروانه فعالیت مصوب ۱۳۸۷/۶/۲۳ رئیس‌جمهور ۸۸
۵. آراء هیأت عمومی مرتبط با وظایف و اختیارات شهردار ۸۸
- ۵-۱. دادنامه شماره ۵۴۱-۵۴۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ۸۹
۶. نظریات مشورتی و حقوقی مرتبط با وظایف و اختیارات شهردار ۹۱
- ۶-۱. سؤال: آیا شهرداری‌ها حق استفاده از نمایندگان حقوقی را در دعوی حقوقی و کیفری خود و برای دفاع از کارمندان خود در دادگاه‌ها دارند؟ ۹۱
- ۶-۲. سؤال: با توجه به اینکه بر اساس مصوبه شورای عالی اداری مبنی بر تعیین وظایف و اختیارات استانداران و فرمانداران و چگونگی عزل و نصب آنها مصوب ۱۳۷۷/۷/۲۸ مدیران و بالاترین مقامات اجرایی استان و فرماندهان نظامی و انتظامی و مقامات اخیر در سطح شهرستان موظفند عدم حضور خود را در حوزه مدیریت حسب مورد به اطلاع استاندار و یا فرماندار مربوط برسانند آیا این لزوم اطلاع به شهرداران نیز تسری دارد و آیا شهرداران مراکز استان و شهرستان موظفند عدم حضور خود را در محل مأموریت حسب مورد به اطلاع استاندار و یا فرماندار برسانند؟ ۹۱
۷. خلاصه فصل ۹۴
۸. خودآزمایی ۹۵
- فصل دوم: نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار ۹۶**
۱. هدف کلی ۹۸
۲. هدفهای رفتاری ۹۸
۳. نحوه انتخاب شهردار ۹۹
- ۳-۱. انتخاب شهردار به استناد ماده ۵۰ قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ ۹۹
- ۳-۲. نکات قابل توجه در ماده ۵۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ ۱۰۰
- ۳-۳. اصلاح ماده ۵۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۴۵/۱۱/۲۷ در خصوص نحوه انتخاب شهردار ۱۰۱
- ۳-۴. تغییرات در نحوه انتخاب شهردار به استناد ماده ۵۰ قانون اصلاح شده مورخ ۱۳۴۵/۱۱/۲۷ ۱۰۲

- ۳-۵. نحوه انتخاب شهردار در قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی شهر و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با اصلاحات بعدی..... ۱۰۳
- ۳-۶. تغییرات در نحوه انتخاب شهردار به استناد ماده ۷۶ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی و ... مورخ ۱۳۷۵/۳/۱..... ۱۰۸
۴. شرایط احراز شهردار:..... ۱۰۹
- ۴-۱. آئین نامه شرایط احراز سمت شهردار مصوب ۴۶/۱۰/۱۶ هیئت وزیران و اصلاح آن..... ۱۰۹
- آئین نامه اجرائی شرایط احراز تصدی سمت شهردار مصوب جلسه مورخ ۱۱ شهریور ۱۳۷۷ هیأت وزیران با اصلاحیه های بعدی..... ۱۱۳
۵. قوانین مرتبط با شرایط احراز تصدی سمت شهردار..... ۱۱۷
- ۵-۱. موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با اصلاحیه های بعدی..... ۱۱۷
- ۵-۲. آیین نامه استخدای کارکنان شهرداری های کشور مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۵ هیأت وزیران..... ۱۱۷
۶. آراء مرتبط با نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار..... ۱۱۸
۷. نظریات مشورتی و حقوقی مرتبط با نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار..... ۱۲۱
- ۷-۱. سؤال: آیا تبصره یک ماده ۵ آیین نامه اجرایی شرایط احراز سمت شهردار در خصوص استخدام شهرداری که از بین کارکنان شهرداری ها انتخاب می شوند هنوز به قوت خود باقیست؟..... ۱۲۱
- ۷-۲. سؤال: احتراماً همان گونه که استحضار دارند در قوانین بودجه سالانه کشور حکمی دایر بر ممنوعیت به کارگیری اشخاص باننشسته در دستگاهها و مؤسسات دولتی و شهرداری ها تحت هر عنوان وجود داشت اما در قانون بودجه سال ۸۷ چنین حکمی تکرار نشده است. لطفاً بررسی و اعلام نمائید آیا عدم تکرار حکم یاد شده به معنی اجازه به کارگیری اشخاص باننشسته در شهرداری می باشد یا خیر؟..... ۱۲۱
- ۷-۳. سؤال: نظر به این که بعضی از شهرداران پیشنهادی شوراهای اسلامی شهرهای این استان مدتی از پنج سال سابقه اجرایی خود را در بخش خصوصی و با ارائه گواهی از سوی شرکتهایی که در آن جا سابقه کار دارند و ارسال این گواهی ها از سوی شورای اسلامی به دفتر امور شهری خواهان منظور نمودن این مدت در سابقه اجرایی شهرداران پیشنهادی هستند، آیا اشتغال در بخش خصوصی می تواند جزء سابقه اجرایی منظور شود یا خیر؟..... ۱۲۲
- ۷-۴. سؤال: چنانچه یکی از کارمندان شهرداری بعد از استعفا از شهرداری با رعایت قانون و مقررات ذی ربط، به عضویت شوراهای اسلامی شهر درآید، آیا می تواند دوباره در شهرداری ادامه خدمت بدهد یا اینکه تا پایان دوره عضویت در شورا، استعفاي زمان نامزدی او برای انتخاب در شورا تداوم خواهد داشت؟..... ۱۲۳
- ۷-۵. سؤال: آیا انتخاب شهردار برای چند دوره متوالی در یک شهر وجاهت قانونی دارد؟..... ۱۲۳
- ۷-۶. سؤال: یکی از شرایط احراز تصدی سمت شهردار، داشتن سابقه اجرایی است، نحوه تشخیص و تعیین سنوات اجرایی در مورد کارکنان دولت چگونه است؟..... ۱۲۴
- ۷-۷. سؤال: با توجه به اینکه در بند ۱ ماده ۷۱ مقرر شده است که انتخاب شهردار برای مدت چهار سال است، آیا شورای اسلامی جدید وظیفه دارد در انتخاب شهردار مورد نظر خود درنگ کند تا مدت چهار سال شهردار قبلی به اتمام برسد؟ و آیا در این مورد رعایت ساز و کار مقرر در ماده ۷۳ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای اسلامی ضروری است؟..... ۱۲۴
- ۷-۸. سؤال: صدور حکم شهردار در صلاحیت چه مقامی است و آیا مقام مذکور می تواند از صدور حکم به هر دلیلی خودداری کند؟..... ۱۲۵
- ۷-۹. سؤال: آیا عضو شورای اسلامی شهر می تواند در شهر محل انتخاب یا شهر دیگری به عنوان شهردار انتخاب شود؟..... ۱۲۵

- ۷-۱۰. سؤال: آیا اولویت قانونی برای انتخاب افراد دارای شرایط مندرج در بندهای ۱ و ۲ و ۳ ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی شرایط احراز تصدی سمت شهردار مصوب ۱۳۷۷/۶/۱۱ هیئت وزیران نسبت به افراد دارای شرایط مقرر در تبصره‌های ۱، ۲ و ۳ همین ماده وجود دارد؟..... ۱۲۶
- ۷-۱۱. سؤال: مطابق بندهای ۲ و ۳ قسمت (ح) ماده (۱) آیین‌نامه اجرایی شرایط احراز تصدی سمت شهردار، برای احراز سمت شهردار در شهرداری‌های درجه ۷ تا ۱۰ داشتن حداقل تحصیلات کارشناسی با گرایش‌های مشخص شده توسط وزارت کشور و در شهرداری‌هایی درجه ۱۱ و ۱۲ داشتن حداقل تحصیلات کارشناسی ارشد با گرایش‌های مشخص شده توسط وزارت کشور لازم است. آیا گرایش‌های مورد نظر توسط وزارت کشور تعیین و ابلاغ شده؟ در صورت تعیین، آنها را ذکر نمایید. ۱۲۶
- ۷-۱۲. سؤال: آیا یکی از اعضای شورای اسلامی شهر می‌تواند برای تصدی سمت شهردار داوطلب شود؟ در صورتی که عضو شورا بتواند داوطلب شود آیا مشمول ممنوعیت قانونی مبتنی بر اینکه شهردار نمی‌تواند همزمان عضو شورا باشد، نیست؟ آیا عضوی که برای تصدی سمت شهردار داوطلب می‌شود می‌تواند در رأی‌گیری شرکت نماید و به خودش رأی دهد؟..... ۱۲۷
- ۷-۱۳. سؤال: اگر یکی از اعضای شورا برای تصدی سمت شهردار داوطلب شود. آیا باید از عضویت در شورا استعفا دهد یا اینکه پس از صدور حکم توسط استاندار عضویت وی در شورا از بین می‌رود و نیازی به استعفا نیست؟..... ۱۲۸
- ۷-۱۴. سؤال: پس از استیضاح و برکناری شهردار توسط شورای اسلامی شهر، مطابق تبصره ماده ۷۳ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران در فاصله بین صدور رأی عدم اعتماد و برکناری شهردار و یا خاتمه خدمت شهردار تا انتخاب فرد جدید که نباید بیش از سه ماه به طول انجامد یکی از کارکنان شهرداری با انتخاب شورای شهر عهده‌دار و مسئول اداره امور شهرداری خواهد بود. آیا همانند شهردار که حکم آن حسب مورد توسط استاندار یا وزیر کشور صادر می‌شود، لازم است حکم سرپرست شهرداری نیز توسط مراجع صادر شود؟..... ۱۲۸
۸. خلاصه فصل ۱۳۰
۹. خودآزمایی ۱۳۱
- منابع و مأخذ ۱۳۲

فصل اول

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار

۱. هدف کلی

آشنایی با شرح وظایف و اختیارات شهردار

۲. هدفهای رفتاری

انتظار می رود پس از مطالعه این فصل بتوانید:

۱. پنج وظیفه اصلی شهرداری را بیان نمایید.
۲. وظیفه شهردار در خصوص ساخت و سازهای بدون مجوز را مرقوم نمایید.
۳. وظیفه شهرداری در خصوص سد معبر را بیان نمایید.
۴. وظیفه شهرداری در خصوص بناها و دیوارهای شکسته را مرقوم نمایید.
۵. وظیفه شهرداری در مورد اماکنی که به نحوی از آنها موجب بروز مزاحمت بهداشتی می شوند را شرح دهید.
۶. مرجع حفظ و نگهداری اموال منقول و غیرمنقول شهرداری را نام ببرید.

۳. واژگان کلیدی

- ۱-۳. **مالک / مالکین**، با توجه به اهمیت این واژه برای شهرداری و مسئولین ذیربط جهت صدور مجوز تفکیک اراضی و صدور پروانه ساختمانی اشتقاقیات و انواع مالکیت و مالکین بیان می گردد.
- بر اساس اصل چهل و چهارم قانون اساسی نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مالکیت بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی، خصوصی با برنامه ریزی منظم و صحیح استوار است. بنابراین مالکین اراضی و املاک شامل موارد ذیل می باشد.
- ۱-۳-۱. **شخص حقیقی**، به معنی شخص طبیعی است و شخص طبیعی افراد انسانی را گویند که موضوع حق و تکلیف می باشند (ماده ۹۵۸-۹۶۱ ق. مدنی) و شخص حقیقی هم می نامند. در مقابل شخص حقوقی استعمال می شود. (ترمینولوژی حقوق / لنگرودی)
- ۱-۳-۲. **شخص حقوقی**، (مدنی) عبارت است از گروهی از افراد انسان یا منفعتی از منافع عمومی که قوانین موضوعه آن را در حکم شخص طبیعی و موضوع حقوق و تکالیف قرار داده باشد مانند: شرکت تجاری، انجمن ها، دولت، شهرداری و.... شخص حقوقی موضوع هر حق و تکلیفی است جز آنچه اختصاص به طبیعت انسان دارد.
- ۱-۳-۳. **شخص حقوقی در حقوق خصوصی**، هر گاه شخص حقوقی موضوع حق در حقوق خصوصی باشد آن را شخص حقوقی در حقوق خصوصی نامند مانند شرکت های تجاری، پس بانک ها که دارای شخصیت حقوقی در حقوق خصوصی می باشند مشمول احکام شخص حقوقی در حقوق خصوصی می باشند حتی بانک هایی که سرمایه آنها متعلق به دولت است.
- ۱-۳-۴. **شخص حقوقی در حقوق عمومی (مدنی)**، هر گاه شخص حقوقی موضوع حقوق عمومی هم باشد آنرا شخص حقوقی در حقوق عمومی نامند مانند دولت و شهرداری و وزارتخانه ها و مؤسسات انتفاعی دولت (نه مؤسسات بازرگانی که طبق اصول بازرگانی اداره می شوند).
- بنابراین اشخاص حقوقی اعم از دولتی - مانند وزارتخانه ها، شرکت ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت و نهادهای عمومی غیر دولتی - مانند شهرداری ها و دهیاری ها و نیز شرکت ها و مؤسسات خصوصی و تعاونی ها را شامل می گردد.

۳-۲. انواع مالکیت:

۳-۲-۱. مالکیت شخصی، ملکی که مالک یا مالکین آن اشخاص حقیقی و یا حقوقی بخش های خصوصی هستند به عبارتی کلیه املاکی که مالک آنها دولت و شهرداری نبوده و وقف نیز نباشد.

۳-۲-۲. مالکیت دولتی، ملکی که مالکیت آن متعلق به یکی از مؤسسات دولتی بوده، اعم از اینکه مورد استفاده خود مؤسسات دولتی باشد و یا در اجاره دیگری و یا متروکه باشد، دولتی محسوب می گردد.

۳-۲-۳. مالکیت شهرداری، املاکی که به نام شهرداری به ثبت رسیده و یا طبق قوانین جاری به مالکیت قهری شهرداری در آمده باشد.

۳-۲-۴. املاک موقوفه: این املاک بر سه نوع است.

۱. موقوفه عام، املاکی که مباشرت آنها مستقیماً به عهده سازمان اوقاف گذارده شده و بکلی در اختیار اوقاف باشد. اعم از اینکه اوقاف با مباشره از آن بهره برداری نماید و یا به اجاره واگذار کرده باشد.

۲. موقوفه خاص یا شخصی، املاکی که موقوفه بوده ولی اداره کردن و تولیت آن به عهده متولی خصوصی گذارده شده است، این گونه املاک بدون اینکه محل خرج در آمد آنها مورد توجه قرار گیرد موقوفه خاص محسوب می شود.

۳. موقوفه عرصه، املاکی که موقوفه بوده و به اشخاص حقیقی یا حقوقی به اجاره واگذار شده باشد.

۳-۲-۵. مالکیت مشاع، مالکیت چند نفر را بر یک ملک مالکیت مشاعی نامند، املاک مشاع بر دو نوع است:

۱- مشاع قهری، به واسطه ارث قهراً به وراث منتقل می شود.

۲- مشاع غیر قهری، در صورتی که ملکی توسط چند نفر خریداری و یا مقداری از مالکیت یک ملک به وسیله مالک به یک یا چند نفر دیگر منتقل گردد نوع مالکیت مشاع غیر قهری است.

۳-۲-۶. مشاعات، سطوحی از یک قطعه زمین و یا قسمت هایی از سطح زیر بنا است که به صورت مشترک به وسیله دو یا چند واحد مسکونی استفاده می شود

۳-۲-۷. مشارکت، ممکن است یک ملک متعلق به دو یا چند نفر باشد که سهم هر مالک با توجه به اسناد مالکیت مشخص، مقدار مالکیت در این اسناد ذکر شده است. مالکیت مشترک دو یا چند نفر اصطلاحاً مشارکت نامیده می شود و بر دو نوع است.

۱. مشارکت براساس سهام: ممکن است تقسیمات مالکیت ملک براساس سهام باشد که در این صورت مالکیت

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

یک ملک بسته به مورد به دو یا چند سهم تقسیم شود ولی به هرصورت در تقسیمات سهامی هر یک سهم مساوی سهم دیگر خواهد بود.

۲. مشارکت بر اساس دانگ: در این نوع مشارکت میزان مالکیت براساس دانگ مشخص می گردد.

۳-۳. **دانگ:** یک ششم کل مساحت زمین یا ساختمان در صورتی که تحت یک پلاک مستقل از پلاک اصلی به ثبت رسیده باشد اصطلاحاً فارغ از مقدار مساحت آن را شش دانگ می نامند.

۳-۴. **تقسیم نامه:** سند رسمی یا عادی که بیان کننده تقسیم مال مشاع باشد.

۳-۵. **قسمت نامه:** سند رسمی یا عادی که در آن طرز افراز مال مشاع نوشته شده باشد خواه در دادگاه تهیه شود خواه در خارج دادگاه.

۳-۶. **قولنامه:** نوشته‌ای است غالباً عادی، حاکی از توافق بر واقع ساختن عقدی در مورد معینی که ضمانت اجرا تخلف از آن پرداخت مبلغی است. این توافق مشمول ماده ۱۰ قانون مدنی است.

۳-۷. **وزارتخانه،** واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون به این عنوان شناخته شده یا بشود.

۳-۸. **سازمان دولتی،** مؤسسه یا شرکتی است که مطابق قوانین و مقررات، اعمال حاکمیت یا تصدی دولت جمهوری اسلامی ایران را در امری به عهده دارد. در مواردی که موضوع در ارتباط با وظایف و مسئولیت های چند دستگاه باشد، تعیین دستگاه مسئول برعهده هیأت وزیران است.

۳-۹. **سازمان غیر دولتی،** به شکل هایی اطلاق می شود که توسط گروهی از اشخاص حقیقی یا حقوقی غیر حکومتی به صورت داوطلبانه با رعایت مقررات مربوط تأسیس شده و دارای اهداف غیر انتفاعی و غیر سیاسی می باشند.

۳-۱۰. **مؤسسه،** منظور از مؤسسه در قانون شهرداری، هر نوع شخصیت حقوقی است که به ثبت رسیده یا تشکیل شده باشد.

۳-۱۱. **مؤسسه دولتی،** واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد و زیر نظر یکی از قوای سه گانه اداره می شود و عنوان وزارتخانه ندارد.

۳-۱۲. **مؤسسه وابسته،** واحد سازمانی مشخصی است که به صورتی غیر از شرکت و برای مقاصد غیر تجارتي

و غیر انتفاعی توسط یک یا چند مؤسسه و نهاد عمومی غیر دولتی تأسیس و اداره می شود و به نحوی مالکیت آن متعلق به یک یا چند مؤسسه یا نهاد عمومی غیر دولتی باشد.

۳-۱۳. **مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی**، واحدهای سازمانی مشخصی هستند که با اجازه قانون

به منظور انجام وظایف و خدماتی که جنبه عمومی دارد تشکیل شده و یا می شود.

۳-۱۴. **مرجع صلاحیتدار**، وزارتخانه، سازمان، نهاد و دیگر دستگاه های مسئول که به موجب قانون و یا

تصویب هیئت وزیران در موردی خاص وظایف و مسئولیت هایی به عهده آن ها گذاشته شده است.

۳-۱۵. **محدوده شهر**، عبارت است از حد کالبدی موجود شهر و توسعه آتی در دوره طرح جامع و تا تهیه

طرح مذکور در طرح هادی شهر که ضوابط و مقررات شهرسازی در آن لازم الاجرا می باشد.

۳-۱۶. **حریم شهر**، عبارت است از قسمتی از اراضی بلافصل پیرامون محدوده شهر که نظارت و کنترل

شهرداری در آن ضرورت دارد و از مرز تقسیمات کشوری شهرستان و بخش مربوط تجاوز ننماید.

۳-۱۷. **اقدام عمرانی**، اقدام، پیش رفتن در کاری، دست زدن به کاری، به مرحله اجرا در آوردن.

۳-۱۸. **عمران**، منظور از عمران احداث ساختمان و ایجاد باغ میوه یا باغ چای و قلمستان و انجام عملیات

زراعی است.

۳-۱۹. **عملیات اجرایی**، منظور فعالیت های جاری و طرح های عمرانی دستگاه های اجرایی است که در

برنامه سالانه مشخص می گردد.

۳-۲۰. **تفکیک اراضی**، از نظر لغوی، تفکیک = از هم بگشادن، جدا کردن دو چیز از یکدیگر، رهانیدن.

۳-۲۱. **تفکیک از نظر حقوقی**، عبارت است از تقسیم یک ملک به قطعات مساوی و غیر مساوی اعم از اینکه

مالک ملک یک نفر باشد یا چند نفر مشاعاً آن را مالک باشند.

۳-۲۲. **تفکیک در اصطلاح ثبتی**، تقسیم یک ملک به قطعات مختلف مثل تفکیک یک ساختمان به چند

آپارتمان و یا تفکیک یک زمین به چند قطعه مجزا.

۳-۲۳. **تفکیک آپارتمان**، آپارتمان های یک ساختمان را اداره ثبت می تواند تفکیک کند اما عرصه بنای

شامل بر آپارتمان ها به حالت اشاعه باقی می ماند و قیمت عرصه نباید ماخذ احتساب هزینه تفکیک باشد.

۳-۲۴. عناصر تفکیک، عبارتند از:

۱. غیر منقول باشد اعم از خانه، مغازه، زمین و...

۲. عدم اشاعه در آن، عدم افراز سهم مشاع. مثال دو برادر مالک مشاع قطعه زمینی هستند و با بقاء اشاعه، آن زمین را به قطعاتی به وسیله اداره ثبت قسمت می کنند تا به فروش برسانند، قطعات مفروز شده هم مشاع باقی می ماند.

۳. جدا کردن سهم مشاع

۳-۲۵. **برگ تفکیک**، صورت مجلسی که مامور ثبت برای افراز قطعه زمینی به دو یا چند قطعه تنظیم می نماید.

۳-۲۶. **زمین**، عبارت است از قطعه ای از خاک خواه مالک داشته باشد خواه نه، موات باشد یا بایر، مشغول به مستحدثات (ساخت و ساز) باشد یا نه،

۳-۲۷. **مفهوم زمین**، زمین در برنامه ریزی شهری دو مفهوم متضاد دارد:

۱. زمین به عنوان یک منبع طبیعی (نظیر آب و هوا) که بهره مندی از آن برای سکونت و زندگی، و حفاظت آن برای نسل های آینده اهمیت حیاتی دارد.

۲. زمین به عنوان نوعی دارایی که در چارچوب مالکیت حقوقی، کالا قلمداد می شود و برای کسب منفعت و در آمد شخصی قابل تملک و خرید و فروش است.

۳-۲۸. **قطعه زمین**، عبارت است از زمینی با حدود مشخص که دارای سند مالکیت باشد و حداقل به یک معبر راه داشته باشد.

۳-۲۹. **زمین خام**، زمین توسعه نیافته ای که از زمین توسعه یافته متمایز می شود. زمین های توسعه نیافته عموماً خدمات و تسهیلات مورد نیاز برای توسعه نخواهد داشت.

۳-۳۰. **زمین مفروز**، افراز به معنای جدا کردن سهم مشاعی می باشد. شرایط افراز وجود حداقل دو مالک برای یک ملک می باشد.

۳-۳۱. **افراز**، در اصطلاح قضائی و ثبتی عبارت است از جدا کردن سهم مشاع شریک یا شرکاء و یا تقسیم مال

غیر منقول مشاع بین شرکا، به نسبت سهم آنان.

۳-۳۲. **قطعه بندی**، تقسیم زمین به قطعات اندازه های معمول و متعارف را گویند.

۳-۳۳. **قطعه زمین مادر**، واحد اولیه زمین که از آن قطعات تقسیم بندی شده از زمین به دست می آید. واحد اولیه زمینی که در نتیجه تقسیم قطعه هایی از آن بوجود می آید.

۳-۳۴. **خط زمین**، مرز و محدوده ای است براساس تفکیک و منطقه بندی که انواع مختلف خطوط زمین (جلو، عقب، طرفین) را به دقت تعریف می کند اینگونه خطوط بنیادی، تعیین حیاط و عقب نشینی ها را نیز فراهم می آورند.

۳-۳۵. **شماره زمین یا قطعه**، شماره ای که برای تمایز یک زمین در بلوک ویژه ای که زمین آن تفکیک شده مورد استفاده قرار می دهند.

۳-۳۶. **قطعه یا قواره**، واحد زمینی که از طریق تفکیک به وجود می آید قطعه یا قواره خوانده می شود.

۳-۳۷. **اراضی شهری**، به زمین هایی اطلاق می گردد که در محدوده یا حریم شهرها قرار گرفته باشد.

۳-۳۸. **اراضی موات**، به زمین هایی گفته می شود که سابقه عمران و احیا نداشته باشند. به عبارتی زمین هایی است که سابقه احیا و بهره برداری در آن وجود ندارد و به صورت طبیعی باقی مانده است.

۳-۳۹. عناصر اراضی موات

۱. سابقه مالکیت خصوصی آن معلوم نباشد.

۲. مشغول به کشت و زرع و بنا و آبادی نباشد.

۳. بالفعل مالک نداشته باشد.

۳-۳۹-۱. **اراضی بایر**، منظور زمین هایی است که سابقه عمران و احیا داشته باشند و به تدریج به حالت موات در آمده باشند. شامل اراضی که بیش از پنج سال بدون عذر موجه بلا کشت مانده است.

عناصر اراضی بایر:

۱. بالفعل مالک داشته باشد.

۲. مشغول به کشت و زرع و آبادی نباشد.

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

۳. مالک برای مدت نامعلوم و نامحدودی از آبادی آن چشم پوشیده باشد. اطلاق بایر بر موات به کمک قرینه مجاز است. اراضی با یر علی الاصول مالک خاص دارند مگر اینکه اعراض مالک از آنها احراز شود که در این صورت آنها را بایر بلا مالک نامند.

۳-۳۹-۲. بایر بر دو قسم است:

۱. بایر مفروز، مالک خاص دارد (یا مالک خاص داشته است)
۲. بایر مشاع که عده ای به اشتراک مالک آن بوده یا هستند مانند اراضی دیم کار قریه که به صورت بایر افتاده باشد.

۳-۴۰. **اراضی متروکه**، اراضی که سابقه مالکیت خصوصی مسلمی داشته و فعلاً مشغول به کشت و زرع و آبادی نباشد. و همچنین مالک سابق از مالکیت آن قهراً یا به اختیار چشم پوشیده باشد مانند زمینی که مالکان آن بر اثر زلزله بکلی از بین رفته باشند و ویران افتاده باشد. این اراضی هم از حیث تملک بحیازت و احیا در حکم اراضی موات بوده است.

۳-۴۱. **اراضی دایر شهری**، به زمین هایی گفته می شود که آنها را آباد و احیا کرده باشند، و در حال حاضر در حیطة بهره برداری مالک قرار دارد در مقابل بایر، موات و متروکه.

۳-۴۲. **اراضی مزروعی**، عبارت است از زمین محصور و یا غیر محصور که از آنها برای زراعت استفاده میشود مانند سبزی کاری، جالیز و... در این اراضی ممکن است چند درخت هم باشد ولی به حد نصاب باغ نرسیده است.

۳-۴۳. **شناسنامه ساختمان**، شناسنامه ورقه یا دفتری که اطلاعات مربوط به کسی یا چیزی در آن نوشته شده است.

ساختمان، بنا، عمارت و اصطلاحاً عبارت است از آنچه در یک زمین به صورت ثابت و به استفاده از مصالح ساختمانی مانند سنگ، آجر، سیمان، آهن و غیره برای استفاده خاصی اعم از مسکونی تجاری صنعتی و ... ساخته شده باشد.

۳-۴۴. **شناسنامه ساختمان**، مجوزی است مکتوب که از طرف شهرداری و سایر مراجع ذیصلاح صادر

می‌گردد و به موجب آن مالک حق احداث ساختمان، تجدید بنا، تعمیر و تغییر اساسی در ساختمان را کسب می‌کند بر طبق مصوبه جلسه مورخ ۷۱/۸/۱۳ شورای عالی اداری پروانه، گواهی عدم خلاف و گواهی پایان ساختمان را شامل می‌گردد.

۳-۴۵. عملیات ساختمانی

عبارت است از:

۱. گود برداری (عملیات خاکی) شامل حفاری چاه‌ها و مجاری آب و فاضلاب، خاکبرداری، خاکریزی، حفاری و پی کنی با وسایل دستی و ماشین‌الات مکانیکی. احداث و تجدید بنا

۲. هرگونه تغییر یا جابه‌جایی در دیوارها یا اعضای اصلی سازه‌ای و نیز توسعه بنا یا اضافه کردن.

۳-۴۶. **آیین‌نامه (حقوق عمومی)**، مقرراتی که مقامات صلاحیتدار مانند وزیر یا شهردار و غیره وضع و در معرض اجراء می‌گذارند خواه هدف آن تسهیل اجراء و تشریح قانونی از قوانین موضوعه باشد خواه در مواردی باشد که اساساً قانونی وضع نشده است در همین مورد لفظ نظامنامه هم استعمال شده است. گاه خود مجلس وضع نظامنامه می‌کند.

در حقوق اسلام اینگونه مقررات را «حکم» می‌گفتند و آنرا در مقابل «شرع» به کار می‌بردند وضع اینگونه مقررات را (که بنا به تدوین آن نداشتند) حکومت می‌نامیدند.

۳-۴۷. **آیین‌نامه یا نظامنامه**، عبارت است از مقررات کلی که توسط مراجع اجرائی قانون به منظور اجراء وظایف اجراء و تحقق بخشیدن به آنها وضع شده باشد و شامل آیین‌نامه‌های مصوب پارلمان نمی‌باشد (آیین‌نامه مصوب پارلمان داخل در مفهوم قانون به معنی اعم که شامل کلیه مصوبات کلی پارلمان است می‌شود).

آیین‌نامه به این معنی مفهوم عامی دارد که جز قانون (یعنی مصوبات کلی پارلمان) و بخشنامه همه چیز را شامل است و مفهوم تصویب‌نامه از تحت آن خارج نیست و معنی درست آیین‌نامه همین است.

۳-۴۸. **آیین‌نامه اجرائی (حقوق عمومی)** آیین‌نامه که برای اجراء یک قانون مقرر می‌شود ممکن است آیین‌نامه اجرائی را خود مجلس یا دولت و یا مقامات اداری کشور در حدود صلاحیتی که دارند تهیه و به معرض اجراء بگذارند.

۳-۴۹. آیین نامه مستقل (حقوق عمومی) آیین نامه ای که مقام رسمی صلاحیتدار در حدود اختیار خود

(و بدون اینکه به منظور اجرای قانون معینی از قوانین موضوعه باشد) وضع کند.

۳-۵۰. ابلاغ (دادرسی مدنی) رساندن یک سند رسمی (خواه از اوراق دعوی باشد خواه از اوراق اجراء احکام

یا اجراء اسناد لازم الاجراء و غیره) باطلاع شخص یا اشخاص معین را رعایت تشریفات قانونی مخصوص.

۳-۵۱. ابلاغ قانونی؛ هرگونه ابلاغی که مطابق مقررات قانونی صورت پذیرد.

۳-۵۲. ابلاغ (آیین نامه دادرسی مدنی) هرگاه در یک دعوی اوراق دعوی نسبت به یکی از طرفین آن در

محلّی مطابق مقررات ابلاغ شده باشد و در جریان دادرسی به ابلاغ دیگری حاجت افتد تغییر محل اقامت (یا محلّی که برای ابلاغ برگها انتخاب شده است) عنوان شود ابلاغ سابق را سابقه ابلاغ نامند. سابقه ابلاغ در مرحله بدوی برای مرحله پژوهشی هم کافی است.

۳-۵۳. ابلاغ نامه؛ برگ رسمی متضمن اخطار امری از امور مربوط به مراعات در دادگاهها و یا امور حسبی که

از طرف دادگاه به عمل می آید.

۳-۵۴. اخطار؛ در لغت به معنی یادآوری کردن و خاطر نشان نمودن است. در اصطلاحات اداری (اعم از قضائی

و غیره) یادآوری کردن رسمی یک یا چند مطلب در حدود مقررات جاری است مانند اخطارهای مالیاتی و اخطارهایی که از طرف وزارت دادگستری یا ثبت برای اشخاص در حدود قانون فرستاده می شود.

۳-۵۵. اخطار قبلی، یا پیش آگهی، آگهی مختصری است که پیش از موعد پرداخت دین برای بدهکار

فرستاده می شود.

۳-۵۶. اخطار نامه؛ ورقه رسمی متضمن اخطار را می گویند.

۳-۵۷. اظهار نامه؛ نوشته ای است که مطابق مقررات قانونی تنظیم می شود و وسیله قانونی بیان مطالب است

و اظهاریه هم گفته می شود.

۳-۵۸. اعلام، در لغت به معنی آگاه کردن است، در اصطلاح، اعلام رای که در قبال ابلاغ رای دادگاه استعمال

می شود و آن چنان است که متن رای به سمع محکوم علیه در دادگاه رسانده شود.

۳-۵۹. اعلان؛ در لغت به معنی آشکارا ساختن است، در اصطلاح به معنی اظهار چیزی از طریق نشر در کتب و

جرائد و رادیو و امثال آنها را گویند.

۳-۶۰. **آگهی**؛ اعلان و نوشته ای است که خبر تازه ای را به خوانندگان بدهد.

۳-۶۱. **پیش آگهی**؛ اسم دیگر آن اخطار قبلی است.

۳-۶۲. **تاخیر**؛ در لغت به معنی پس انداختن و دیر کردن است و در اصطلاحات ذیل به کار رفته است:

تاخیر بیان از وقت حاجت، (خسارت) تاخیر، (نرخ قانونی بهره پول که بر اثر تاخیر مدیون و در پرداخت آن به حکم قانون باید بستانکار بدهد و صرف تاخیر مدیون، به آن بهره عنوان خسارت را می دهند) در همین معنی (خسارت تاخیر تادیه) و خسارت تاخیر اداء و خسارت دیر کرد و زیان دیر کرد هم استعمال شده است.

۳-۶۳. **کمیسیون (حقوق اداری)** عده معدودی از اعضاء دولت (غالباً) و یا مرکب از اعضاء دولت و غیره که بطور اتفاقی یا موقت یا دائم در زمینه کارهای اداری یا قضائی با یکدیگر همکاری و تبادل نظر کنند و تصمیم بگیرند.

۳-۶۴. **آیین دادرسی مدنی**؛ مجموعه اصول و مقرراتی است که در تمام رسیدگی به امور حسبی و کلیه دعاوی مدنی و بازرگانی در دادگاه های عمومی، انقلاب، تجدید نظر، دیوان عالی کشور و سایر مراجعی که به موجب قانون موظف به رعایت آن هستند به کار می رود.

۳-۶۵. **اقامتگاه**؛ هر شخصی عبارت از محلی است که شخص در آن جا سکونت داشته و مرکز مهم امور او نیز در آن جا باشد اگر محل سکونت شخصی غیر از مرکز مهم امور او باشد مرکز امور او اقامتگاه محسوب است اقامتگاه اشخاص حقوقی مرکز عملیات آن ها خواهد بود.

۳-۶۶. **اقامتگاه شخص حقوقی**؛ محلی است که اداره شخص حقوقی در آن جا است.

۳-۶۷. **بهای خواسته**؛ به ترتیب زیر تعیین می شود: ۱. اگر خواسته پول رایج ایران باشد، بهای آن عبارت است از مبلغ مورد مطالبه و اگر پول خارجی باشد، ارزیابی آن به نرخ رسمی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در تاریخ تقدیم دادخواست بهای خواسته محسوب می شود. ۲. در دعاوی چند خواهان که هر یک قسمتی از کل را مطالبه می نماید بهای خواسته مساوی است با حاصل جمع تمام قسمت‌هایی که مطالبه می‌شود. ۳. در دعاوی راجع به منافع و حقوقی که باید در مواعد معین استیفا و یا پرداخت گردد، بهای خواسته عبارت است از حاصل جمع تمام

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

اقساط و منافعی که خواهان خود را ذی حق در مطالبه آن می داند. در صورتی که حق نامبرده محدود به زمان معین نبوده یا مادام العمر باشد بهای خواسته مساوی است با حاصل جمع منافع ده سال یا آنچه را که ظرف ده سال باید استیفا کند ۴. در دعوی راجع به اموال، بهای خواسته مبلغی است که خواهان در دادخواست معین کرده و خوانده تا اولین جلسه دادرسی به آن ایراد و یا اعتراض نکرده مگر این که قانون ترتیب دیگری معین کرده باشد.

۳-۶۸. **بهای خواسته:** از نقطه نظر صلاحیت و هزینه دادرسی مبلغی است که در دادخواست قید شود.

۳-۶۹. **تأمین؛** در این قانون عبارت است از توقیف اموال اعم از منقول و غیر منقول.

۳-۷۰. **تسجیل؛** عبارت است از تعیین میزان بدهی قابل پرداخت به موجب اسناد و مدارک اثبات کننده بدهی.

۳-۷۱. **رای قطعی؛** آرای دادگاه ها قطعی است مگر در موارد مقرر قانون یا در مواردی که به موجب سایر

قوانین قابل نقض یا تجدید نظر باشند.

۳-۷۲. **حکم قطعی؛** احکام حضوری که در رسیدگی پژوهشی صادر می شود و همچنین احکامی که غیاباً

صادر شده و در موعد مقرر دادخواست اعتراض نسبت به آن داده نشده باشد قطعی محسوب می شود.

۳-۷۳. **حکم نهایی؛** عبارت از حکمی است که به واسطه طی مراحل قانونی و یا به واسطه انقضا مدت اعتراض

و استیناف و تمیز دعوی که حکم در آن موضوع صادر شده از دعوی مختومه محسوب شود.

۳-۷۴. **خسارات دادرسی؛** عبارت است از هزینه دادرسی و حق الوکاله وکیل و هزینه های دیگری که به طور

مستقیم مربوط به دادرسی و برای اثبات دعوا یا دفاع لازم بوده است از قبیل حق الزحمه کارشناسی و هزینه تحقیقات محلی.

۳-۷۵. **رای دادگاه؛** پس از انشاء لفظی باید نوشته شده و به امضای دادرسی یا دادرسان برسد و نکات زیر در

آن رعایت گردد:

۱. تاریخ صدور رای.

۲. مشخصات اصحاب دعوا یا وکیل یا نمایندگان قانونی آنان با قید اقامتگاه.

۳. موضوع دعوا و درخواست طرفین.

۴. جهات، دلایل، مستندات، اصول و مواد قانونی که رأی براساس آن ها صادر شده است.

۵. مشخصات و سمت دادرس یا دادرسان دادگاه.

۳-۷۶. **دلیل**؛ عبارت از امری است که اصحاب دعوا برای اثبات یا دفاع از دعوا به آن استناد می نمایند.

۳-۷۷. **سند**؛ عبارت است از هر نوشته که در مقام دعوی یا دفاع قابل استناد باشد. (ماده ۱۲۸۴ قانون مدنی)

۳-۷۸. **سواد مصدق**؛ مدعی باید سواد اسنادی را که به آن استناد کرده مصدق نموده ضمیمه عرضحال

کند مقصود از سواد مصدق سوادى است که دفتر محکمه ای که عرضحال به آن جا داده می شود یا دفتری که از محاکم دیگر یا یکی از ادارات ثبت اسناد یا دفتر اسناد رسمی و در جایی که هیچ یک از آن ها نباشد حاکم محل یا یکی از ادارات دولتی مطابقت آن را با اصل تصدیق کرده باشد. در صورتی که سواد سند در خارجه تهیه شده باشد باید در دفتر یکی از سفارت خانه ها یا قنصل گری های ایران مصدق شود هرگاه اسناد مفصل باشد مثل دفتر تجارتي یا اساسنامه شرکت و امثال آن قسمت هایی که مدرک ادعا است خارج نویس شده ضمیمه عرضحال می گردد.

۳-۷۹. **صلاحیت ذاتی**؛ رسیدگی نخستین به دعوی، حسب مورد در صلاحیت دادگاههای عمومی و انقلاب

است مگر در مواردی که قانون مرجع دیگری را تعیین کرده باشد.

۳-۸۰. **عدم صلاحیت ذاتی**؛ عبارت است از عدم صلاحیت محکمه صالحه نسبت به امور راجعه به ابتدایی و

بالعکس و عدم صلاحیت محکمه حقوق نسبت به امور جزایی و محکمه جزایی نسبت به حقوقی و محکمه ابتدایی نسبت به استیناف و بالعکس و محاکم عمومی نسبت به محاکم شرع و برعکس و عدم صلاحیت محاکم عدلیه نسبت به امور راجعه به محاکم غیر عدلیه.

۳-۸۱. **عذر موجه**؛ جهات زیر عذر موجه محسوب می گردد: ۱. مرضی که مانع از حرکت است. ۲. فوت یکی

از والدین یا همسر یا اولاد. ۳. حوادث قهریه از قبیل سیل، زلزله و حریق که بر اثر آن تقدیم دادخواست و اخواهی در مهلت مقرر ممکن نباشد. ۴. توقیف یا حبس بودن به نحوی که نتوان در مهلت مقرر دادخواست و اخواهی تقدیم کرد.

۳-۸۲. **علی الحساب**؛ عبارت است از پرداختی که به منظور ادای قسمتی از تعهد با رعایت مقررات صورت

می گیرد.

۸۳-۳. **قصور:** عبارت است از کوتاهی غیر عمدی در اجرای وظایف اداری.

۸۴-۳. **کارشناس رسمی:** کلیه کارشناسان رسمی عضو کانون کارشناسان رسمی محسوب می شوند و تابع مقررات این قانون و نظامات کانون می باشند.

۸۵-۳. **کفالت:** عقدی است که به موجب آن احد طرفین در مقابل طرف دیگر احضار شخص ثالثی را تعهد می کند متعهد را کفیل، شخص ثالث را مکفول و طرف دیگر را مکفول له می گویند.

۸۶-۳. **ماه:** از نظر احتساب موارد قانونی، سال دوازده ماه، ماه سی روز، هفته هفت روز و شبانه روز بیست و چهار ساعت است.

۸۷-۳. **محل سکونت:** مکانی است که شخص اظهار می دارد که در آن جا زندگی می کند.

۸۸-۳. **مدرک حکم محکمه:** دلایل کتبی است که طرفین به محکمه تقدیم می کنند و همچنین دلایل شفاهی آنان که در حین مذاکره شفاهی اظهار می دارند و در صورت مجلس نوشته شده به امضای طرفین می رسد.

۸۹-۳. **موارد ابلاغ:** مواردی را که مدعیان عمومی باید مداخله در محاکمات حقوقی کنند موارد ابلاغ گویند.

۹۰-۳. **وکالت:** عقدی است که به موجب آن یکی از طرفین طرف دیگر را برای انجام امری نایب خود می نماید.

۹۱-۳. **وکالت انتخابی:** مقصود از وکالت انتخابی وکالتی است که از طرف محکمه در موارد جزایی و از طرف کانون در امور حقوقی به آن ها ارجاع می شود.

۹۲-۳. **وکالت در اقرار:** مقصود اقرار در ماهیت دعوی یا به امری است که کاملاً قاطع دعوی باشد.

۹۳-۳. **اثبات:** مرحله علم به چیزی را مرحله اثبات آن چیز نامند و چون در علم خطا هم واقع می شود بنا براین ممکن است مرحله اثبات مطابق مرحله ثبوت (واقع) نباشد. (در مقابل ثبوت استعمال می شود) به جای اثبات، عبارت «به ثبوت رساندن» را بکار می برند و این از اغلاط است.

۹۴-۳. **آیین دادرسی:** اقامه دلیل بر مورد ادعاء برای ترتب آثار قانونی آن بر آن.

۹۵-۳. **اعتبار امر مختوم:** ارزش قضائی دعوی است که منتهی به نظر نهایی دادگاه (در هر درجه) شده باشد یعنی دادگاه ختم دادرسی را اعلان نموده و نظر قطعی خود را داده باشد.

۹۶-۳. **اعتراض:** در لغت به معنی منع و جلوی کسی یا چیزی را گرفتن است فرهنگستان لغت واخواهی را به

جای آن نهاده است.

۳-۹۷. اموال؛ جمع مال است و مال فعل ماضی از «میل» است به معنی خواستن و در فارسی هم به آن

«خواست» گویند و آن چیزی است که ارزش مبادله را دارا باشد.

۳-۹۸. ایراد سمت؛ کسی که به عنوان نماینده غیر در دعوی دخالت کند و دلیل مثبت سمت خود را ندهد

می‌توان از این جهت به ورود او در دعوی ایراد کرد و این ایراد را ایراد سمت نامند.

۳-۹۹. پرداخت؛ اجرای تعهدی که موضوع آن وجه نقد باشد.

۳-۱۰۰. پرونده؛ سندها و نوشته‌های راجع به یک موضوع یا یک کار یا یک نفر را که یک جا جمع آوری شده

و غالباً خلاصه مطالب آن نوشته‌ها را برای آسانی در پشت پوشه‌های آن می‌نویسند پرونده گویند.

۳-۱۰۱. پشتوانه؛ سپرده‌ای است که کسی برای اعتبار خود در بانک معین می‌کند.

۳-۱۰۲. تامین؛ در لغت به معنی قرار دادن در امن و آسایش است در اصطلاح به معنی وثیقه و تضمین است و

قرار تامین قرار است که در حقیقت وثیقه‌ای برای متقاضی آن مقرر می‌دارد. در آیین دادرسی مدنی توقیف مال را

بنابراین به عنوان تامین نمی‌توان از ادامه ساختمان جلوگیری نمود بلکه باید این منظور را ضمن دستور موقت عملی

ساخت.

۳-۱۰۳. تخطی؛ عبارت است از صفت عملی (اعم از فعل یا ترک) که بر آن عمل یک اثر مترتب گردد.

۳-۱۰۴. تعرفه؛ صورت قیمت ارقام کالا و صورتی که در آن به حسب ماخذ مقرر قانونی یا قراردادی، حقوقی به

شخص تعلق می‌گیرد مانند تعرفه گمرکی و تعرفه مالیاتی و تعرفه حق الوکاله وکیل دادگستری و غیره.

۳-۱۰۵. پسماند؛ به مواد جامد، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) گفته میشود که به طور مستقیم یا غیر مستقیم

حاصل از فعالیت انسان بوده و از نظر تولید کننده زائد تلقی می‌شود. پسماند ها به پنج گروه تقسیم می‌شوند

(۱) پسماندهای عادی ۲ پسماندهای پزشکی، بیمارستانی ۳- پسماندهای ویژه ۴- پسماندهای صنعتی ۵- پسماندهای

کشاورزی)

۴. وظایف و اختیارات شهردار

- وظایف و اختیارات شهردار در قوانین شهرداری

- وظایف و اختیارات شهردار در دیگر قوانین

۴-۱. وظایف و اختیارات شهردار در قوانین شهرداری

شهردار بعنوان مدیر اجرایی شهرداری وظایف و اختیارات متعددی را دارد. برای اداره امور شهر و بالطبع آن ایجاد رفاه شهروندان و همچنین فراهم نمودن خدمات شهری، فضای سبز و ایجاد پارک، جمع‌آوری زباله و تنظیف شهر، ایجاد حمل و نقل درون شهری روان، ایجاد گورستان، غسلخانه، نظارت بر ساخت و سازهای شهری و ... ضرورت داشته تا قوانین ویژه‌ای به تصویب برسد.

مهم‌ترین قوانین و مقررات اختصاصی شهرداری بشرح ذیل می‌باشد:

۱. قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ با اصلاحیه‌های بعدی

۲. قانون نوسازی و عمران شهری مصوب ۱۳۴۷/۹/۷ با اصلاحیه‌های بعدی

۳. آئین‌نامه مالی شهرداری مصوب ۱۳۴۶/۴/۱۲ با اصلاحیه‌های بعدی

۴. لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۵۹/۳/۳ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران

۵. لایحه قانونی راجع به تمرکز امور مربوط به تاکسیرانی شهر تهران زیر نظر شهرداری تهران مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۸

شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران الحاقی مورخ ۱۳۷۲/۵/۲۰

۶. قانون الحاق یک بند و ۳ تبصره به عنوان بند (۳) به ماده ۹۹ قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

۷. قانون تغییر بند ۳ ماده واحده قانون الحاق یک بند و ۳ تبصره به عنوان بند ۳ ماده ۹۹ قانون شهرداری‌ها

مصوب ۱۳۷۳/۷/۱۰

۸. قانون تطبیق سقف معاملات شهرداری‌های کشور و شهرداری تهران با نصاب‌های مذکور در قانون اصلاح

بندهای الف و ب و ج ماده (۸۰) و ماده (۸۶) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۷۳ و تغییرات بعدی آن مصوب

۱۳۷۶/۳/۱۱

۹. تصویب نامه راجع به ماده (۲۰) مکرر الحاقی به آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۸۲/۴/۱ هیأت وزیران

۱۰. قانون راجع به منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری‌ها مصوب ۱۳۶۱/۲/۱۴
۱۱. آئین‌نامه اجرایی شرایط احراز تصدی سمت شهردار مصوب ۱۳۷۷/۶/۱۱ هیأت وزیران با اصلاحیه‌های بعدی
۱۲. آئین‌نامه حقوق و مزایای شهرداران مصوب ۱۳۷۰/۳/۱۹ هیأت وزیران با اصلاحیه‌های بعدی
۱۳. آئین‌نامه استخدامی کارکنان شهرداری‌های کشور مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۵ هیأت وزیران
۱۴. تصویب نامه در مورد تسری فوق‌العاده جذب به شهرداری‌های سراسر کشور ۱۳۷۵/۳/۱۶ هیأت وزیران
۱۵. قانون تعیین تکلیف عوارض تصویبی شهرداری‌ها از تاریخ ۱۳۶۱/۹/۱ لغایت ۱۳۶۶/۱۰/۱۲ مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام

به منظور بهره‌گیری از این کتاب مهم‌ترین وظیفه شهردار و شهرداری که در قانون خاص شهرداری مصوب ۱۳۴۴/۴/۱۱ با اصلاحیه‌های بعدی تحت عنوان ماده ۵۵ قید گردیده بند به بند تشریح می‌گردد.

۱-۱۴. بند یک ماده ۵۵: ایجاد خیابان‌ها و کوچه‌ها و میدان‌ها و باغ‌های عمومی و مجاری آب و توسعه معابر در

حدود قوانین موضوعه

اولین وظیفه شهرداری در ماده ۵۵ قانون شهرداری در خصوص ایجاد معابر و کوچه‌ها و میدان‌ها و می‌باشد. پیش‌نیاز ارایه تمام خدمات شهری اجرای بند یک می‌باشد.

در قانون نوسازی و عمران نیز قانون‌گذار با تصویب ماده یک تأکیدی بر وظیفه مهم شهرداری داشته است. ماده یک: نوسازی و عمران و اصلاحات اساسی و تأمین نیازمندیهای شهری و احداث و اصلاح و توسعه معابر و ایجاد پارکها و پارکینگ‌ها (توقفگاه‌ها) و میدان‌ها و حفظ و نگهداری پارکها و باغهای عمومی موجود و تأمین سایر تأسیسات مورد نیاز عمومی و نوسازی محلات و مراقبت در رشد متناسب و موزون شهرها از وظایف اساسی شهرداری‌هاست و شهرداری‌ها در اجرای وظایف مذکور مکلف به تهیه برنامه‌های اساسی و نقشه‌های جامع هستند دیگر قوانینی که مرتبط با بند یک ماده ۵۵ تصویب گردیده اند بشرح ذیل می‌باشد.

۱-۱-۱۴. لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها.

مصوب ۳ خرداد ۱۳۵۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱- به منظور حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درختان، قطع هر نوع درخت در معابر، میادین، بزرگراه‌ها و پارکها، باغات و محل‌هایی که به صورت باغ شناخته شوند در محدوده قانونی و حریم شهرها بدون اجازه شهرداری ممنوع است.

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

ضوابط مربوط به چگونگی اجرای این ماده پس از تهیه توسط شهرداری و تصویب شورای شهر قابل اجرا است.
ماده ۲- شهرداری‌ها در محدوده قانونی و حریم شهرها مکلفند ظرف مدت یکسال شناسنامه ای شامل تعداد و نوع و محیط و سن تقریبی درختان محل‌های مشمول این قانون را تنظیم کنند و این شناسنامه هر ۵ سال یکبار قابل تجدید، و سند اجرای این قانون می باشد.

تبصره - شهرداری‌ها مکلفند درختان معابر، میداين، بزرگراه‌ها و پارک‌ها را پس از تنظیم مشخصات آنان پلاک‌کوبی کنند.

ماده ۳- مأموران شهرداری‌ها برحسب مورد می‌توانند برای تنظیم یا تطبیق برگ شناسایی درختان با در دست داشتن معرفی‌نامه و نمایندگی دادستانی وارد محل‌های مشمول این قانون بشوند.

ماده ۴- از تاریخ اجرای این قانون اعم از اینکه شناسنامه موضوع ماده ۲ تنظیم و ابلاغ شده باشد یا نه قطع درختان مشمول قانون ممنوع است مگر با تحصیل اجازه از شهرداری طبق مقررات و ضوابط مربوط.

تبصره ۱- اراضی مشجر و اماکن مسکونی و محل‌های کسب و پیشه و تجارت که مساحت آن از پانصد متر مربع تجاوز نکند از شمول این قانون مستثنی است.

تفکیک قطعات اراضی مشجر و باغات بزرگتر از پانصد متر مربع با رعایت مقررات شهرسازی مجاز است ولی قطع درخت در قطعات تفکیک شده به هر مساحت که باشد بدون تحصیل اجازه طبق مقررات این قانون ممنوع است.

تبصره ۲- در پروانه‌های ساختمانی که براساس طرح جامع و یا هادی شهرها از طرف شهرداری‌ها صادر می‌شود تعداد درختی که در اثر ساختمان باید قطع شود تعیین و قید خواهد شد.

در صورتی که پس از دریافت پروانه و قطع درخت ظرف مدت مندرج در پروانه بدون عذر موجه اقدام به ساختمان نشود مرتکب مشمول مجازاتهای مقرر در این قانون خواهد شد.

تبصره ۳- مالکین باغات و محل‌هایی که به صورت باغ شناخته شوند مکلفند به ازای درختهایی که اجازه قطع آنان از طرف شهرداری صادر می‌شود به تعداد دو برابر در همان محل و یا هر محلی که شهرداری تعیین خواهد کرد برطبق ضوابط و دستورالعمل‌های موجود در فصل مناسب غرس نمایند.

تبصره ۴- کاشت و حفاظت و آبیاری درختان معابر، میداين، بزرگراه‌ها و پارک‌های عمومی از اهم وظایف شهرداری‌ها می باشد.

ماده ۵- ضوابط مربوط به خزانه و جایجا کردن - جانشین ساختن و قطع درختان که ملازمه با بهره برداری از

نهلستان‌ها، قلمستان‌ها و باغات و موارد دیگر دارد به موجب آئین نامه های اجرایی این قانون تعیین خواهد گردید.

ماده ۶- هر کس عالماً و عامداً و برخلاف مقررات این قانون مرتکب قطع و یا موجبات از بین رفتن درختان مشمول آن قانون را فراهم سازد به حبس جنحه تا سه سال و پرداخت جزای نقدی بر حسب نوع و محیط، سن درخت و موقعیت آن از یک هزار ریال تا یکصد هزار ریال محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- در صورتی که قطع درخت از طرف مالکین به نحوی باشد که باغی را از بین ببرد و از زمین آن به صورت تفکیک و خانه‌سازی استفاده کند همه زمین به نفع شهرداری ضبط می‌شود و به مصرف خدمات عمومی شهر و محرومین می‌رسد.

تبصره ۲- مجازات‌های مذکور در این ماده قابل تعلیق و یا تبدیل به جزای نقدی نبوده و احکام صادره فقط قابل پژوهش خواهد بود.

ماده ۷- گزارش مأموران شهرداری‌های مأمور اجرای این قانون که قبلاً با وظایف ضابطین دادگستری آشنا شده‌اند به منزله گزارش ضابطین دادگستری است.

ماده ۸- هر کس اعم از مأموران مجری این قانون و یا سایر اشخاص عالماً جرایم مذکور در این قانون را به خلاف حقیقت به کسی نسبت دهد و یا گزارش خلاف واقع بدهد به مجازات حبس جنحه تا سه سال محکوم می‌شود مگر اینکه در قوانین جزائی مجازات شدیدتری پیش بینی شده باشد که در این صورت به مجازات اشد محکوم خواهد شد. مقررات تبصره ذیل ماده ۶ در این مورد نیز لازم الرعایه است.

۴-۱-۱-۲. ضوابط اجرایی مربوط به چگونگی اجرای ماده ۱ لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها

مصوب ۲۹ شهریور ۱۳۷۳ وزارت کشور

۱۳۷۳/۶/۲۹

شماره ۴۹۹۱/۶/۶۱

ماده ۱- تعاریف:

۱-۱- درخت: عبارت از هر اصله است که محیط بن آن کمتر از ۱۵ سانتیمتر نباشد، (تاکستان از این حکم مستثنی است).

۱-۲- باغ: زمینی است که برابر این ضوابط در آن درختان مثمر و غیر مثمر موجود باشد.

۱-۳- قلمستان: زمینی است که در آن درختان غیر مثمر به وسیله اشخاص غرس شده باشد.

۱-۴- بن درخت: محل تلاقی درخت با سطح زمین است و در صورتی که درخت در سطح زمین به چند ساقه

منشعب شده باشد بن قطورترین ساقه ملاک عمل خواهد بود و بقیه ساقه‌ها شاخه محسوب می‌شود.

۵-۱- نهال: درخت جوانی است که محیط بن آن کمتر از ۱۵ سانتیمتر باشد.

ماده ۲- در مورد موقوفات متولیان و متصدیان یا قائم مقام قانونی و یا متصرفین و مستأجرین مسئول رعایت این ضوابط خواهند بود.

ماده ۳- کلیه املاک و اراضی غیر از باغ سبز که در محدوده قانونی و حریم شهرها می‌باشد و مساحت آن بیش از ۵۰۰ متر مربع است مشمول این ضوابط خواهد بود.

تبصره - محل‌هایی از نظر این ضوابط باغ شناخته می‌شوند که دارای مشخصات ذیل باشند:

۱- مساحت محل بیش از ۵۰۰ متر مربع باشد.

۲- در هر متر مربع حداقل یک اصله درخت غیر مثمر و یا در هر ۱۶ متر مربع یک اصله درخت مثمر غرس شده باشد.

۳- دارا بودن سند مالکیت به عنوان باغ.

ماده ۴- شهرداری در محدوده قانونی شهرها و حریم قانونی آن بنا به تقاضای مالک یا مباشر یا قائم مقام قانونی آنان راجع به درختان مشمول قانون، در موارد ذیل مکلف به صدور مجوز قطع درخت یا رعایت سایر مقررات مربوط می‌باشد.

۱- درختان غیر مثمیری که به سن بهره‌وری رسیده باشند و به قصد انتفاع از چوب قطع شود، بدیهی است چنانچه شهرداری بهای چوب درختان را به مالک بپردازد درخت قطع نخواهد شد.

۲- درخت به آفت یا بیماری مبتلا شده و میزان ابتلا به حدی باشد که به بعضی یا تمام درختان ناحیه آسیب برساند یا دامه حیات درخت مقدور نباشد.

۳- قطع درخت به منظور احداث یا تعویض یا حفر کانال و مجاری آب یا خطوط برق لوله کشی نفت و گاز و تلفن و غیره و یا به علت خطر سقوط آن ضرور باشد.

۴- زمینی که در آن درخت وجود دارد برای اجرای طرحهای عمومی و نظایر آن مورد نیاز باشد.

۵- قطع درخت به منظور غرس مجدد در همان محل باشد.

۶- در مواردی که درختان واقع در معابر و میداين مانع عبور مرور بوده و یا مزاحمتی برای مالکین مجاور فراهم کرده باشد.

- ۷- خشکسالی و حوادث غیر مترقبه که موجب خشک شدن درخت شده باشد.
- ۸- اصلاح یا احیاء موارد پیش بینی نشده که قطع درخت ضرورت پیدا کند.
- ماده ۵- متقاضیان قطع درخت باید به شهرداری مراجعه و درخواست خود را طبق فرم نمونه ای که توسط شهرداری تهیه می شود تنظیم و به همان مرجع تسلیم نمایند.
- ماده ۶- شهرداری مکلف است حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ تسلیم تقاضا تکلیف متقاضی را با ذکر دلیل کافی روشن نماید در غیر این صورت عمل شهرداری تخلف محسوب متخلفین به تخلفات اداری معرفی و از آن طریق با فرد متخلف رفتار خواهد شد.
- تبصره - عدم وصول پاسخ در مهلت مقرر از سوی شهرداری به منزله موافقت تلقی می گردد.
- ماده ۷- عدم فعالیت خزانه یا نهالستان پس از بهره برداری از آنها با کسب مجوز از شهرداری بلامانع می باشد.
- ماده ۸- در کلیه مواردی که قطع درخت ضروری باشد شهرداری موظف است مالکین و متصرفین محل را ملزم نماید تا اقدام به غرس مجدد درخت نمایند.
- ماده ۹- حفاظت و آبیاری درختان واقع در محوطه سازمانهای دولتی و وابسته به دولت و سایر مؤسسات و نهادهای انقلاب اسلامی به عهده سازمان مربوطه می باشد.
- ماده ۱۰- کاشت و حفاظت و آبیاری درختان معابر و میادین و پارکهای عمومی و بزرگ راهها در محدوده قانونی و حریم شهر به استثنای پارکهای محیط زیست با شهرداری است.
- تبصره - در سایر محل‌های مشمول قانون اعم از اماکن مسکونی و کسب و پیشه و املاک تحت تصرف، برعهده مالکین و متصرفین می باشد.
- ماده ۱۱- در اجرای ماده ۱ قانون، شهرداری موظف است، شناسنامه درختان مشمول قانون را با مشخصات مشروحه ذیل تهیه نماید:
- الف) شماره پلاک ثبتی یا شماره نوسازی پلاک مشمول.
- ب) مساحت ملک.
- ج) نشانی محل شامل: شهر خیابان کوچه شماره نام مالک یا مالکین و یا ذینفع.
- د) تعداد و مشخصات درختان مشمول قانون به تفکیک نوع مثمر و غیر مثمر.
- ه) نام و مشخصات و امضای مأمور تنظیم کننده شناسنامه.

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

ماده ۱۲- شهرداری مکلف است از مشخصات درختان معابر، میداين بزرگراه‌ها و پارک‌های عمومی شامل نوع درخت، محیط بن و محل وقوع درخت فهرستی تهیه و تنظیم و نسبت به تعیین شماره و نصب پلاک روی درختان اقدام نماید.

ماده ۱۳- شهرداری می تواند در صورت درخواست مالک یا ذینفع نسخه ای از شناسنامه تنظیمی محل مربوطه را به متقاضی تسلیم نماید.

ماده ۱۴- هر شهرداری موظف است به منظور رسیدگی و حفظ و گسترش فضای سبز، تعیین محیط بن هر درخت مثمر و غیر مثمر و قطع و انتقال درختان و تشخیص باغات با توجه به موقعیت جغرافیائی و وضعیت پوشش گیاهی در محدوده قانونی و حریم شهر جهت حسن اجرای ماده ۱ قانون کمیسویی مرکب از اعضای ذیل تشکیل دهد:

الف) در شهر تهران اعضاء کمیسیون عبارتند از:

۱- نماینده فنی شهرداری به انتخاب شهردار تهران.

۲- مدیر عامل سازمان پارکها و فضای سبز شهر تهران.

۳- نماینده شورای شهر تهران به انتخاب رئیس شورای شهر و در غیاب آن قائم مقام قانونی آن.

ب) در سایر شهرها اعضاء کمیسیون عبارتند از:

۱. نماینده شورای شهر و در غیاب آن قائم مقامی قانونی.

۲. رئیس اداره فضای سبز شهرداری در صورت فقد، حسب تشخیص شهردار از سایر سازمانهای ذیربط.

۳. نماینده شهرداری.

تبصره - تصمیمات متخذه توسط کمیسیون به عنوان یک ضابطه به شهرداری ارائه می گردد.

ماده ۱۵- تصمیم شهرداری ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ، در صورت اعتراض مالک یا ذینفع قابل تجدید نظر در شورای شهر یا قائم مقام قانونی آن می باشد.

ماده ۱۶- در صورتی که شخص یا اشخاص موجبات اتلاف و امحای درختان موضوع ماده یک قانون را فراهم نمایند شهرداری موظف است نسبت به تعقیب جزائی و اخذ خسارات وارده توسط مراجع قضائی اقدام نماید.

ماده ۱۷- عوارض قطع درخت، حسب تعرفه مصوب توسط شهرداری اخذ می گردد.

ماده ۱۸- ضوابط اجرائی ماده (۱) لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در ۱۸ ماده و ۴ تبصره در تاریخ

۱۳۷۳/۶/۲۹ مورد تصویب قرار گرفت.

۴-۱-۲. بند دو ماده ۵۵: تنظیم و نگاهداری و تسطیح معابر و انهار عمومی و مجاری آب‌ها و فاضلاب‌ها و تنقیه قنوات مربوط به شهر و تأمین آب و روشنایی به وسایل ممکنه

تنظیم و حفظ و نگهداری معابر و انهار عمومی داخل شهر هم چنان از وظایف شهرداری می‌باشد اما به استناد ماده ۱ قانون تشکیل شرکتهای آب و فاضلاب مصوب ۱۳۶۹ توزیع آب و جمع‌آوری فاضلاب با شرکتهای آب و فاضلاب می‌باشد. (ماده ۱: ایجاد و بهره‌برداری تأسیسات مربوط به توزیع آب شهری و همچنین جمع‌آوری و انتقال و تصفیه فاضلاب شهرها در داخل محدوده قانونی شهرهای هر استان به عهده شرکت مستقلی بنام شرکت آب و فاضلاب استان خواهد بود که توسط وزارت نیرو تشکیل خواهد شد) و همچنین تأمین روشنایی معابر به استناد ماده ۵ آئین‌نامه مربوط به طرز اجرای ماده ۱۱ قانون برق ایران و نحوه تأسیس و تعیین هزینه روشنایی معابر مصوب ۱۳۴۶/۱۰/۱۳ بشرح ذیل می‌باشد.

(ماده ۵- از تاریخ تصویب این آیین‌نامه توسعه روشنایی هر شهر باید بر اساس یک طرح جامع روشنایی و با توجه به امکانات مالی مؤسسات برق از نظر درآمدهای مربوط به روشنایی معابر انجام می‌گیرد. طرح جامع روشنایی مراحل تشکیل آن باید با توجه به طرح شبکه توزیع شهر و رعایت ضوابط و معیارهای مندرج در این آیین‌نامه تهیه شود و به تصویب شهردار و نیز مؤسسه برق مربوطه برسد و در صورت بروز اختلاف نظر، تصمیمی که وزارت کشور اتخاذ خواهد نمود ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

تبصره یک بند دو: سد معبر عمومی و اشغال پیاده‌روها و استفاده غیرمجاز آنها و میدان‌ها و پارک‌ها و باغ‌های عمومی برای کسب و سکنی و یا هر عنوان دیگری ممنوع است و شهرداری مکلف است از آن جلوگیری و در رفع موانع موجود و آزاد نمودن معابر و اماکن مذکور فوق وسیله مأمورین خود رأساً اقدام کند. در مورد دکه‌های مصوب قبل از تصویب این قانون شهرداری مکلف است نسبت به برداشتن آنها اقدام و چنانچه صاحبان این قبیل دکه‌ها ادعای خسارتی داشته باشند با نظر کمیسیون مقرر در ماده ۷۷ نسبت به جبران خسارت آنها اقدام کنند ولی کسانی که بعد از تصویب این قانون اقدام به نصب دکه‌هایی در معابر عمومی کنند شهرداری موظف است رأساً و وسیله مأمورین خود در برداشتن این قبیل دکه‌ها و رفع سد معبر اقدام کند و اشخاص مزبور حق ادعای هیچگونه خسارتی نخواهند داشت.

تبصره ۲ و تبصره ۳ ماده دو هم اکنون به استناد قوانین تشکیل شرکتهای آب و فاضلاب و قانون توزیع عادلانه

آب و قانون تأسیس سازمان برق ایران از وظایف شهرداری حذف شده‌اند.

تبصره ۴ ماده دو: شهرداری مکلف است محل‌های مخصوصی برای تخلیه زباله و نخاله و فضولات ساختمانی و مواد رسوبی فاضلاب و نظایر آنها تعیین و ضمن انتشار آگهی به اطلاع عموم برساند محل‌های تخلیه زباله باید خارج از محدوده شهر تعیین شود و محل تأسیس کارخانجات تبدیل زباله به کود به تشخیص شهرداری خواهد بود.

با توجه به اینکه جمع‌آوری زباله در داخل شهرها علی‌رغم متن تبصره ۴ فوق بعهدہ شهرداری نبوده لکن عملاً شهروندان نمی‌توانستند زباله خود را به خارج از شهر انتقال دهند و شهرداری مجبور به جمع‌آوری زباله و حمل آن به محل‌های تعیین شده می‌گردید. به منظور رفاه حال شهروندان قانون‌گذار با تصویب قانون مدیریت پسماندها در سال ۱۳۸۳ مشکل جمع‌آوری زباله و همچنین مدیریت پسماندها را تصویب نمود که ذیل مواد مرتبط درج می‌گردد.

ماده ۷: مدیریت اجرایی کلیه پسماندهای غیر از صنعتی و ویژه در شهرها و روستاها و حریم آنها به عهده شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و در خارج از حوزه و وظایف شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به عهده بخشداریها می‌باشد. مدیریت اجرایی پسماندهای صنعتی و ویژه به عهده تولیدکننده خواهد بود در صورت تبدیل آن به پسماند عادی بعهدہ شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و بخشداریها خواهد بود.

تبصره: مدیریت‌های اجرایی می‌توانند تمام یا بخشی از عملیات مربوط به جمع‌آوری، جداسازی و دفع پسماندها را به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار نمایند.

ماده ۸- مدیریت اجرایی می‌تواند هزینه‌های مدیریت پسماند را از تولیدکننده پسماند تعرفه‌ای که طبق دستورالعمل وزارت کشور توسط شوراهای اسلامی بر حسب نوع پسماند تعیین می‌شود دریافت نموده و فقط صرف هزینه‌های مدیریت پسماند نماید. (قانون مدیریت پسماندها مصوب ۳۸۳/۲/۲۰)

۴-۱-۳. بند سه ماده ۵۵: مراقبت و اهتمام کامل در نصب برکه قیمت بر روی اجناس و اجرای تصمیمات انجمن نسبت به ارزانی و فراوانی خواروبار و مواد مورد احتیاج عمومی و جلوگیری از فروش اجناس فاسد و معدوم نمودن آنها.

با تصویب قانون تعزیرات حکومتی و قانون نظام صنفی این بند از وظایف شهرداری‌ها حذف گردیده است.

۴-۱-۴. بند چهار ماده ۵۵: مراقبت از امور بهداشت ساکنین شهر و تشریک مساعی بامؤسسات وزارت بهداشت در آبله کوبی و تلقیح واکسن و غیره برای جلوگیری از امراض ساریه

وظایف شهرداری در قسمت امور بهداشت به استناد آیین‌نامه بهداشت محیط مصوب سال ۱۳۷۱ حذف گردیده لکن وظیفه شهرداری درمراقبت از بهداشت ساکنین شهر در حدود وظایف مندرج در قانون پسماندها از قبیل حمل و دفع زباله‌های شهری همچنین تنظیم معابر و توسعه فضای سبز شهری کماکان بعهده شهرداری‌ها می‌باشد.

هر اقدامی که تهدیدی برای بهداشت عمومی شناخته شود ممنوع می‌باشد. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است پس از تشخیص هر مورد از مواردی که در حیطه وظایف وزارت می‌باشد رأساً اقدام قانونی معمول و در سایر موارد موضوع را به مراجع ذیربط جهت انجام اقدامات قانونی فوری اعلام نماید. متخلفان از مقررات بهداشت عمومی تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت (ماده ۲ آیین‌نامه بهداشت محیط مصوب ۱۳۷۱/۴/۲۴)

۴-۱-۵. بند پنج ماده ۵۵: جلوگیری از گدایی و واداشتن گدایان به کار و توسعه آموزش عمومی و غیره

هم کتون شهرداری در جمع‌آوری گدایان با نیروی انتظامی و بهزیستی همکاری لازم را دارد اما درخصوص ایجاد کار بایستی توسط وزارت کار و برای آموزش عمومی از طریق رسانه‌های جمعی بخصوص رسانه ملی اقدامات عاجلی صورت پذیرد. ضمناً به استناد مصوبه مورخ ۱۳۸۷/۲/۱۵ شورایی اداری وظایفی بشرح ذیل برای شهرداری مشخص گردیده است.

شهرداری موظف است نسبت به شناسایی و جمع‌آوری و تحویل افراد موضوع این مصوبه به مجتمع اردوگاهی اقدام نماید. نیروی انتظامی در این مورد همکاری لازم را با شهرداری به عمل خواهد آورد (ماده ۳ مصوبه شورایی اداری درخصوص مبارزه باتکدی‌گری و جمع‌آوری، شناسایی و تعیین وضعیت افراد بی‌سرپرست مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۵)

۴-۱-۶. بند شش ماده ۵۵: اجرای تبصره یک ماده ۸ قانون تعلیمات اجباری تأسیس مؤسسات فرهنگی و بهداشتی و تعاونی مانند بنگاه حمایت مادران و نوانخانه و پرورشگاه و درمانگاه و بیمارستان و شیرخوارگاه و تیمارستان و کتابخانه و کلاسهای مبارزه با بی‌سوادی و کودکستان و باغ کودکان و امثال آن در حدود اعتبارات

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

مصوب و همچنین کمک به این قبیل مؤسسات و مساعدت مالی به انجمن تربیت بدنی و پیش آهنگی و کمک به انجمن های خانه و مدرسه و اردوی کار شهرداری در این قبیل موارد هم چنین در مورد حوزه ها و خانه های فرهنگی و زندان با تصویب انجمن شهر از اراضی و ابنیه متعلق به خود با حفظ مالکیت به رایگان و یا با شرایط معین به منظور ساختمان و استفاده به اختیار مؤسسات مربوط خواهد گذاشت.

قسمت عمده وظایف این بند حسب مورد به وزارت بهداشت و درمان، سازمان بهزیستی، نهضت سوادآموزی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تربیت بدنی و وزارت کار و امور اجتماعی واگذار شده است.

در قسمت اخیر بند ۶ در خصوص واگذاری اراضی یادآوری می گردد.

۱. واگذاری انحصاراً اختصاص به واگذاری زمین و ابنیه دارد و نسبت به اموال دیگر شهرداری قابل تسری نیست.
۲. این واگذاری در قالب حفظ مالکیت می باشد یعنی زمین در قالب قراردادی در اختیار ادارات و ارگان های قید شده گذاشته شده و فقط حق بهره برداری از آن را دارند لکن ملک بنام شهرداری خواهد بود. درحقیقت موضوع در قالب ماده ۴۰ قانون مدنی حق انتفاع می باشد. حق انتفاع عبارت از حقی است که به موجب آن شخص می تواند از سالی که عین آن ملک دیگر است یا مالک خاصی ندارد استفاده کند.

۴-۱-۷. بند ۷ ماده ۵۵: حفظ و اداره کردن دارائی منقول و غیرمنقول شهرداری و اقامه دعوی بر علیه اشخاص و

دفاع از دعاوی اشخاص علیه شهرداری

اقامه دعوی بر علیه اشخاص و دفاع از دعاوی اشخاص علیه شهرداری از آثار شخصیت حقوقی شهرداری است که اقامه دعوی به نام شهرداری صورت می گیرد و اشخاص حقیقی به نمایندگی از شخص حقوقی شهرداری به دفاع می پردازند.

یکی از وظایف مهم شهردار و شهرداری حفظ اموال منقول و غیرمنقول هم چنین اموال اختصاصی و عمومی شهرداری می باشد که این موضوع در آئین نامه های شهرداری ها مصوب ۱۳۴۶ بشرح ذیل قید گردیده است.

ماده ۴۵- اموال شهرداری ها اعم از منقول و غیرمنقول بر دو نوع تقسیم می شود: اموال اختصاصی و اموال عمومی: اموال اختصاصی شهرداری اموالی است که شهرداری حق تصرف مالکانه نسبت به آنها را دارد از قبیل اراضی و ابنیه و اثاثه و نظائر آن.

اموال عمومی شهرداری اموالی است که متعلق به شهر بوده و برای استفاده عموم اختصاص یافته است مانند معابر عمومی، خیابان ها، میداين، پل ها، گورستان ها، سیل برگردان جاری آب و فاضل آب و متعلقات آنها، انهار عمومی،

اشجار اعم از اشجاری که شهرداری یا اشخاص در معابر و میادین عمومی غرس نموده باشند، چمن کاری، گل کاری امثال آن.

ماده ۴۶- حفاظت از اموال عمومی شهرداری و آماده و مهیا ساختن آن برای استفاده عموم و جلوگیری از تجاوز و تصرف اشخاص نسبت به آنها به عهده شهرداری است و در صورتی که بعضی از اموال عمومی شهر به نحوی تغییر حالت و موقعیت دهد که قابلیت استفاده عمومی از آن سلب گردد به تشخیص انجمن شهر جزء اموال اختصاصی شهرداری منظور و محسوب می‌شود.

ماده ۴۷- شهرداری مکلف است کلیه اموال غیرمنقول اختصاصی شهرداری را طبق مقررات ثبت املاک به ثبت برساند.

ماده ۴۸- طرز نگاهداری و حفظ و حراست اموال شهرداری اعم از اختصاصی و عمومی و ثبت آنها در دفاتر و کارت‌های اموال و بازدید مستمر و استفاده صحیح از آنها و نحوه محاسبه استهلاک و نگاهداری حساب موجودی اموال به موجب دستورالعملی که به وسیله وزارت کشور تصویب و ابلاغ خواهد شد مقرر خواهد گردید (موادی از آئین‌نامه مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۴۶/۴/۱۲ کمیسیون مشترک کشور و مجلس با اصلاحیه‌های بعدی)

۴-۱-۸. بند ۸ ماده ۵۵: برآورد و تنظیم بودجه و متمم بودجه و اصلاح بودجه و تفریغ بودجه شهرداری و تنظیم پیشنهاد برنامه ساختمانی و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر، یک نسخه از بودجه مصوب و برنامه ساختمانی به وسیله فرماندار یا بخشدار به وزارت کشور ارسال می‌شود.

با توجه به اهمیت موضوع مفاد بند فوق و همچنین آگاهی بهره‌برداران از مفاد اصلی قانون ذیلاً مواد مرتبط از آئین‌نامه مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۴۶ درج می‌گردد.

ماده ۲۳- بودجه سالانه شهرداری عبارت است از یک برنامه جامع مالی که در آن کلیه خدمات و فعالیت‌ها و اقداماتی که باید در طی سال مالی انجام شود همراه با برآورد مبلغ و میزان مخارج و درآمدهای لازم برای تأمین هزینه انجام آنها پیش‌بینی می‌شود و پس از تصویب انجمن شهر قابل اجرا است.

ماده ۲۴- دوره عمل بودجه هر سال تا ۱۵ اردیبهشت سال بعد خواهد بود و تعهداتی که تا آخر اسفند ماه هر سال تحقق یافته باشد تا خاتمه دوره عمل بودجه از محل اعتبار مربوط قابل پرداخت است.

ماده ۲۵- بودجه شهرداری‌ها باید بر اساس برنامه‌ها و وظایف و فعالیت‌های مختلف و هزینه هر یک از آنها تنظیم گردد طرز تنظیم برنامه و بودجه و تفریغ بودجه و نحوه تفکیک وظایف و فعالیت‌ها و انطباق بودجه با برنامه و

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

همچنین طرز برآورد درآمد و هزینه به موجب دستورالعملی خواهد بود که به وسیله وزارت کشور تصویب و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۲۶- مسئولیت تنظیم بودجه شهرداری و مراقبت در حسن اجرای آن و همچنین تنظیم تفریغ بودجه به عهده شهردار و مسئول امور مالی است (مدیر امور مالی یا رئیس حسابداری بسته به وضع تشکیلات شهرداری) و واگذاری این وظیفه از طرف شهردار به هر یک از مأمورین دیگر شهرداری رفع مسئولیت نخواهد کرد.

شهردار موظف است به محض پیشنهاد بودجه یا تفریغ بودجه به انجمن شهر با استفاده از اختیاری که بر طبق ماده ۳۸ قانون شهرداری به او تفویض شده حداقل هفته‌ای سه روز تقاضای تشکیل جلسه انجمن را بنماید و خود نیز در جلسات حضور یافته توضیحات لازم را درباره ارقام مندرج در آن بدهد.

ماده ۲۷- موعده تصویب نهائی بودجه سالیانه به وسیله انجمن شهر و ابلاغ آن به شهرداری طبق ماده ۶۷ قانون حداکثر تا اول اسفند ماه سال قبل می‌باشد و در صورتی که انجمن در رأس موعده مذکور به وظیفه قانونی خود در این مورد عمل نکند شهردار موظف است مراتب را به استاندار یا فرماندار کل و در شهرداری تهران به وزارت کشور اطلاع دهد تا بر طبق ماده (۴۱) اصلاحی قانون شهرداری اقدامات لازم معمول گردد.

ماده ۲۸- شهردار می‌تواند اعتبارات مصوب در بودجه برای هر یک از مواد هزینه یا فعالیت‌های داخل در یک وظیفه را تا ده درصد تقلیل یا افزایش دهد به نحوی که از اعتبار کلی مصوب برای آن وظیفه تجاوز نشود. (موادی از آئین‌نامه مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۴۶/۴/۱۲ کمیسیون مشترک کشور و مجلس با اصلاحیه‌های بعدی)

۴-۱-۹. بند ۹ ماده ۵۵: انجام معاملات شهرداری اعم از خرید و فروش اموال منقول و غیرمنقول و مقاطعه و اجاره و استیجاره پس از تصویب انجمن شهر با رعایت صلاح و صرفه و مقررات آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها پیش‌بینی شده در این قانون

یکی از نکات مهم وظایف شهردار انجام دقیق معاملات در شهرداری و همچنین نظارت کامل از ابتدا شروع معامله تا پایان کار یعنی پرداخت وجه و تحویل کار یا خدمات به شهرداری می‌باشد.

در همین راستا بند ۱۴ ماده ۷۶ قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با اصلاحات بعدی نیز تأکیدی بر اهمیت موضوع دارد (متن قانون در آخر فصل درج گردیده است) با توجه به اهمیت موضوع موادی از آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها مرتبط با معاملات ذیل درج می‌گردد.

۴-۱-۹-۱. آئین نامه مالی شهرداری ها (مصوب ۱۲ تیر ۱۳۴۶ با اصلاحیه های بعدی)

قسمت اول - امور معاملات

ماده ۱- (اصلاحی ۱۳۸۳/۳/۲۶ - تصویب نامه شماره ۶۹۸۸/ت ۳۰۶۸۴ هـ مورخ ۱۳۸۳/۳/۱۰ و قابل اجراء از ابتدای سال ۱۳۸۳) معاملات از نظر مبلغ در این آئین نامه به سه نوع تقسیم می شود:

نوع اول - معاملات جزئی که مبلغ آن از دو میلیون ریال تجاوز نکند.

نوع دوم - معاملات متوسط که مبلغ آن از دو میلیون ریال بیشتر و از سی میلیون ریال تجاوز نکند.

نوع سوم - معاملات عمده که مبلغ آن از سی میلیون ریال بیشتر باشد.

قانون تطبیق سقف معاملات شهرداری های کشور و شهرداری تهران با نصاب های مذکور در قانون اصلاح بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۸۰) و ماده (۸۶) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۷۳ - و تغییرات بعدی آن مصوب ۱۱ خرداد ۱۳۷۶

(روزنامه رسمی شماره ۱۵۲۴۲ مورخ ۱۳۷۶/۴/۱۱)

ماده واحده - سقف معاملات جزئی، متوسط و عمده موضوع ماده (۱) آئین نامه مالی شهرداری ها - مصوب ۱۳۴۶ - و ماده (۱) اصلاحی آئین نامه معاملات شهرداری تهران - مصوب ۱۳۶۲ - مطابق نصاب های مندرج در بندهای (الف)، (ب) و (ج) جزء (۱) ماده واحده قانون اصلاح بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۸۰) و ماده (۸۶) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۷۳ - و تغییرات بعدی آن تعیین می شود.

ماده ۲- در مورد معاملات جزئی متصدی خرید یا کسی که وظیفه مذکور کتباً از طرف شهردار به او ارجاع گردیده مکلف است بهای جنس یا اجرت کار مورد معامله را به نحو ممکنه و به مسئولیت خود به دست آورده با جلب موافقت کتبی مقامات زیر اقدام نماید:

الف) در شهرداری هایی که در آمد سالانه آنها تا ۱۰ میلیون ریال است موافقت شهردار.

ب) در شهرداری هایی که در آمد سالانه آنها از ۱۰ میلیون ریال تا ۵۰ میلیون ریال است موافقت متصدی امور مالی.

ج) در شهرداری هایی که در آمد سالانه آنها از ۵۰ میلیون ریال بیشتر است موافقت رئیس کارپردازی.

تبصره ۱- ذکر نام و نام خانوادگی و امضاء و سمت متصدی خرید و همچنین آدرس و مشخصات کامل فروشنده جنس یا انجام دهنده کار در ذیل سند ضروری است.

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

تبصره ۲- شهردار می تواند به موجب ابلاغ کتبی انجام بعضی از انواع معاملات جزئی را که در این ماده اختیار تصویب آنها به متصدی امور مالی یا رئیس کارپردازی داده شده است موکول به موافقت کتبی خود نماید و یا اختیار رئیس کارپردازی را به متصدی امور مالی یا رئیس حسابداری شهرداری واگذار کند.

ماده ۳- در مورد معاملات متوسط متصدی خرید باید حداقل از سه نفر فروشندگان کالا یا انجام دهندگان کار از هر یک جداگانه استعلام کتبی که مشعر بر تعیین و تصریح نوع و مشخصات کامل جنس یا موضوع کار مورد معامله و مقدار و شرایط معامله و مدت تحویل باشد اخذ و فروشنده کالا یا انجام دهنده کار باید حداقل بهای ممکنه را ضمن تعیین مدت و نشانی دقیق خود در برگ استعلام بها ذکر و یا قید تاریخ امضاء نموده و متصدی خرید صحت مندرجات آن را گواهی نماید.

انجام معامله پس از موافقت کمیسیون معاملات مرکب از شهردار یا معاون شهرداری - متصدی امور مالی و یک نفر از رؤسای واحدها یا اعضاء ارشد شهرداری بنا به تناسب کار و به انتخاب شهردار مجاز خواهد بود و تصمیمات کمیسیون به اتفاق آراء و یا با اکثریت دو رأی موافق در صورتی مناط اعتبار خواهد بود که شهردار یا معاون او یکی از آن دو نفر باشد.

تبصره - در شهرداری هائی که در آمد سالانه آنها از ۵۰ میلیون ریال بیشتر است در صورتی که شهرداری فاقد معاون باشد شهردار می تواند رئیس کارپردازی یا یکی از اعضاء دیگر شهرداری را به عضویت کمیسیون معاملات انتخاب ولی تصمیمات کمیسیون را موکول به تأیید خود نماید.

ماده ۴- معاملات عمده باید به طور کلی با تشریفات مناقصه یا مزایده عمومی و یا مناقصه محدود انجام شود اگر ترک مناقصه ضروری تشخیص گردد به طریق زیر انجام خواهد شد:

الف) (اصلاحی جلسه مورخ ۱۳۸۲/۴/۱ هیأت وزیران - تصویبنامه شماره ۱۷۱۲۶/ت ۲۸۸۰۹ هـ مورخ ۱۳۸۲/۴/۳) در صورتی که میزان معامله کمتر از دویست و بیست و سه میلیون ۲۲۳۰۰۰۰۰۰ ریال باشد بنا به پیشنهاد مستدل و موجه شهردار و تصویب انجمن شهر.

ب) (اصلاح جلسه مورخ ۱۳۸۲/۴/۱ هیأت وزیران - تصویبنامه شماره ۱۷۱۲۶/ت ۲۸۸۰۹ هـ مورخ ۱۳۸۲/۴/۳) در صورتی که میزان معامله از دویست و بیست و سه میلیون ۲۲۳۰۰۰۰۰۰ ریال تا یک میلیارد و پانصد و چهار میلیون ۱۵۰۴۰۰۰۰۰۰ ریال باشد بنا به پیشنهاد مستدل و موجه شهردار و تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور.

ج) (اصلاح جلسه مورخ ۱۳۸۲/۴/۱ هیأت وزیران - تصویبنامه شماره ۱۷۱۲۶/ت ۲۸۸۰۹ هـ مورخ ۱۳۸۲/۴/۳) در صورتی که میزان معامله از یک میلیارد و پانصد و چهار میلیون ۱۵۰۴۰۰۰۰۰۰ ریال بیشتر باشد بنا به پیشنهاد مستدل و موجه شهردار و تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور و تصویب هیئت دولت.

تصویب نامه راجع به ماده (۲۰) مکرر الحاقی به قانون آیین نامه مالی شهرداری ها مصوب جلسه مورخ یکم تیر ۱۳۸۲ هیأت وزیران

شماره ۱۷۱۲۶/ت ۲۸۸۰۹ هـ ۱۳۸۲/۴/۳

۱- در بند «الف» ماده (۴): از دو میلیون (۲۰۰۰۰۰۰) ریال به دویست و بیست و سه میلیون (۲۲۳۰۰۰۰۰۰) ریال.

۲- در بند «ب» ماده (۴): به ترتیب از دو میلیون (۲۰۰۰۰۰۰) ریال به دویست و بیست و سه میلیون (۲۲۳۰۰۰۰۰۰) ریال و از پنجاه میلیون (۵۰۰۰۰۰۰۰) ریال به یک میلیارد و پانصد و چهار میلیون (۱۵۰۴۰۰۰۰۰۰) ریال.

۳- در بند «ج» ماده (۴): از پنجاه میلیون (۵۰۰۰۰۰۰۰) ریال به یک میلیارد و پانصد و چهار میلیون (۱۵۰۴۰۰۰۰۰۰) ریال.

۴- در ماده (۱۶): به ترتیب از ششصد هزار (۶۰۰۰۰۰۰) ریال به بیست و چهار میلیون (۲۴۰۰۰۰۰۰۰) ریال سالانه و از پنجاه هزار (۵۰۰۰۰۰) ریال به دو میلیون (۲۰۰۰۰۰۰۰) ریال ماهانه.

۵- در ماده (۲۰): از پانصد هزار (۵۰۰۰۰۰) ریال به بیست میلیون (۲۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال.

تبصره ۱- در مورد مناقصه محدود شهرداری از بین فهرست مقاطعه کاران واجد شرایط منتخبه توسط سازمان برنامه یا وزارت راه حداقل شش شرکت یا مؤسسه واجد شرایط را دعوت خواهد نمود.

تبصره ۲- موارد استفاده از مناقصه محدود با تصویب انجمن شهر تعیین می شود و طرز عمل بر طبق صلاحدید انجمن شهر به ترتیبی خواهد بود که در آئین نامه مناقصه امور ساختمانی وزارت راه مصوب اسفند ماه ۱۳۳۸ و یا آئین نامه مربوط در سازمان برنامه مقرر است.

در مواردی که در آئین نامه های فوق وزیر و مدیر عامل نوشته شده شهردار و در مواردی که هیئت عامل نوشته شده انجمن شهر جایگزین آن خواهد بود.

آئین نامه مناقصه امور ساختمان وزارت راه و راه آهن مصوب ۵ اسفند ۱۳۳۸ کمیسیون های خاص مجلس شورای ملی و ۲۴ اسفند ۱۳۳۸ کمیسیون های خاص مجلس سنا

ماده اول - وزارت راه برای انجام مناقصه های عملیات ساختمان خطوط راه آهن و راه شوسه و ابنیه و تأسیسات و تجهیزات مربوطه از هر اعتباری که باشد در مواردی که برآورد کلی کار مورد مناقصه بیست و پنج میلیون ریال یا بیشتر باشد از بین شرکت های ذیصلاحیت و واجد شرایط حداقل شش شرکت را انتخاب و کتباً از آنها دعوت به عمل خواهد آورد. دعوت شدگان در صورت تمایل به شرکت در مناقصه باید در موقع معینه در دستور مناقصه پیشنهادات خود را طبق آئین نامه معاملات دولتی در پاکت مهمور به دفتر اداره مربوطه تسلیم و رسید دریافت دارند.

تبصره - دعوت شدگان موظفند در صورتی که تمایل به شرکت در مناقصه را نداشته باشند در مدت مقرر در دستور مناقصه، عدم تمایل خود را کتباً به اداره مناقصه دهنده اعلام دارند تا اداره مزبور در صورت ضرورت به شرط آنکه تعداد شرکت کنندگان از شش شرکت کمتر باشد بتواند شرکتهای دیگری را دعوت نماید و در صورتی که برخلاف این رویه عمل نمایند وزارت راه نمی تواند در ظرف شش ماه از آن شرکت در سایر مناقصه ها دعوت نماید.

ماده دوم - وزیر راه در روز مناقصه سه نفر از مهندسين مجرب را انتخاب می نماید. مهندسین مزبور کلیه مدارک و نقشه جات و خصوصیات و نوع و محل و مشخصات کار مورد مناقصه را مطالعه نموده و رقم شاخص را در جلسه همان روز به اتفاق آراء یا در صورت عدم توافق نظر یا متوسط ارقام اظهار شده تعیین و ضمن تنظیم صورت مجلس به کمیسیون بدوی مناقصه تسلیم خواهند نمود.

ماده سوم - کمیسیون مناقصه پس از وصول نظر مهندسين پیشنهادات واصله را باز و پیشنهاداتی را که از رقم شاخص تا رقم شاخص به اضافه ۷/۵ درصد بهای مندرج در اسناد مناقصه ارزانتر است عادلانه تشخیص و بقیه را مردود می نماید.

ماده چهارم - کمیسیون مناقصه معدل پیشنهادات قبول شده را به دست آورده و سپس متوسط آن را با رقم شاخص مهندسين تعیین و به عنوان شاخص قطعی اعلام می دارد.

ماده پنجم - هر پیشنهادی که نزدیکتر به رقم شاخص قطعی باشد (اعم از کسر یا اضافه) برنده مناقصه خواهد بود.

تبصره ۱- چنانچه پیشنهاداتی با فواصل مساوی نسبت به شاخص قطعی باشد پیشنهادی که ارزانتر است، قبول

خواهد شد.

تبصره ۲- در صورتی که کلیه پیشنهادات واصله خارج از حد اعتدال و یا پیشنهادات قابل قبول کمتر از سه فقره باشد وزارت راه مجاز است با پیشنهاد کمیسیون عالی مناقصه کار مورد مناقصه را با رقم شاخص مهندسین به اضافه ۷/۵ درصد بهای مندرج در اسناد مناقصه یعنی حداکثر تخفیف مورد قبول به یکی از شرکت های ذیصلاحیت به استثنای شرکت هایی که در مناقصه مزبور شرکت کرده اند و پیشنهاد آنها مردود گردیده واگذار نماید.

ماده ششم - در صورتی که وزارت راه تشخیص دهد که یکی از کارهای مندرج در ماده اول و اقتضای فوریت و مصلحت از طریق امانی بهتر و سریعتر انجام می شود مجاز است در هر مورد برطبق طرح های مدونه کار را به انجام برساند.

ماده هفتم - وزارت راه مجاز است مطالعه و تهیه نقشه های اولیه و تفصیلی یا محاسبات فنی یا نظارت را که جنبه اختصاصی دارد به مهندسین مشاور ایرانی در مقابل حق الزحمه ای که به تصویب هیئت دولت رسیده باشد، واگذار نماید.

ماده هشتم - سایر مواد آئین نامه معاملات دولتی تا آنجائی که با این آئین نامه مغایرت نداشته باشد کماکان به قوت خود باقی و مورد عمل خواهد بود.

تبصره ۳- در مورد کالای انحصاری دولت و کالاها یا خدمات منحصر به فرد انجام معامله با نمایندگی های رسمی و انحصاری فروش کالا پس از گواهی کمیسیون معاملات مبتنی بر انحصاری بودن کالا یا خدمات با ترک مناقصه بلامانع خواهد بود و در مورد کالاهای انحصاری غیردولتی بهای کالا با گواهی اداره کل نظارت بر قیمت ها یا اطاق بازرگانی استان تعیین و پرداخت خواهد گردد.

قسمت دوم - مناقصه

آگهی مناقصه:

ماده ۵- در معاملات عمده آگهی مناقصه یا مزایده در دو نوبت به فاصله حداقل یک هفته به تشخیص شهردار در روزنامه رسمی کشور و حداقل یکی از جراید کثیرالانتشار تهران و در صورت وجود روزنامه محلی در یکی از روزنامه محلی به شرح و شرایط زیر منتشر می گردد.

۱. نوع و میزان کالا یا کار (مدت انجام کار) محل تحویل (مهلت قبول پیشنهادات) محل اخذ اسناد مناقصه یا

مزایده و تسلیم پیشنهادها.

۲. دادن سپرده‌ای که از پنج درصد مبلغ کل برآورد کمتر نباشد به صورت نقد یا اسناد خزانه یا ضمانت نامه بانکی.

۳. ذکر اینکه برندگان اول و دوم و سوم مناقصه یا مزایده هر گاه حاضر به انعقاد قرار داد نشوند سپرده آنان به

ترتیب ضبط خواهد شد.

۴. ذکر اینکه سایر اطلاعات و جزئیات مربوط به معامله در اسناد مناقصه یا مزایده مندرج است.

۵. ذکر اینکه شهرداری در رد یا قبول هر یک از پیشنهادها مختار است.

تبصره - مدت قبول پیشنهادها از تاریخ نشر آخرین آگهی در داخله از ۱۰ روز و در خارجه از ۶۰ روز کمتر نباید

باشد.

تشکیل کمیسیون مناقصه یا مزایده و رسیدگی به پیشنهادات و تشخیص برنده:

مناقصه یا مزایده

ماده ۶- رسیدگی به پیشنهادهای مربوط به مناقصه یا مزایده به عهده هیأت عالی معاملات شهرداری مرکب از

شهردار، رئیس امور مالی با حسابداری شهرداری، یک نفر از افراد بصیر و مطلع در معامله مورد نظر به پیشنهاد

شهردار و تأیید انجمن شهر خواهد بود.

تبصره - تصمیمات هیأت به اتفاق آراء و یا به اکثریت دو رأی مشروط براینکه شهردار یکی از آن دو نفر باشد

مناط اعتبار خواهد بود.

ماده ۷- کمیسیون باید در وقت مقرر که در آگهی مناقصه یا مزایده یا دعوت نامه مناقصه محدود قید گردیده

تشکیل شود و پیشنهادهای رسیده را در صورتی که تعداد آنها سه یا بیشتر باشد مفتوح و مورد رسیدگی قرار دهد و

اگر تعداد پیشنهادهای رسیده از سه فقره کمتر بود مناقصه یا مزایده را تجدید و مراتب را در صورت مجلس تنظیمی

قید نماید.

در مناقصه یا مزایده مجدد و لو آنکه تعداد پیشنهادها کمتر از سه فقره باشد کمیسیون پیشنهادها را باز و مورد

رسیدگی و ترتیب اثر قرار خواهد داد.

کمیسیون مکلف است از روز قرائت پیشنهادها حداکثر ظرف یک هفته نظر خود را اعلام کند و در موارد استثنائی

این مهلت با تصویب شهردار تا بیست روز دیگر قابل تمدید خواهد بود.

ماده ۸- هرگاه برنده مناقصه یا مزایده از انجام معامله خودداری کند یا پس از ابلاغ قانونی حداکثر تا هفت روز

حاضر به انعقاد قرار داد نشود سپرده او به نفع شهرداری ضبط و قرار داد با نفر بعدی منعقد خواهد گردید و در صورتی که برندگان دوم و سوم نیز ظرف مهلت هفت روز پس از ابلاغ قانونی حاضر به عقد قرار داد نشوند سپرده آنان به نفع شهرداری ضبط خواهد شد.

قسمت سوم - انعقاد پیمان

ماده ۹- شهرداری مکلف است هنگام تنظیم و عقد پیمان معادل ۱۰ درصد کل مبلغ مورد پیمان را به منظور تضمین حسن انجام کار از پیمانکار تضمین نامه بانکی یا اسناد خزانه به عنوان سپرده دریافت دارد.

ماده ۱۰- حق ارجاع دآوری در هیچیک از پیمان ها نباید قید گردد مگر اینکه در موارد استثنائی و بنا به پیشنهاد مستدل و موجه شهردار که قبلاً به تصویب انجمن رسیده باشد.

قسمت چهارم - ترتیب تحویل

ماده ۱۱- جنس یا کار انجام شده هرگاه مربوط به معاملات جزئی باشد تحویل آن به وسیله انبار دار یا اداره درخواست کننده انجام خواهد شد و در مورد معاملات متوسط باید تحویل با نظارت کمیسیون مرکب از سه نفر به انتخاب شهردار انجام پذیرد و در معاملات عمده کمیسیون تحویل مرکب خواهد بود از دو نفر نماینده منتخب شهردار و یک نفر نماینده ذیصلاحیت به انتخاب انجمن شهر.

ماده ۱۲- در معاملات متوسط و عمده برای تحویل هر فقره جنس یا کار باید کمیسیون تحویل صورت مجلس تنظیم و در آن به طور صریح قید گردد که جنس مورد معامله یا کار انجام شده طبق نمونه و با مشخصات مندرج در پیمان با استعلام بها می باشد و ذیل آن را تمام اعضاء کمیسیون تحویل و فروشنده یا پیمانکار امضاء نمایند و در مورد اجناسی که تحویل انبار می شود انبار دار نیز صورت مجلس را امضاء و قبض انبار صادر خواهد نمود.

تبصره - هر گاه بین اعضاء کمیسیون در نوع و مشخصات کالا با کار مورد تحویل اتفاق آراء نباشد نظر شهردار قاطع خواهد بود.

قسمت پنجم - مزایده

ماده ۱۳- فروش اموال منقول و غیر منقول و اجازه اموال غیر منقول شهرداری از طریق مزایده کتبی صورت خواهد گرفت لکن در مورد فروش اموال منقول و اجازه دادن فرآورده های واحدها و مؤسسات تابعه شهرداری با جلب موافقت انجمن شهر می توان از طریق مزایده حضوری (حراج) اقدام نمود.

تبصره ۱- در مورد مزایده حضوری (حراج) باید روز محل حراج قبلاً آگهی شود و در آگهی اطلاعات لازم راجع به

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

نوع اشیاء قید گردد و تصریح شود که در مقابل فروش اشیاء و چه نقد دریافت می گردد و پرداخت هر نوع مالیات و عوارض به عهده خریدار است.

ماده ۱۴- مقرراتی که در این آئین نامه برای انتشار آگهی و سایر تشریفات مناقصه پیش بینی شده است در مورد مزایده نیز باید رعایت گردد.

قسمت ششم - سایر معاملات شهرداری

ماده ۱۵- شهرداری تهران رأساً و سایر شهرداریها با موافقت انجمن شهر می تواند در صورت ضرورت و با در نظر گرفتن صرفه و صلاح هر نوع کاری را به طور امانی بر اساس و ترتیب مندرج در ماده ۴ این آئین نامه انجام دهند مشروط بر اینکه از لحاظ کادر فنی و وسائل برای انجام آن کار مجهز باشند.

ماده ۱۶- هر گاه شهرداری به اجاره نمودن ساختمان یا زمین یا وسیله نقلیه یا ماشین آلات فنی یا هر نوع اشیاء و اموال دیگری که عرفاً در معرض اجاره و استیجاره قرار می گیرد احتیاج پیدا کند به شرح زیر اقدام خواهد شد.

الف) در صورتی که مورد اجاره نظایر متعدد و بی تفاوت داشته باشد پس از تحقیق و تجسس کافی به وسیله متصدی خرید حداقل سه فقره از با صرفه ترین آنها به وسیله استعلام بها تعیین و معرفی خواهد گردید.

ب) اگر مورد اجاره نظایر متعدد نداشته باشد یا اجاره ملک یا زمین معینی مورد لزوم شهرداری باشد مذاکره و توافق مقدماتی با مالک به عمل خواهد آمد.

انجام معامله و عقد قرار داد اجاره در هر مورد در صورتی که مال الاجاره و سالانه از شصت هزار ریال تجاوز نکنند یا تصویب هیئت عالی معاملات شهرداری و در صورتی که مال الاجاره ماهانه بیش از پنجاه هزار ریال باشد با تصویب انجمن شهر صورت خواهد گرفت.

تصویب نامه راجع به ماده (۲۰) مکرر الحاقی به قانون آیین نامه مالی شهرداری ها مصوب جلسه مورخ یکم تیر

۱۳۸۲ هیأت وزیران

۱۳۸۲/۴/۳

شماره ۱۷۱۲۶ / ت ۲۸۸۰۹ هـ

۱- در بند «الف» ماده (۴): از دو میلیون (۲۰۰۰۰۰۰) ریال به دو بیست و بیست و سه میلیون (۲۲۳۰۰۰۰۰۰) ریال.

۲- در بند «ب» ماده (۴): به ترتیب از دو میلیون (۲۰۰۰۰۰۰) ریال به دو بیست و بیست و سه میلیون (۲۲۳۰۰۰۰۰۰) ریال و از پنجاه میلیون (۵۰۰۰۰۰۰۰) ریال به یک میلیارد و پانصد و چهار میلیون

(۱۵۰۴۰۰۰۰۰۰) ریال.

۳- دربند «ج» ماده (۴): از پنجاه میلیون (۵۰۰۰۰۰۰۰) ریال به یک میلیارد و پانصد و چهار میلیون

(۱۵۰۴۰۰۰۰۰۰) ریال.

۴- در ماده (۱۶): به ترتیب از ششصد هزار (۶۰۰۰۰۰) ریال به بیست و چهار میلیون (۲۴۰۰۰۰۰۰) ریال سالانه و از پنجاه هزار (۵۰۰۰۰) ریال به دو میلیون (۲۰۰۰۰۰۰) ریال ماهانه.

۵- در ماده (۲۰): از پانصد هزار (۵۰۰۰۰۰) ریال به بیست میلیون (۲۰۰۰۰۰۰۰) ریال.

قسمت هفتم - مقررات عمومی

ماده ۱۷- هرگاه ضمن اجرای قرار دادهای ساختمانی یا عمرانی تغییرات جدیدی در مشخصات و نقشه و یا نوع کار پیش آید که جداگانه انجام پذیر نباشد و بهای واحد آن کار در فهرست واحد بها پیش بینی نشده باشد بهای عادلانه واحد کار مورد نظر از طرف قسمت فنی شهرداری یا دفتر فنی شهرداری‌های استان یا فرمانداری کل و با موافقت پیمانکار و تصویب هیئت عالی معاملات شهرداری و تأیید شهردار تعیین خواهد شد ولی میزان کارهای جدید نباید از صدی ده کل مبلغ پیمان تجاوز کند.

ماده ۱۸- در قراردادهای باید قید شود شهرداری می تواند تا حداکثر بیست و پنج درصد مبلغ پیمان از میزان کار یا جنس موضوع پیمان را کسر یا اضافه نماید و در هر حال باید قبل از انقضاء مدت پیمان به پیمانکار ابلاغ کند.

ماده ۱۹- در مورد معامله با وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی یا وابسته به دولت و شهرداری و معامله بین دو شهرداری فقط توافق طرفین که به تأیید انجمن شهر برسد، کافی است.

ماده ۲۰- (اصلاحی جلسه مورخ ۱۳۸۲/۴/۱ هیأت وزیران - تصویبنامه شماره ۱۷۱۲۶/ت ۲۸۸۰۹ هـ مورخ ۱۳۸۲/۴/۳) در موارد استثنائی که به صلاح و صرفه شهرداری باشد انجمن شهر می تواند بنا به پیشنهاد شهردار اختلافاتی را که با پیمانکاران شهرداری پیدا می شود و مبلغ مورد اختلاف از بیست میلیون ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال بیشتر نباشد از طریق سازش و یا ارجاع به داوری حل و فصل نمایند لکن در مواردی که مبلغ مورد اختلاف بیش از بیست میلیون ریال باشد رفع اختلاف از طریق سازش یا ارجاع به داوری با پیشنهاد شهردار و تأیید انجمن شهر و تصویب وزارت کشور امکان پذیر خواهد بود.

در اینگونه موارد داور اختصاصی و داور مشترک باید به تأیید وزارت کشور برسند. ماده ۲۰ مکرر - (الحاقی

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

۱۳۸۰/۱۰/۱۸ - روزنامه رسمی شماره ۱۶۵۸۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۳ حد نصاب های تعیین شده در بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۴) و قسمت اخیر ماده (۱۶) و ماده (۲۰) این آئین نامه متناسب با شرایط اقتصاد کشور و هماهنگ با نصابهای معاملات دولتی بنا به پیشنهاد وزارت کشور و با تصویب هیأت وزیران قابل تجدید نظر خواهد بود.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۰/۱۰/۱۸) در مورد شهرهای با بیش از یک میلیون نفر جمعیت، حد نصابهای موضوع این قانون با پیشنهاد شهردار و تصویب شورای اسلامی شهر ذیربط تا سقف پنج در هزار بودجه مصوب سالانه همان شهر برای هر معامله قابل افزایش است و در هر صورت اختیار شهرداران در این مصوبات، بالاتر از اختیار وزیران در معاملات مشابه نخواهد بود.

ماده ۲۱- معاملات شهرداری تهران تابع مقررات آئین نامه مربوط مصوب آذر ماه ۱۳۴۴ کمیسیون کشور مجلسین و مقررات فصل ششم این آئین نامه می باشد و اختیارات و وظایف هیئت عالی معاملات در شهرداری تهران به عهده کمیسیون مناقصه مقرر در ماده ۶ آئین نامه مذکور خواهد بود.

تبصره - در مورد معاملات جزئی شهرداری تهران می تواند اختیارات مربوط به رئیس کارپردازی را به رؤسای نواحی و یا رؤسا و مسئولین هر یک از واحدهای تابعه شهرداری واگذار نماید.

ماده ۲۲- دستور العمل مربوط به طرز اجراء این آئین نامه از طرف وزارت کشور تهیه و به شهرداری ها ابلاغ خواهد شد و در هر مورد که ابهامی در طرز اجراء هر یک از مواد این آئین نامه حاصل شود رفع ابهام به عهده وزارت کشور خواهد بود.

۴-۱-۱۰. بند ۱۰ ماده ۵۵: اهداء و قبول اعانات و هدایا به نام شهر با تصویب انجمن

اعانات پرداختی به شهرداری یا مؤسسات خیریه از طرف وزارت دارایی جزء هزینه قابل قبول اعانه دهندگان پذیرفته می شود و اعانه دهنده نسبت به مبلغ اعانه ای که داده است از مالیات بر درآمد معاف می باشد.

به منظور رعایت دقیق قوانین مرتبط با این بند و همچنین رعایت صرفه و صلاح شهرداری و جلوگیری از مشکلات عدیده ای که امکان دارد با بی دقتی در اجرای بند فوق بعمل آید فلذا پیشنهاد می گردد.

۱. لایحه اعانات و هدایا و هبه حتماً مورد به مورد توسط شهرداری به شورای اسلامی شهر ارسال و درخواست

مصوبه نماید.

۲. شورای اسلامی شهر بدون لایحه شهرداری رأساً نمی تواند نسبت به اعانات، هدایا و اهداء هبه اقدام نماید.

۳. اموال شهرداری بایستی پس از اهداء یا قبول اعانات منقول و غیرمنقول با مصوبه شورای اسلامی شهر نسبت به

درج موضوع در دفتر اموال منقول و غیرمنقول اقدام گردد.

قسمتی از دستورالعمل شماره ۱۵۷۵۰/۱/۱۳/۳۴ مورخ ۶۹/۸/۲ و وزارت کشور درخصوص بند ۱۰ ماده ۵۵ قانون شهرداری ذیل درج می گردد.

یادآوری: شهرداری به استناد بند ب بخش نامه بودجه سال ۱۳۸۸ شهرداری ها بایستی دستورالعمل فوق را اصلاح و بروز رسانی نموده و جهت تصویب به شورای اسلامی شهر ارایه نماید.

۱-۱۰-۱-۴. قسمتی از دستورالعمل شماره ۱۵۷۵۰/۱/۱۳/۳۴ مورخ ۶۹/۸/۲ وزیر کشور درخصوص بند ۱۰ ماده ۵۵ قانون شهرداری

شهرداری موظف است تا سقف ۲٪ (دو درصد) از بودجه پیشنهادی خود را در قالب ماده ۱۷ بودجه برای این منظور اختصاص و در هر دوره مالی پیشنهاد نماید تا پس از تصویب یا تشخیص استاندار به قائم مقامی جانشین شورای اسلامی شهر به مصارف ذیل برسد:

۱. پرداخت تمام یا قسمتی از عوارض مربوط به پروانه ساختمانی افراد تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی و سایر مؤسسات خیریه رسمی به عنوان اعانه

۲. پرداخت قسمتی از جرائم ناشی از آراء کمیسیون ماده صد شهرداری افراد تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی و سایر مؤسسات خیریه رسمی به عنوان اعانه

۳. تأمین تمام یا بخشی از هزینه های ضروری و معیشتی افراد معیل و مستضعف و نیز پرداخت تمام یا بخشی از میزان جرائم ناشی از آراء کمیسیون ماده صد شهرداری و همچنین عوارض متعلقه این قبیل افراد به عنوان اعانه

۴. پرداخت تمام یا بخشی از جرائم مربوط به ماده صد شهرداری در خصوص ولی یا سرپرست خانواده معظم شهدا، آزادگان، مفقودالائرها و مجروحین جنگی در صورت عدم تمکن آنها به عنوان هدیه

۵. کمک به مصیبت دیدگان ناشی از بلایای طبیعی از قبیل سیل، زلزله، آتش سوزی

۶. اهدا و مشارکت اعم از نقدی یا جنسی در اموری که حضور شهرداری را در تحقق آن امر مفید می سازد به عنوان اعانه.

استانداران محترم ضمن نظارت کامل و دقیق بر اجرای این دستورالعمل در پایان هر سال گزارش کاملی از عملکرد تفصیلی آن را جهت بررسی و جمع بندی به حوزه معاونت هماهنگی امور عمرانی ارسال خواهند داشت.

۴-۱-۱۱. بند ۱۱ ماده ۵۵: نظارت و مراقبت در صحت اوزان و مقیاس‌ها

این وظیفه هم اکنون بعهده مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران گذاشته شده است.

۴-۱-۱۲. بند ۱۲ ماده ۵۵: تهیه آمار مربوط به امور شهر و موالیه و متوفیات

تهیه آمار موالید و متوفیات به استناد ماده ۱ قانون ثبت احوال کشور مصوب ۱۳۵۵ از وظایف سازمان ثبت احوال کشور می‌باشد. اما تهیه آمار فوت شده و ارسال آن به مراجع ذیربط و همچنین تهیه آمار مربوط به امور شهر همچنان بعهده شهرداری می‌باشد.

۴-۱-۱۳. بند ۱۳ ماده ۵۵: ایجاد غسالخانه و گورستان و تهیه وسائل حمل اموات و مراقبت در انتظام امور آنها

این بند هم چنان از وظایف شهرداری می‌باشد.

۴-۱-۱۴. بند ۱۴ ماده ۵۵: اتخاذ تدابیر مؤثر و اقدام لازم برای حفظ شهر از خطر سیل و حریق و هم چنین رفع

خطر از بناها و دیوارهای شکسته و خطرناک واقع در معابر عمومی کوچه‌ها و اماکن عمومی و دالان‌های عمومی و خصوصی و پر کردن و پوشاندن چاه‌ها و چاله‌های واقع در معابر و جلوگیری از گذاشتن هر نوع اشیاء در بالکن‌ها و دیوان‌های مشرف و مجاور به معابر عمومی که افتادن آنها موجب خطر برای عابرین است و جلوگیری از ناودان‌ها و دودکش‌های ساختمان‌ها که باعث زحمت و خسارت ساکنین شهرها باشد.

به منظور جلوگیری از خسارات مالی و جانی شهروندان و همچنین پیشگیری مشکلات آتی برای شهروندان پیشنهاداتی بشرح ذیل اعلام می‌گردد.

- شهرداری برای احدی از پرسنل خبره حکم مأمور فنی صادر نماید (در صورت نیاز برای چند نفر)

- مأمور فنی موظف باشد بصورت مستمر از اماکن عمومی و معابر سطح شهر بازدید و موارد مشمول بند ۱۴ را کتباً به شهرداری اعلام نماید.

- شهرداری برابر تبصره بند ۱۴ اقدام قانونی معمول نماید.

ضمناً قوانین و مقرراتی مرتبط با بند فوق تصویب گردیده که اسامی آنان جهت آگاهی و در صورت نیاز به مطالعه درج می‌گردد.

۱. قانون پیشگیری و مبارزه با خطرات سیل مصوب ۱۳۴۸/۳/۵

۲. آئین‌نامه کمیسیون فنی موضوع تبصره ۲ ماده یک قانون پیشگیری و مبارزه با خطرات سیل مصوب

۱۳۴۹/۱۰/۲۶

۳. آئین‌نامه حفظ جان کودکان از خطر حوض و استخر و آب انبار مصوب ۱۳۴۰/۱۰/۲۵

۴. آئین‌نامه ایمنی انبارها مصوب ۱۳۵۲/۶/۱۳

۵. آئین‌نامه پیش‌آمدگی ساختمانی در گذرها مصوب ۱۳۷۸ وزارتین دادگستری و کشور

۴-۱-۱۵. بند ۱۵ ماده ۵۵: جلوگیری از شیوع امراض ساریه انسانی و حیوانی و اعلام اینگونه بیماری‌ها به وزارت بهداشت و دامپزشکی و شهرداری‌های مجاور هنگام بروز آنها و دور نگهداشتن بیماران مبتلا به امراض ساریه و معالجه و دفع حیواناتی که مبتلا به امراض ساریه بوده و یا در شهر بلاصاحب و مضر هستند.

هر چند قسمت اعظمی از وظایف فوق به وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی انتقال یافته لکن در مواقع ضروری بایستی شهرداری با درخواست اداره فوق همکاری لازم بعمل آورد ضمناً شهرداری هم چنان برای دفع حیوانات موذی و حیوانات ناقل بیماری‌ها مانند سگهای ولگرد هم اکنون نیز وظیفه مهمی را ایفا می‌نماید.

۴-۱-۱۶. بند ۱۶ ماده ۵۵: تهیه مقررات صنفی و پیشنهاد آن به انجمن شهر و مراقبت در امور شهری و اصناف و پیشه‌وران.

هم اکنون کلیه امور مربوط به اصناف به استناد قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۸۳/۱۲/۲۴ بعهدہ اتحادیه‌های مربوطه و مجامع امور صنفی و کمیسیون نظارت گذاشته شده است.

یادآوری می‌گردد به استناد بند ب ماده ۴۸ قانون فوق‌الذکر شهردار مرکز شهرستان عضو کمیسیون نظارت شهرستان می‌باشد.

۴-۱-۱۷. بند ۱۷ ماده ۵۵: پیشنهاد اصلاح نقشه شهر در صورت لزوم و تعیین قیمت عادلانه اراضی و ابنیه متعلق به اشخاص که مورد احتیاج شهر باشد بر طبق قانون توسعه معابر و تأسیس محل پرداخت آن و ایجاد و توسعه معابر و خیابان‌ها و میدان‌ها و باغ‌های عمومی و تهیه اراضی مورد احتیاج برای لوله‌کشی و فاضلاب اعم از داخل یا خارج شهر و همچنین تهیه اراضی لازم برای ساختمان مخزن و نصب دستگاه تصفیه و آبگیری و متعلقات آنها بر طبق قانون توسعه معابر.

قانون نوسازی و عمران به استناد ماده ۳۵ همان قانون جایگزین قانون اصلاح توسعه معابر گردیده است. قیمت اراضی و ابنیه متعلق به اشخاص که مورد احتیاج شهر باشد در صورت عدم توافق بایستی به موجب قانون نحوه تقویم ابنیه، املاک و اراضی مورد نیاز شهرداری‌ها مصوب ۱۳۷۰/۱۰/۲۸ تعیین گردد.

وظایف مرتبط با آبرسانی به موجب قانون توزیع عادلانه آب و قانون تشکیل شرکتهای آب و فاضلاب از وظایف

شهرداری منتزع گردیده است.

۱-۱۸-۱ بند ۱۸ ماده ۵۵: تهیه و تعیین میدان های عمومی برای خرید و فروش اوراق و توقف وسائط نقلیه و غیره.

این بند هم چنان از وظایف شهرداری می باشد ضمناً به استناد ماده ۸۴ قانون شهرداری ها برای اجرای مفاد بند ۱۸ قانون گذار به شهرداری مجوز تأسیس سازمان میادین میوه و تره بار را داده است و در ماده یک قانون نوسازی و عمران نیز بر ایجاد پارکینگ (توقفگاه) توسط شهرداری تأکید گردیده است.

موادی از قوانین مرتبط با بند ۱۸ ماده ۵۵ قانون شهرداری ها جهت آگاهی ذیلاً درج می گردد

۱. قانون لایحه قانونی راجع به نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه ها به منظور ایجاد و تسهیل در تهیه و توزیع

میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۱۵ با اصلاحیه های بعدی

۲. از آئین نامه اجرایی قانون فوق الذکر مصوب ۱۳۷۴/۱۱/۱ هیأت وزیران با اصلاحیه های بعدی

۱-۱۸-۱-۴ لایحه قانونی راجع به نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه ها به منظور ایجاد تسهیل در تهیه و توزیع میوه و

تره بار و فرآورده های کشاورزی

مصوب ۵ دی ۱۳۵۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران با اصلاحیه های بعدی

۱۳۵۸/۱۰/۱۶

شماره ۱۰۸۹

ماده واحده - شهرداری تهران می تواند به منظور تسهیل در تهیه و توزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی مورد مصرف مردم و کوتاه کردن دست واسطه ها از طریق ایجاد ارتباط مستقیم بین تولید کنندگان و مصرف کنندگان کلیه اماکن و میادین و غرفه ها که توسط شهرداری ایجاد شده یا بشود به صورت نمایندگی منحصرأ به اشخاص حقیقی یا حقوقی تولید کننده واگذار نماید.

این قبیل اماکن و میادین و غرفه ها مشمول مقررات قانون روابط موجر و مستأجر نبوده و حقوق استیجاری و کسب و پیشه برای متصرفین یا متصدیان آنها ایجاد نخواهد کرد و هر موقع که شهرداری لازم بداند می تواند با توجه به شرایط واگذاری نمایندگی محل را تصرف کند و هرگاه اشیاء متعلق به متصرف در آن باشد شهرداری آن را به محل دیگری منتقل خواهد کرد.

مقررات این ماده واحده شامل اماکنی که قبلاً به منظور فوق به اشخاص حقیقی یا حقوقی که بدون تنظیم قرار داد واگذار گردیده است، نیز خواهد بود.

تبصره ۱- (اصلاحی ۲۰ مرداد ۱۳۷۲/روزنامه رسمی شماره ۱۴۱۲۷ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۰) شهرداری های سایر

شهرها نیز مشمول مفاد این قانون می باشند.

تبصره ۲- (اصلاح ۲۰ مرداد ۱۳۷۲ / روزنامه رسمی شماره ۱۴۱۲۷ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۰) در واگذاری غرفه ها با شرایط یکسان، رزمندگان و خانواده های شهداء و آزادگان و جانبازان و اتحادیه ها و شرکتهای تعاونی تولیدی محصولات و فرآورده های کشاورزی - دامی - طیور و آبزیان اولویت دارند.

تبصره ۳- (اصلاحی ۲۰ مرداد ۱۳۷۲ / روزنامه رسمی شماره ۱۴۱۲۷ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۰) آئین نامه اجرائی و شرایط واگذاری نمایندگی و مدت و نحوه استفاده از محل های مزبور توسط وزارت کشور با هماهنگی وزارتخانه های کشاورزی، جهاد سازندگی و بازرگانی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

۴-۱-۱۸-۲. آئین نامه اجرائی قانون اصلاح ماده واحده قانون نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه توزیع میوه

مصوب اول بهمن ۱۳۷۴ هیأت وزیران با اصلاحیه های بعدی

شماره ۱۳۲۳۶ / ت ۱۳۷۱۴ هـ ۱۳۷۴/۱۱/۳

ماده ۱- اصطلاحات به کار رفته در این آیین نامه به شرح زیر تعریف می شوند:

الف) میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی: به کلیه محصولات و تولیداتی گفته می شود که از منابع خاک، آب و دام استحصال می شوند.

ب) غرفه: مکان مستقلی است که به وسیله مصالح ساختمانی از قبیل آهن، آجر، سیمان، سنگ، آهک، خشت، گل و چوب بنا شده، دارای محل عبور مجزا و آب و برق باشد.

پ) چادر: مکانی است که به وسیله داربست فلزی یا چوبی بنا شده و با پارچه یا برزنت محصور شده باشد و در صورت امکان دارای آب و برق باشد.

ت) کیوسک، کانکس و کانتینر، اتاقکهای منقولی هستند که از اجناسی مانند فایبرگلاس، فلز، چوب و نظایر آن ساخته شده و بنا به ضرورت در مقاطع زمانی مشخص مورد استفاده واقع شوند.

ث) محوطه: به هر نوع مکان سرپوشیده یا سربازی گفته می شود که توسط شهرداری برای عرضه انواع محصولات و تولیدات موضوع این آیین نامه در نظر گرفته شده باشد.

ج) میدان: مکانی است معین که برای تسهیل در امر تهیه و توزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی اختصاص یابد.

چ) عمده فروشی: عبارت از عرضه محصولات و تولیدات موضوع این آیین نامه به صورت کلی به توزیع کنندگان

می باشد.

ح) خرده فروشی: عبارت از عرضه محصولات و تولیدات موضوع این آیین نامه به صورت جزئی در اندازه و میزان قابل عرضه به مصرف کنندگان می باشد.

ماده ۲- (الحاقی مصوبه شماره ۵۷۲۳/ت ۱۶۶۸۰ هـ مورخ ۱۳۷۵/۵/۲۹) در واگذاری غرفه ها با شرایط یکسان، اولویت یا رزمندگان، خانواده های شهداء، آزادگان، جانبازان، اتحادیه ها و شرکتهای تعاونی تولیدی محصولات و فرآورده های کشاورزی، دامی، طیور و آبزیان است.

ماده ۳- شهرداری مکلف است برای هر یک از اماکن با توجه به موقعیت محل وقوع و وسعت و تسهیلات ایجاد شده و نیز متناسب با شرایط اقتصادی مؤثر در معاملات و عرضه محصولات و تولیدات موضوع این آیین نامه، مبلغی را بابت حق بهره برداری، همچنین ضمانت حسن انجام کار و رعایت مقررات این آیین نامه تعیین و پس از تصویب شورای اسلامی شهر و در صورت عدم تشکل شورای یاد شده پس از تصویب وزیر کشور از غرفه داران دریافت کند. مبلغ مذکور قابل تغییر است.

ماده ۴- متقاضیان اماکن باید پس از انتشار آگهی در جراید کثیرالانتشار و جراید محلی توسط شهرداری، در وقت مقرر تأییدیه توان تولید، همچنین گواهی امکان ارسال تولیدات به اماکن مزبور در هر شهر را حسب مورد از ادارات کشاورزی یا جهاد سازندگی منطقه محل تولید یا سایر مراجع قانونی ذی ربط اخذ و به همراه مدارک مثبت و کروکی و آدرس دقیق محل تولید به شهرداری شهر مورد نظر ارائه کنند.

ماده ۵- شرایط اداره و نگاهداری اماکن و حدود اختیارات و مسوولیتها در قرار داد واگذاری که به امضای نماینده شهرداری و بهره بردار می رسد، تعیین می شود.

ماده ۶- شهرداری خدمات ضروری و مورد نیاز زیر را برای میداین فراهم می سازد.

الف) تأمین آب مصرفی میدان با نصب شیرهای عمومی و سیستم اطفای حریق.

ب) تأمین برق روشنایی معابر و محوطه های عمومی میدان.

پ) تأمین کادر نگهداری، انتظامات و نظیف دستشوئی و قسمتهای خارجی اماکن فروش.

ت) احداث نمازخانه.

ث) پارکینگ برای اتومبیل های سواری.

ماده ۷- شهرداری ها موظفند نرخهای مصوب را که براساس مقررات مربوط تعیین می شود اعلام نموده و بر

قیمتهای اعلام شده، همچنین کیفیت محصولات و تولیدات ارایه شده نظارت کنند.

ماده ۸- بهره بردار مکلف است نسبت به نظافت و پاکیزگی محیط داخلی محل فروش، رعایت اصول بهداشتی در عرضه کالا، حسن برخورد با خریداران، توزین محصولات و عدم عرصه محصولات بد و فاسد دقت و اهتمام کافی معمول دارد.

ماده ۹- اماکنی که براساس این آیین نامه به متقاضیان واجد شرایط واگذار می شود، مشمول لایحه قانونی راجع به نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه ها به منظور ایجاد تسهیل در تهیه و توزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی - مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۵ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران - بوده و هیچ گونه حقوق استیجاری و کسب و پیشه برای بهره برداران آنها ایجاد نمی شود.

ماده ۱۰- بهره بردار جز با اجازه شهردار حق واگذاری جزئی یا کلی مورد قرار داد را به غیر ندارد و موظف است فقط محصولات تولیدی خود و تولید کنندگانی که نمایندگی فروش آنها را به طور رسمی برعهده دارد به فروش برساند.

ماده ۱۱- بهره بردار مکلف است کلیه شؤن و مقررات انضباطی میادین را رعایت و اجرا نماید.
تبصره - مقررات انضباطی حسب دستورالعملی که با ملحوظ داشتن این آیین نامه توسط شهرداری تهیه می گردد و به تصویب شورای اسلامی شهر و در صورت عدم تشکیل شورای یاد شده به تصویب وزیر کشور می رسد، تعیین می شود.

ماده ۱۲- از تاریخ تصویب این آیین نامه، کلیه مقررات مغایر لغو می شود.

۴-۱-۱۹. بند ۱۹ ماده ۵۵: تهیه و تدوین آیین نامه برای فراوانی و مرغوبیت و حسن اداره فروش گوشت و نان

شهر و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر

وظایف این بند کلاً به وزارت بازرگانی واگذار شده است.

۴-۱-۲۰. بند ۲۰ ماده ۵۵: جلوگیری از ایجاد و تأسیس کلیه اماکن که به نحوی از انحا موجب بروز مزاحمت برای ساکنین یا مخالف اصول بهداشت در شهرهاست. شهرداری مکلف است از تأسیس کارخانه ها، کارگاه ها، گاراژهای عمومی و تعمیرگاه ها و دکان ها و همچنین مراکزی که مواد محترقه می سازند و اصطبل چارپایان و مراکز دامداری و به طور کلی تمام مشاغل و کسب هایی که ایجاد مزاحمت و سر و صدا کنند یا تولید دود و یا عفونت و یا تجمع حشرات و جانوران نماید جلوگیری کند و در تخریب کوره های آجر و گچ و آهک پزی و خزینه گرمابه های عمومی که

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

مخالف بهداشت است اقدام نماید و یا نظارت و مراقبت در وضع دودکشهای اماکن و کارخانهها و وسائط نقلیه که کار کردن آنها دود ایجاد می کند از آلوده شدن هوای شهر جلوگیری نماید و هر گاه تأسیسات مذکور فوق قبل از تصویب این قانون به وجود آمده باشد آن را تعطیل کند و اگر لازم شود آنها را به خارج از شهر انتقال دهد.

تبصره: (الحاقی ۱۳۴۵/۱۱/۲۷) شهرداری در مورد تعطیل و تخریب و انتقال به خارج از شهر مکلف است مراتب را ضمن دادن مهلت مناسبی به صاحبان آنها ابلاغ نماید و اگر صاحب ملک به نظر شهرداری معترض باشد باید ظرف ده روز اعتراض خود را به کمیسیون مرکب از سه نفر که از طرف انجمن شهر انتخاب خواهند شد تسلیم کند. رأی کمیسیون قطعی و لازم الاجرا است. هر گاه رأی کمیسیون مبنی بر تأیید نظر شهرداری باشد و یا صاحب ملک در موقع اعتراض نکرده و یا در مهلت مقرر شخصاً اقدام نکند شهرداری به وسیله مأمورین خود را رأساً اقدام خواهد نمود. یکی از وظایف مهم و اساسی شهرداری اجرای بند ۲۰ ماده ۵۵ قانون شهرداریها می باشد. حفظ بهداشت و ایجاد امنیت و آسایش بهداشتی برای شهروندان در راستای تحقق رفاه شهروند از اولویت خاصی برخوردار می باشد. به همین منظور قانونگذار ضمانت اجرایی بسیار قوی جهت تحقق تصمیمات قانونی شهرداری پیش بینی نموده است.

به منظور دستیابی به اهداف قانون گذار و همچنین عدم ایجاد مشکلات آتی در خصوص اجرای بند ۲۰ پیشنهادهاتی بشرح ذیل اعلام می گردد.

- شهرداری کمیسیون بند ۲۰ را بر اساس موارد قانونی تشکیل بدهد.
 - قوانین و مقررات مربوطه در انشاء آراء دقیقاً رعایت گردد.
 - ضوابط ابلاغ قانونی آراء به متخلفین رعایت گردد.
 - آراء صادره از کمیسیون را با هماهنگی دستگاههای ذیصلاح اجرا نماید.
- موادی از قوانین مرتبط با بند ۲۰ ماده ۵۵ جهت آگاهی بهره برداران بشرح ذیل اعلام می گردد.
۱. ماده ۹ و ۱۰ و ۱۱ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ با اصلاحات بعدی
 ۲. ماده ۱۹ آئین نامه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹
 ۳. بند یک بخش عمران شهری راهکارهای اجرایی حوزه های بخشی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
 ۴. تصویب نامه راجع به انتقال دارائیهها و مرغداریهها به خارج از محدوده شهر مصوب ۱۳۷۶/۵/۸ هیأت وزیران
 ۵. آئین نامه اجرایی قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۹/۶/۱۶

۶. آئین‌نامه بهداشت محیط مصوب ۱۳۷۱/۴/۲۴

۷. آئین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۴/۱۲/۳ با اصلاحیه‌های بعدی

۸. قانون مدیریت پسماندها مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۰

۹. قانون جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

۴-۱-۲۱. بند ۲۱ ماده ۵۵: احداث بناها و ساختمان های مورد نیاز محل از قبیل رخشویخانه و مستراح و حمام عمومی و کشتارگاه و میدان ها و باغ کودکان و ورزشگاه مطابق اصول صحتی و فنی و اتخاذ تدابیر لازم برای ساختمان خانه های ارزان قیمت برای اشخاص بی بضاعت ساکن شهر.

احداث ورزشگاه و خانه های ارزان قیمت هم اکنون از وظایف شهرداری حذف گردیده و احداث رخشویخانه و حمام عمومی با توجه به نوع زندگی جدید عملاً موردی ندارد اما یکی از نیازهای ضروری شهروندان بخصوص مسافری که برای خرید از اطراف به شهر مراجعه می نمایند دستشویی عمومی (مستراح) می باشد. با توجه به اهمیت موضوع لازم است شهرداری ها ترتیبی اتخاذ نمایند تا در اماکن عمومی شهر بخصوص در محل بازارهای مرکزی نسبت به احداث و راه اندازی دستشویی اقدام گردد.

۴-۱-۲۲. بند ۲۲ ماده ۵۵: تشریک مساعی با فرهنگ در حفظ ابنیه و آثار باستانی شهر و ساختمان های عمومی و مساجد و غیره.

هم اکنون حفاظت از آثار باستانی به سازمان میراث فرهنگی واگذار شده است.

۴-۱-۲۳. بند ۲۳ ماده ۵۵: اهتمام در مراعات شرایط بهداشت در کارخانه ها و مراقبت در پاکیزگی گرمابه ها و نگاهداری اطفال بی بضاعت و سرراهی.

هم اکنون حفظ و نگهداری مسائل بهداشتی نیروی انسانی در کارخانه ها به وزارت کار واگذار گردیده است. از طرفی به استناد ماده ۸ آیین نامه بهداشت محیط نظارت بر تهیه و توزیع و نگهداری و فروش خوردنی، آشامیدنی ها در اماکن عمومی بهداشت محیط محول شده است. و نگهداری اطفال بی بضاعت و سرراهی با برابر مصوبه مورخ ۱۳۸۷/۲/۱۵ شورای عالی اداری اقدام می گردد که برای شهرداری شناسایی و جمع آوری و تحویل افراد موضوع بند ۲۳ ماده ۵۵ به مجتمع اردوگاهی شهرستان پیش بینی شده است.

۴-۱-۲۴. بند ۲۴ ماده ۵۵: صدور پروانه برای کلیه ساختمان هایی که در شهر ساخته می شود.

یکی دیگر از مهم ترین وظایف شهرداری صدور پروانه برای کلیه ساختمان ها و متعاقب نظارت بر اصول ایمنی، بهداشتی و استحکام بنا می باشد. در صورتی که شهرداری ها به این امر مهم توجه جدی داشته باشند ساخت و ساز در شهر بر اساس اصول شهرسازی احداث و آنگاه شهری زیبا، با ترافیک روان، فضای سبز ایده آل، مبلمان شهری مطلوب و شهری که برای شهروندان آن آرامش و امنیت به ارمغان داشته خواهد داشت.

با توجه به اهمیت موضوع ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ماده ۱۰۳ قانون شهرداری و تبصره ۴ ماده ۲۶ قانون

نوسازی نیز تأکید نموده که کلیه ساخت و سازها در شهر بایستی با مجوز شهرداری باشد.

۴-۱-۲۵. بند ۲۵ ماده ۵۵: ساختن خیابان‌ها و آسفالت کردن سواره‌روها و پیاده‌روهای معابر و کوچه‌های عمومی و انهار و جدولهای طرفین از سنگ آسفالت و امثال آن به هزینه شهرداری در محل.

با اجرای بند فوق یکی از هزینه‌برترین وظایف شهرداری محسوب می‌گردد. شهرداری به تنهایی قادر به اجرای کامل بند فوق برای کل سطح شهر نمی‌باشد. بخصوص در سالهای اخیر که هزینه‌های مصالح ساختمانی بسیار تغییر نموده است. به منظور کمک مالی به شهرداری‌ها جهت اجرای بند فوق شهرداری‌ها می‌توانند با همکاری شوراهای اسلامی از طریق مشارکت با ساکنین محلات، صاحبان مغازه‌ها برای پیاده‌روها اقدامات خوبی را انجام بدهند.

۴-۱-۲۶. بند ۲۶ ماده ۵۵: پیشنهاد برقراری یا القاء عوارض شهر و همچنین تغییر نوع آن و میزان عوارض اعم از کالاهای وارداتی و صادراتی کشور و محصولات داخلی و غیره و ارسال یک نسخه از تصویب نامه برای اطلاع وزارت کشور.

هم اکنون فرآیند وضع و تصویب عوارض تغییر پیدا نموده است. شهرداری میتواند در قالب ماده ۷۶ قانون شوراها و ماده ۵ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی کشور و ماده ۵۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده لایحه عوارض را به شورای اسلامی شهر تقدیم و شورا پس از تصویب و رعایت تشریفات اداری در صورتی که تا قبل از پانزدهم بهمن ماه سال اعلان عمومی گردد عوارض از اول سال بعد قابل وصول خواهد بود.

۴-۱-۲۷. بند ۲۷ ماده ۵۵: وضع مقررات خاصی برای نامگذاری معابر و نصب لوحه نام آنها و شماره‌گذاری اماکن و نصب تابلوی الصاق اعلانات و برداشتن و محو کردن آگهی‌ها از محل‌های غیرمجاز و هر گونه اقداماتی که در حفظ نظافت و زیبایی شهر مؤثر باشند.

هم اکنون نیز وظایف فوق را شهرداری اجرا می‌نماید اما الزاماتی را شورای عالی فرهنگ در آئین‌نامه نامگذاری شهرها، خیابان‌ها، اماکن و مؤسسات عمومی مصوب ۱۳۷۵/۹/۶ برای شهرداری تعیین نموده منجمه رعایت ضوابط و معیارهای نامگذاری، استفاده از اسامی ایرانی و استفاده از اسامی مناسبی که باعث ایجاد و روحیه افتخار ملی و حماسی و غنای فرهنگ تمدن اسلامی و ایران گردد.

از طرفی قانون گذار در بند ۲۴ ماده ۷۶ قانون شوراها اختیار تصویب نامگذاری را به شورای اسلامی هر شهر واگذار نموده است.

۴-۱-۲۸. بند ۲۸ ماده ۵۵: صدور پروانه کسب برای اصناف و پیشه‌وران. کلیه اصناف و پیشه‌وران مکلفند برای محل کسب خود از شهرداری محل پروانه کسب دریافت دارند.

کل مفاد بند فوق به استناد قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۳ و ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ لغو گردیده است.

۴-۲. وظایف و اختیارات شهردار در دیگر قوانین

در دیگر قوانین کشور برای شهردار وظایف و اختیارات زیادی تعیین گردیده است. به منظور آشنایی بهره‌برداران با وظایف و اختیارات شهردار و به لحاظ محدودیت صفحات کتاب فقط مواد مرتبط با وظایف و اختیارات در دیگر قوانین ذیلاً درج می‌گردد.

۴-۲-۱. موادی از قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق کشور مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۶ با اصلاحیه‌های بعدی

ماده ۱- به منظور تحقق مشارکت و نظارت مردم در امر آموزش و پرورش و بهره‌گیری از کلیه منابع و امکانات، جهت تأسیس، توسعه و تجهیز فضاهای آموزشی و پرورشی و تسهیل در فعالیت‌های اجرایی آموزش و پرورش، شوراهای آموزش و پرورش در استانها و شهرستانها به شرح این قانون تشکیل می‌گردد.

ماده ۲- منظور از شورای استان و شورای شهرستان و شورای منطقه که طبق این قانون تشکیل می‌شود، به ترتیب شورای آموزش و پرورش استان، شورای آموزش و پرورش شهرستان و شورای آموزش و پرورش منطقه است. تبصره - تشکیل شورای آموزش و پرورش منطقه در شهرهای بزرگ و بخشهای کشور، به پیشنهاد شورای استان و تصویب وزارت آموزش و پرورش خواهد بود.

ماده ۵- ترکیب شورای شهرستان به شرح زیر است:

۱- امام جمعه مرکز شهرستان یا نماینده او که از بین روحانیون آشنا به موازین تعلیم و تربیت اسلامی معرفی می‌شود. (در صورت صلاحدید مقام معظم رهبری).

۲- فرماندار.

۳- رئیس آموزش و پرورش شهرستان که دبیر و مسوول تعیین دستور جلسات شورا است.

۴- معاون پرورشی یا مسوول امور تربیتی شهرستان.

۵- رئیس شورای شهرستان.

۶- شهردار شهر مرکز شهرستان.

۷- سه نفر از رؤسای مدارس در دوره های تحصیلی مختلف.

۸- سه تا پنج نفر از اولیاء دانش آموزان یا معتمدان شهرستان به پیشنهاد انجمن اولیاء و مربیان شهرستان.

۹- رئیس شبکه بهداشت یا پزشک معتمد شهرستان.

تبصره ۱- احکام اعضای شورای شهرستان توسط اداره کل آموزش و پرورش و یا امضاء مدیر کل آموزش و پرورش استان صادر می شود.

تبصره ۲- انتخاب افراد مذکور در بندهای ۳ (در شهرستان هایی که بیش از یک منطقه آموزشی دارند) و ۷، ۸ و

۹ بر طبق دستورالعملی که وزارت آموزش و پرورش تهیه می کند، انجام می شود.

تبصره ۳- ریاست جلسات با فرماندار و در غیاب وی بر عهده رئیس اداره آموزش و پرورش شهرستان است.

تبصره ۴- دبیر شورا موظف است دستور جلسات و خلاصه نتیجه مذاکرات شورا را برای نماینده یا نمایندگان شهرستان مربوطه در مجلس شورای اسلامی ارسال نماید، نمایندگان مربوط در صورت تمایل می توانند به عنوان ناظر در جلسات شرکت نمایند.

تبصره ۵- در شهرستان هایی که دارای دانشگاه می باشند، شورا از اعضای هیأت علمی دانشگاه ها به ویژه از متخصصان رشته های علوم تربیتی و سایر رشته های مربوط به آموزش و پرورش، به عنوان مشاور برای حضور در جلسات شورا دعوت می کند.

ماده ۸- وظایف و اختیارات شورای شهرستان به شرح زیر است:

۱. توزیع اعتبارات دولتی تخصیص یافته به صورت آموزشی و پرورشی، به شهرستان بین مدارس و فعالیت های مختلف، براساس ضوابطی که وزارت آموزش و پرورش معین می کند.

۲. تصویب ضوابط مالی مدارس، شامل کلیه دریافت ها و هزینه ها و سایر درآمدهای مردمی، با توجه به کیفیت ارائه فعالیت های آموزشی و پرورشی.

۳. پیشنهاد وضع عوارض برای احداث، توسعه، نگهداری و تأمین و تجهیز و تهیه وسایل کمک آموزش و پرورشی به مراجع ذربط جهت تصویب.

۴. برنامه ریزی و تصمیم گیری در مورد اجازه، احداث و توسعه اماکن آموزشی و پرورشی شهرستان (از نظر محل،

دوره تحصیلی).

۵. تصمیم‌گیری در خصوص توزیع و هزینه‌کردن عوارض اخذ شده برای احداث، توسعه و تعمیر اماکن آموزشی و پرورشی و تأمین تجهیزات لازم و سایر فعالیت‌ها.
۶. بررسی و تصمیم‌گیری برای برنامه ریزی نیروی انسانی مورد نیاز و ارائه نتایج آن به وزارت آموزش و پرورش از طریق شورای استان.
۷. صدور مجوز برای بکارگیری افراد مازاد بر سهمیه استخدام رسمی از محل درآمدهای منطقه براساس قوانین کار و تأمین اجتماعی.
۸. برنامه ریزی و تصمیم‌گیری درباره چگونگی تشویق و تقدیر از کارکنان شایسته و لایق مدارس و پرداخت فوق‌العاده خاص و کارانه براساس کیفیت و کمیت خدمات آنان.
۹. تشویق و ترغیب متمدنین و صاحبان صنایع و اصناف به احداث و اهدای مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی.
۱۰. برنامه ریزی جهت ایجاد تسهیلات و بکارگیری ابزارهای مناسب جهت توسعه مدارس غیرانتفاعی، آموزشگاه‌های علمی و فنی و حرفه‌ای و مدارس جوار کارخانه و مؤسسات مشابه و ترغیب مردم به مشارکت بیشتر در این زمینه.
۱۱. نظارت مستمر بر فعالیت‌های آموزش و پرورش منطقه و تهیه گزارش سالانه حاوی نقاط قوت و ضعف فعالیت‌ها و ارائه پیشنهادهای لازم به شورای آموزش و پرورش استان.
۱۲. برنامه ریزی و اقدام جهت تهیه زمین و سایر امکانات لازم به منظور تأمین و تجهیز فضاهای آموزشی و پرورشی منطقه از طریق خودیاری اهالی و همکاری مؤسسات و سازمانهای ذیصلاح دولتی و قانونی.
۱۳. برنامه ریزی و بذل مساعی برای سوق دادن بخشی از درآمد بانکها، شرکتهای دولتی و غیردولتی و کارخانه‌ها به امر توسعه و تجهیز اماکن آموزشی و پرورشی در چهارچوب مقررات مربوط.
۱۴. کمک به ترویج و گسترش فعالیت‌های پرورشی و آموزشی و استحکام اعتقادات دینی و مکارم اخلاقی دانش‌آموزان.
۱۵. برنامه ریزی و تصمیم‌گیری برای پرداخت کمک هزینه تحصیلی به دانش‌آموزان کم‌بضاعت از عواید محلی شورا و اعطای بورس تحصیلات عالی به دانش‌آموزان مستعد.
۱۶. انجام وظایفی که شورای عالی آموزش و پرورش، شورای عالی انجمن اولیاء و مربیان یا وزارت آموزش و پرورش به موجب اختیارات قانونی خود به شورا واگذار می‌نماید.

۱۷. بررسی راههای مختلف صرفه جویی و افزایش بهره‌وری منابع در چهارچوب سیاستهای وزارت آموزش و پرورش و شورای استان.

۱۸. تلاش در گسترش آموزش و پرورش عمومی و تحت پوشش قرار دادن کلیه اطفال واجباتعلیم منطقه، به طوری که هیچیک از آنان از تحصیل باز نمانند.

۱۹. جلوگیری از افت تحصیلی دانش‌آموزان و تلاش در ارتقاء کیفیت برنامه‌های آموزشی و پرورشی.

۲۰. سازماندهی امکانات برای اجرای آموزشهای فنی و حرفه‌ای، کار دانش و کارآموزان دانش‌آموزان.

۲۱. ارتقاء سطح دانش فرهنگیان و پیش‌بینی و تدارک و سایل رفاهی و معیشتی آنان و فراهم کردن امکانات لازم.

۲۲. پیشنهاد برنامه سالانه توسعه فضای آموزشی و پرورشی و نیروی انسانی، براساس خط مشی‌ها و سیاستهای کلی وزارت آموزش و پرورش و ارائه آن به شورای استان.

تبصره - دریافت کمکها و خودیاری از اولیاء دانش‌آموزان و مردم در صورتی مجاز است که داوطلبانه پرداخت نمایند.

ماده ۱۰- شهرداری‌ها موظفند با تدوین آیین‌نامه‌ها و اتخاذ روشهای لازم نسبت به وصول عوارض مصوب در این قانون و واریز آن به حساب معین خزانه اقدام نمایند.

ماده ۱۳- منابع مالی شوراهای مناطق برای هزینه‌های جاری و عمرانی عبارتند از:

۱. سهم منطقه از اعتباراتی که در بودجه جاری و عمرانی سالانه دولت که براساس تعداد دانش‌آموزان برای هر استان پیش‌بینی می‌گردد.

۲. یک درصد از بهای فروش کالا و خدمات کارخانه‌ها و مؤسسات خدماتی و نوسازی استان که از طریق شورای استان میان مناطق توزیع می‌شود.

۳. تا پنج درصد عوارض صدور پروانه‌های ساختمانی، تفکیک زمینها، پذیره و نوسازی علاوه بر عوارض مذکور را که شهرداری‌ها دریافت می‌کنند.

۴-۲-۲. موادی از قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۲۲ اسفند ۱۳۷۴

فصل اول - کلیات، اهداف و خط مشی

ماده ۱- تعریف: نظام مهندسی و کنترل ساختمان عبارت است از مجموعه قانون، مقررات، آئین‌نامه‌ها،

استانداردها و تشکلهای مهندسی، حرفه ای و صنفی که در جهت رسیدن به اهداف منظور در این قانون تدوین و به مورد اجراء گذاشته می شود.

ماده ۲- اهداف و خط مشی این قانون عبارتند از:

۱. تقویت و توسعه فرهنگی و ارزشهای اسلامی در معماری و شهرسازی.
۲. تنسيق امور مربوط به مشاغل و حرفه های فنی و مهندسی در بخشهای ساختمان و شهرسازی.
۳. تأمین موجبات رشد و اعتلای مهندسی در کشور.
۴. ترویج اصول معماری و شهرسازی و رشد آگاهی عمومی نسبت به آن مقررات ملی ساختمان و افزایش بهره وری.
۵. بالا بردن کیفیت خدمات مهندسی و نظارت بر حسن اجرای خدمات.
۶. ارتقای دانش فنی صاحبان حرفه ها در این بخش.
۷. وضع مقررات ملی ساختمان به منظور اطمینان از ایمنی، بهداشت، بهره دهی مناسب، آسایش و صرفه اقتصادی و اجراء و کنترل آن در جهت حمایت از مردم به عنوان بهره برداران از ساختمانها و فضاهای شهری و ابنیه و مستحدثات عمومی و حفظ و افزایش بهره وری منابع مواد و انرژی و سرمایه های ملی.
۸. تهیه و تنظیم مبانی قیمت گذاری خدمات مهندسی.
۹. الزام به رعایت مقررات ملی ساختمان، ضوابط و مقررات شهرسازی و مفاد طرحهای جامع و تفصیلی و هادی از سوی تمام دستگاههای دولتی، شهرداریها، سازندگان، مهندسين، بهره برداران و تمام اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط با بخش ساختمان به عنوان اصل حاکم بر کلیه روابط و فعالیت های آنها و فراهم ساختن زمینه همکاری کامل میان وزارت مسکن شهرسازی، شهرداریها و تشکلهای مهندسی و حرفه ای و صنوف ساختمان.
۱۰. جلب مشارکت حرفه ای مهندسان و صاحبان حرفه ها و صنوف ساختمانی در تهیه و اجرای طرحهای توسعه و آبادانی کشور.

ماده ۳- برای تأمین مشارکت هر چه وسیعتر مهندسان در انتظام امور حرفه ای خود و تحقق اهداف این قانون در سطح کشور «سازمان نظام مهندسی ساختمان» که از این پس در این قانون به اختصار «سازمان» خوانده می شود و در هر استان یک سازمان به نام «سازمان نظام مهندسی ساختمان استان» که از این پس به اختصار «سازمان استان» نامیده می شود، طبق شرایط یاد شده در این قانون و آئین نامه اجرائی آن تأسیس می شود. سازمانهای یاد شده غیر

انتفاعی بوده و تابع قوانین و مقررات عمومی حاکم بر مؤسسات غیر انتفاعی می باشند.

ماده ۴- از تاریخی که وزارت مسکن و شهرسازی با کسب نظر از وزارت کشور در هر محل حسب مورد اعلام نماید، اشتغال اشخاص حقیقی و حقوقی به آن دسته از امور فنی در بخشهای ساختمان و شهرسازی که توسط وزارت یاد شده تعیین می شود مستلزم داشتن صلاحیت حرفه ای است.

این صلاحیت در مورد مهندسان از طریق پروانه اشتغال به کار مهندسی و در مورد کاردانهای فنی و معماران تجربی از طریق پروانه اشتغال به کار کاردانی یا تجربی و در مورد کارگران ماهر از طریق پروانه مهارت فنی احراز می شود.

مرجع صدور پروانه اشتغال به کار مهندسی و پروانه اشتغال به کار کاردانی و تجربی وزارت مسکن شهرسازی و مرجع صدور پروانه مهارت فنی وزارت کار و امور اجتماعی تعیین می گردد.

شرایط و ترتیب صدور، تمدید، ابطال و تغییر مدارک صلاحیت حرفه ای موضوع این ماده و چگونگی تعیین، حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال دارندگان آنها در آئین نامه اجرائی این قانون معین می شود.

تبصره ۱- وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کار و امور اجتماعی حسب مورد موظفند ظرف ۱۰ سال از تاریخ ابلاغ این قانون با استفاده از همکاری شهرداریها، مهندسان و سازمانها و تشکلهای حرفه ای و صنفی شاغل در این بخشها دامنه اجرای این ماده را به کل کشور توسعه دهند.

اهداف مرحله ای این امر و بودجه مورد نیاز برای آموزش و آزمون اشخاص و سامان بخشیدن به صنوف و حرف فنی شاغل در این بخشها همه ساله در بودجه سالیانه دستگاه اجرائی مربوط پیش بینی خواهد شد.

تبصره ۲- کلبه اشخاص حقیقی و حقوقی غیر ایرانی جهت انجام خدمات موضوع این قانون باید مدارک صلاحیت حرفه ای موقت دریافت دارند.

۴-۲-۳. موادی از قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها مصوب ۱۳۸۴/۱۰/۱۴

ماده ۱- محدوده شهر عبارت است از حد کالبدی موجود شهر و توسعه آتی در دوره طرح جامع و تا تهیه طرح مذکور در طرح هادی شهر که ضوابط و مقررات شهرسازی در آن لازم الاجراء می باشد.

شهرداریها علاوه بر اجرای طرحهای عمرانی از جمله احداث و توسعه معابر و تأمین خدمات شهری و تأسیسات زیربنایی در چهارچوب وظایف قانونی خود کنترل و نظارت بر احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات و سایر اقدامات مربوط به توسعه و عمران در داخل محدوده شهر را نیز به عهده دارند.

ماده ۲- حریم شهر عبارت است از قسمتی از اراضی بلافصل پیرامون محدوده شهر که نظارت و کنترل شهرداری در آن ضرورت دارد و از مرز تقسیمات کشوری شهرستان و بخش مربوط تجاوز ننماید.

به منظور حفظ اراضی لازم و مناسب برای توسعه موزون شهرها با رعایت اولویت حفظ اراضی کشاورزی، باغات و جنگلها، هرگونه استفاده برای احداث ساختمان و تأسیسات در داخل حریم شهر تنها در چهارچوب ضوابط و مقررات مصوب طرحهای جامع و هادی امکان پذیر خواهد بود.

نظارت بر احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات که به موجب طرحها و ضوابط مصوب در داخل حریم شهر مجاز شناخته شده و حفاظت از حریم به استثنای شهرکهای صنعتی (که در هر حال از محدوده قانونی و حریم شهرها و قانون شهرداریها مستثنی می باشند) به عهده شهرداری مربوط می باشد، هرگونه ساخت و ساز غیر مجاز در این حریم تخلف محسوب و با متخلفین طبق مقررات رفتار خواهد شد.

ماده ۵- محدوده شهر در طرحهای جامع شهری و تا تهیه طرحهای مذکور در طرحهای هادی شهر و تغییرات بعدی آنها به صورت قابل انطباق برعوارض طبیعی یا ساخته شده ثابت، همراه با مختصات جغرافیائی نقاط اصلی تعیین و به تصویب مراجع قانونی تصویب کننده طرحهای مذکور می رسد. این محدوده حداکثر ظرف سه ماه از ابلاغ طرحهای مذکور به صورتی که کلیه نقاط آن قابل شناسائی و پیاده کردن روی زمین باشد توسط شهرداری تدقیق شده و پس از کنترل و امضای دبیر مرجع تصویب کننده و تأیید شده به مهر دبیرخانه مربوط به امضای استاندار جهت اجراء به شهرداری و دستگاههای اجرائی ذی ربط ابلاغ می گردد.

تبصره ۱- چنانچه اقدامات لازم ظرف مهلت مقرر مذکور به انجام نرسد، استاندار دستور تدقیق محدوده را به سایر مراجع ذی صلاح صادر خواهد کرد.

تبصره ۲- پیگیری اجرای این ماده در قالب مهلت تعیین شده تا مرحله ابلاغ محدوده شهرها، به عهده دبیرخانه مرجع تصویب کننده طرحها خواهد بود.

تبصره ۳- در تهیه طرحهای جامع هادی شهری پیشنهادات شهرداری که به تصویب شورای اسلامی شهر رسیده باشد برای تأیید نهایی به مراجع قانونی منعکس می شود.

ماده ۶- حریم شهر در طرح جامع شهر و تا تهیه طرح مذکور در طرح هادی شهر تعیین و تصویب می گردد.

ماده ۹- محدوده مجموعه های شهری در طرح مصوب آنها تعیین و تصویب می شود.

ماده ۱۰- هیچ یک از شهرها محدوده و حریم دیگری به جز محدوده و حریم موضوع مواد (۱) و (۲) این قانون و

هیچ یک از روستاها و شهرکها، محدوده دیگری به جز محدوده موضوع مواد (۳) و (۴) این قانون نخواهند داشت و عناوین یاد شده جایگزین کلیه عناوین متناظر آنها از جمله «محدوده قانونی»، «حریم قانونی»، «حوزه شهرداری»، «حوزه مصوب شهر» و نظایر آنها در مورد محدوده شهر، «محدوده استحفاظی»، «حریم استحفاظی»، «محدوده نهایی»، «محدوده نفوذی» و نظایر آنها در مورد حریم شهر، «محدوده مسکونی روستا» یا «حدود روستا» در مورد «محدود روستا» و «محدوده قانونی شهرک» می‌گردد و هر ترتیب دیگری که در مورد تعاریف محدوده و حریم شهر، محدوده شهرک و روستا و نحوه تعیین آنها با هر عنوان دیگری در قوانین و مقررات قبلی مقرر شده باشد، با تصویب این قانون ملغی خواهد بود.

تبصره - تعاریف و مراجع تصمیم‌گیر مربوط به محدوده‌ها و حریم‌های مورد اشاره در این قانون جایگزین تعاریف و مراجع تصمیم‌گیر مربوط در تمام قوانین موضوعه از جمله قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری - مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵ - می‌شود.

ماده ۱۱- محدوده و حریم تعریف شده که در این قانون برای مناطق مسکونی شهری و روستایی و شهرک‌های مسکونی است شامل سایر محدوده‌ها و حریم‌های خاص که حسب قوانین خاص تعیین شده‌اند (مثل حریم راهها و راه آهن، محدوده مناطق چهارگانه حفاظت شده محیط زیست، حریم میراث فرهنگی و نظایر آن) نخواهد شد.

ماده ۱۲- هرگونه تخلف از احکام موضوع این قانون به عنوان تجاوز به حقوق عمومی، جرم محسوب شده و مرتکبین علاوه بر اعاده وضع و رفع اثر از تخلفات، به مجازات مربوط برابر قانون مجازات اسلامی محکوم خواهند شد.

۴-۲-۴. موادی از آئین نامه طراحی ساختمان‌ها در برابر زلزله مصوب جلسه مورخ ۱۷ آذر ۱۳۷۸ هیأت وزیران.

وزارت مسکن و شهرسازی - وزارت کشور ۵۷۳۲۱/ت ۲۲۲۰۵ هـ ۱۳۷۸/۱۰۲۷

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۹/۱۷ بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و کشور (موضوع نامه شماره ۱۶۸۹/۱۰۰۰۲ مورخ ۱۳۷۸/۳/۳۱) به استناد ماده (۳۳) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، مصوب ۱۳۷۴، تصویب نمود.

آیین نامه طراحی ساختمان‌ها در برابر زلزله که به شرح پیوست توسط وزارت مسکن و شهرسازی تدوین شده است در محدوده محل‌هایی که هرگونه ساخت و ساز در آنها مستلزم اخذ پروانه ساختمانی از مراجع قانونی مربوط می‌باشد، لازم الاجراء است.

شهرداری‌ها و سایر مراجع صدور پروانه و کنترل و نظارت بر اجرای ساختمان‌ها و همچنین مالکان، کارفرمایان و

مجربان ساختمان ها و صاحبان حرفه های مهندسی ساختمان ملزم و موظف به رعایت این تصویب نامه در حوزه شمول تعیین شده می باشند.

این متن جانشین تصویب نامه شماره ۱۱۹۱۳۸ / ت ۹۶۹ مورخ ۱۳۶۷/۱۲/۲۷ می شود.

۴-۲-۵. موادی از آئین نامه پیش آمدگی های ساختمانی در گذرها مصوب سال ۱۳۱۸ وزارتین دادگستری و کشور

ماده ۱- پیش آمدگی از امتدادی که برای ساختمان ها معین شده حساب خواهد شد ولو اینکه بناها در این امتداد قرار نگرفته باشد.

ماده ۲- پیش آمدگی نباید از ابعادی که در این آئین نامه ذکر می شود تجاوز نماید.

ماده ۳- هر پیش آمدگی از تاریخ لازم الاجراء شدن این آئین نامه به بعد، باید با رعایت مقررات آن به عمل آید، و در صورت تجاوز از حدود معینه علاوه بر جلوگیری و تخریب آن موجب تعقیب و مجازات متخلف خواهد بود.

ماده ۴- پیش آمدگی هایی که قبل از لازم الاجراء شدن این آئین نامه موجود بوده و منطبق با مقررات آن نمی باشد، در صورتی که ارکان آنها احتیاج به تعمیر یا تغییر بیابد، دیگر ابقای آنها به حالت سابق جایز نبوده و باید با رعایت مقررات این آئین نامه تعمیر و تغییر داده شود.

ماده ۵- آویختن و نصب نمودن هر نوع سرلوحه و آگهی به درخت و یا در عرض گذر و همچنین آویختن آنها به دیوار ممنوع است.

ماده ۶- کار گذاردن در و پنجره که به طرف گذر باز و در موقع باز شدن از سطح نما تجاوز می نماید ممنوع است.

ماده ۷- نصب لوله بخاری به دیوار خارجی که مشرف به گذر است و یا خروج آن از دیوار ممنوع است.

ماده ۸- ریزش آب ناودان و امثال آن به سطح پیاده رو ممنوع بوده و انتهای این قبیل مجاری باید طوری باشد که آب آنها از زیر سطح پیاده رو عبور نماید. مفاد ماده ۴ شامل این مورد نخواهد بود و اینگونه مجاری تا مدت یک ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این آئین نامه، باید منطبق با مدلول این ماده گردد.

ماده ۹- نصب کفش پاک کن جلو درب خانه ها و مغازه ها و غیره در گذرها و پیاده روها و نصب تیر و ستون ممنوع است. نصب تیرهای تلگراف و تلفن با تحصیل اجازه قبلی از شهرداری صورت می گیرد.

ماده ۱۰- نصب پله که از امتداد اینبه جلوتر قرار گیرد ممنوع است ، مگر وقتی که در اثر تغییر طراز خیابان احداث آن ضروری گردیده و از طرف شهرداری کتباً موافقت شود.

ماده ۱۲- ریختن مصالح بنائی و امثال آن در خارج از حریم ملک مطلقاً و در حریم ملک در مدتی که زائد بر حد ضرورت باشد و یا به طوری که سد آمد و شد نماید ممنوع است.

ماده ۱۳- ریختن خاک حاصل از بنائی در پیاده رو یا شوسه ممنوع و باید به محلی که شهرداری معین می نماید حمل شود.

ماده ۱۴- پهن کردن بساط و گذاردن اشیاء و اوراق و یا ادوات کار و یا اجناس برای فروش در پیاده رو و گذرها و یا مقابل مغازه و خانه ها و مساجد ممنوع است.

ماده ۱۵- کندن سطح گذرها و پیاده رو جهت کاشتن درخت و مجاری آب یا لوله کشی و سیم گذاری و غیره بدون پروانه شهرداری ممنوع است.

۴-۲-۶. موادی از آئین نامه هماهنگی اقدامات عمرانی مؤسساتی که خدمات آنها در داخل محدوده شهرها مستلزم حفاری معابر و احداث تأسیسات می باشد مصوب جلسه مورخ ۴ بهمن ماه ۱۳۶۶ هیأت وزیران

ماده ۱- به منظور تأمین هماهنگی در امور اجرائی طرحها، برنامه ها، پروژه های احداث، توسعه، اصلاح شبکه های ارتباطی و مواصلاتی مؤسساتی که خدمات آنها در داخل محدوده شهر مستلزم حفاری معابر و احداث تأسیسات می باشد و همچنین پیش بینی احداث تونل های مشترک خدماتی در طرحهای جامع، هادی، و اجرائی شهرها، وزارتخانه های کشور، نیرو، نفت، پست و تلگراف و تلفن، برنامه و بودجه و مسکن و شهرسازی موظفند نسبت به تأسیس کمیسیون عالی هماهنگی امور اجرائی شهرهای کشور که در آئین نامه اختصاراً کمیسیون عالی هماهنگی نامیده خواهد شد با شرکت اعضای ذیل اقدام نمایند:

۱. معاون امور محلی و عمران شهری وزارت کشور (رئیس)

۲. مدیر عامل شرکت مخابرات یا نماینده تام الاختیار وی

۳. مدیر عامل شرکت گاز ایران یا نماینده تام الاختیار وی

۴. معاون امور برق وزارت نیرو یا نماینده تام الاختیار وی

۵. معاون امور آب وزارت نیرو یا نماینده تام الاختیار وی

۶. معاون امور زیربنائی وزارت برنامه و بودجه یا نماینده تام اختیار وی

۷. معاون شهر سازی و معماری وزارت مسکن و شهرسازی یا نماینده تام الاختیار وی

۸. معاون وزیر راه و ترابری یا نماینده تام الاختیار وی

تبصره ۱- دعوت از مسئولان دیگر سازمانهایی که به تشخیص کمیسیون عالی هماهنگی حضور آنان در جلسات لازم است، بلامانع می باشد.

تبصره ۲- کمیسیون در وزارت کشور تشکیل و ریاست آن با معاونت امور محلی و عمران شهری می باشد.

تبصره ۳- دبیرخانه کمیسیون مذکور در حوزه معاونت امور محلی و عمران شهری با تعداد پستهای کافی تأسیس خواهد شد.

تبصره ۴- جلسات کمیسیون عالی به طور عادی یکبار در ماه و به طور فوق العاده با پیشنهاد هر یک از اعضاء و تأیید رئیس کمیسیون، با دعوت دبیرخانه تشکیل خواهد شد.

ماده ۲- وظایف کمیسیون عالی هماهنگی:

۱. بررسی و تصویب ضوابط، معیارها و دستورالعمل‌های مربوط به هماهنگی اقدامات موضوع این آئین نامه.
۲. نظارت عالی بر حسن اجرای ضوابط، معیارها و دستورالعمل‌های مصوب اعلامی و تجدید نظر احتمالی در ضوابط و معیارها و دستورالعمل‌ها.

۳. دریافت گزارش تحلیلی راجع به عملکرد، مشکلات و تنگناهای کمیسیون‌های شهر و شهرستان، تجزیه و تحلیل آنها به منظور ارائه رهنمودهای لازم و تجدید نظر احتمالی در ضوابط، معیارها و دستورالعمل‌ها.

ماده ۳- وظایف دبیرخانه کمیسیون عالی هماهنگی:

۱. تعیین تاریخ جلسات کمیسیون عالی و دعوت اعضاء همراه با اعلام موضوع جلسه.
۲. دبیری جلسات کمیسیون عالی.
۳. تنظیم و ابلاغ مصوبات کمیسیون عالی در شهر و شهرستان.
۴. پیگیری اجرای مصوبات کمیسیون عالی در شهر و شهرستان.
۵. دریافت گزارشات تحلیلی کمیسیون‌ها در شهر و شهرستان.
۶. جمع بندی و آماده نمودن گزارشات تحلیلی جهت طرح در کمیسیون‌های عالی.

ماده ۴- هماهنگی امور اجرائی مؤسسات مشمول آئین نامه در شهر تهران و شهرهای با جمعیت بالای دویست هزار نفر و سایر شهرهای کشور توسط کمیسیون‌های هماهنگی زیر انجام می شود:

الف - در شهر تهران کمیسیون هماهنگی با عضویت اعضاء ذیل با ریاست شهرداری تهران تشکیل خواهد شد:

۱. شهردار تهران یا معاون فنی و عمران شهردار تهران به اتفاق شهردار منطقه بر حسب مورد.

۲. مدیر عامل آب تهران یا نماینده تام‌الاختیار وی
 ۳. مدیر عامل برق تهران یا نماینده تام‌الاختیار وی
 ۴. معاون توسعه و مهندسی شرکت مخابرات یا نماینده تام‌الاختیار وی
 ۵. مدیر مهندسی و طرحها و یا مدیر بهره برداری و گاز رسانی شرکت ملی گاز ایران.
 ۶. مدیر عامل شرکت راه آهن شهری و حومه (مترو) یا نماینده تام‌الاختیار وی
 ۷. رئیس راهنمایی و رانندگی تهران.
 ۸. مسئولان سایر سازمانهایی که حضور آنها در جلسات به تشخیص شهرداری تهران ضروری است.
- ب - در شهرهای با جمعیت بالای دویست هزار نفر کمیسیون هماهنگی با شرکت اعضاء ذیل به ریاست شهردار تشکیل می شود:

۱. شهردار شهر
 ۲. رئیس مؤسسه مسئول مخابرات شهر
 ۳. نماینده شرکت ملی گاز ایران
 ۴. مسئول اداره آب شهر
 ۵. مسئول اداره برق شهر
 ۶. دیگر مسئولانی که به تشخیص کمیسیون حضور آنها در جلسات هماهنگی ضروری است.
- ج - هماهنگی امور اجرائی سایر شهرهای کشور در قالب کمیسیون هماهنگی متشکله در شهرستان متبوع هر شهر و با شرکت اعضاء ذیل و به ریاست فرماندار صورت خواهد پذیرفت.

۱. فرماندار شهرستان
۲. شهردار شهر ذیربط
۳. رئیس مؤسسه مسئول مخابرات شهرستان
۴. نماینده شرکت ملی گاز ایران در شهرستان
۵. مسئول اداره آب شهرستان
۶. مسئول اداره برق شهرستان
۷. دیگر مسئولانی که به تشخیص کمیسیون حضور آنها در جلسه هماهنگی ضروری است.

ماده ۵- وظایف کمیسیون شهرستان و شهر:

۱. ایجاد هماهنگی در چهارچوب ضوابط و معیارها و دستورالعمل‌های کمیسیون عالی در کارهای اجرایی

مؤسسات مشمول ماده یک این آئین نامه

۲. رفع مشکلات ناشی از تصمیمات متخذه که در اجراء مواجه با اشکال می شود.

۳. اتخاذ تصمیم نسبت به سایر مسائلی که از طرف هر یک از اعضاء از طریق دبیرخانه مطرح گردد.

۴. نظارت بر اجرای ضوابط و معیارها و دستورالعمل‌های مصوب کمیسیون عالی هماهنگی.

۵. تهیه و تنظیم گزارشهای تحلیلی در خصوص مسائل، مشکلات و عملکرد کمیسیون و ارسال آن به کمیسیون

عالی.

تبصره ۱- جلسه با حضور سه چهارم اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات آنان با اکثریت آراء برای سازمانهای ذیربط

لازم الاجراء است.

تبصره ۲- در صورت تساوی آراء مناط اعتبار، آراء طرفی است که رأی شهردار جزء آن می باشد.

تبصره ۳- جلسات شهرستان به ریاست فرماندار و در شهرهای دویست هزار نفر جمعیت به بالا به ریاست شهردار

حسب مورد تشکیل می گردد در غیاب آنان جلسه به ریاست نایب رئیس جلسه به انتخاب اعضاء حاضر در جلسه و با

حضور سایر اعضاء تشکیل خواهد شد.

تبصره ۴- تشکیل جلسات کمیسیون هماهنگی با پیشنهاد هر یک از اعضاء و یا تأیید رئیس از طریق دبیرخانه به

عمل خواهد آمد.

تبصره ۵- در صورت اعتراض دستگاه ذینفع به رأی صادره کمیسیون، موضوع به هیئت حل اختلاف متشکل از

نماینده تام الاختیار استاندار، شهردار شهر و نماینده دستگاه معترض ارجاع می گردد تا حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز

رأی لازم اتخاذ و ابلاغ نماید.

رأی مذکور چنانچه ظرف ده روز مورد اعتراض واقع نشود لازم الاجراء خواهد بود. در غیر این صورت تصمیم

نهایی به عهده کمیسیون عالی هماهنگی است.

رأی کمیسیون عالی هماهنگی برای دستگاه معترض لازم الاجراء است.

ماده ۶- شهرداری‌های شهرهای بالا دویست هزار نفر جمعیت و فرمانداریهای هر شهرستان موظفند دبیرخانه

کمیسیون هماهنگی را حسب مورد تحت نظر خود که با پستهای کافی تشکیل می گردد اداره نمایند وظایف

دبیرخانه عبارتند از:

۱. دریافت پیشنهادهای اعضای کمیسیون هماهنگی و جمع بندی و ارائه آن به کمیسیون جهت اتخاذ تصمیم.
۲. ابلاغ مصوبات کمیسیون به سازمانهای مسئول.
- ماده ۷- دستگاههای مشمول آئین نامه مکلفند حداکثر تا آخر اردیبهشت ماه، برنامه های اقدامات اجرائی سالانه خود را که بودجه آن تصویب گردیده جهت اتخاذ تصمیم در خصوص ایجاد هماهنگی و تطبیق اقدامات مربوط با ضوابط و معیارها و دستورالعملها به کمیسیون هماهنگی ارسال دارند.
- تبصره ۱- اجرای طرحهای ترمیمی یا اضطراری (که معمولاً موردی می باشند) به تشخیص و مسئولیت دستگاه مربوط و با ابلاغ به دبیرخانه کمیسیون و اطلاع شهرداری از شمول این ماده خارج است.
- ماده ۸- کمیسیونهای هماهنگی مکلفند ظرف مدت پانزده روز پس از دریافت برنامه های دستگاهها در چهارچوب وظایف خود نسبت به آنها تصمیم گیری و نتیجه را به دستگاه مربوط ابلاغ نمایند.
- ماده ۹- رفع خسارت ناشی از اهمال و تعلل دستگاهها در اجرای مصوبات کمیسیون به عهده مقصر است.
- تبصره - تشخیص موارد اهمال و تعلل و میزان خسارت وارده به عهده کمیسیون عالی هماهنگی خواهد بود.
- ۴-۲-۷. موادی از قانون شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۲۲ اسفند ۱۳۵۱ با اصلاحیه های بعدی**
- ماده ۲- وظایف شورای عالی شهرسازی و معماری ایران به شرح زیر است:
 - ۱- بررسی پیشنهادهای لازم در مورد سیاست کلی شهرسازی برای طرح در جلسه هیأت وزیران.
 - ۲- اظهار نظر نسبت به پیشنهادهای و لوایح شهرسازی و مقررات مربوط به طرحهای جامع شهری که شامل منطقه بندی، نحوه استفاده از زمین، تعیین مناطق صنعتی بازرگانی، اداری، مسکونی، تأسیسات عمومی، فضای سبز و سایر نیازمندیهای عمومی شهر می باشد.
 - ۳- بررسی و تصویب نهائی طرحهای جامع شهری و تغییرات آنها خارج از نقشه های تفصیلی.
 - ۴- تصویب معیارها و ضوابط و آئین نامه های شهرسازی.
- ماده ۶- در شهرهایی که دارای نقشه جامع می باشند ثبت کل مکلف است در مورد هر تفکیک طبق نقشه ای که شهرداری براساس ضوابط طرح جامع تفصیلی یا هادی تأیید کرده باشد اقدام به تفکیک نماید و در مورد افزایش دادگاهها مکلفند طبق نقشه تفکیکی شهرداری اقدام نمایند.
- هر گاه ظرف مدت چهار ماه نقشه تفکیکی از طرف شهرداری حسب مورد به ثبت یا دادگاه ارسال نشود ثبت یا

دادگاه نسبت به تفکیک یا افراز رأساً اقدام خواهند نمود.

ماده ۷- شهرداریها مکلف به اجرای مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری ایران طبق مفاد ماده ۲ می باشند.

تبصره - در موارد ابهام و اشکال و اختلاف نظر در نحوه اجرای طرحهای جامع و تفصیلی شهری موضوع ماده ۵

مراتب در شورای عالی شهرسازی مطرح و نظر شورای عالی قطعی و لازم الاجراء خواهد بود.

۴-۲-۸. موادی از ضوابط و مقررات تفکیک باغات و مزارع در محدوده شهری مصوب ۱۲ فروردین ۱۳۶۲

شورایعالی شهرسازی

بر اساس بند چهار ماده ۲ و بند ۲ ماده چهار قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و وظایف

محواله در مورد افراز و تفکیک باغات و زمینهای زراعی واقع در محدوده شهری ضوابط ذیل تصویب می گردد:

ماده ۱- در این دستورالعمل منظور از محدوده شهری محدوده ای است که شهرداریها با توجه به ضوابط و

مقررات موجود به صدور پروانه، احداث ساختمان مسکونی، تفکیک و افراز اراضی می باشد.

ماده ۲- باغ و زمین زراعتی به زمینهای گفته می شود که طبق نظر کمیسیون تشخیص موضوع ماده ۱۲ قانون

اراضی شهری دایر محسوب و باغ و یا زمین زراعتی اعلام گردد.

ماده ۳- ضوابط شهرسازی در مورد افراز و تفکیک و یا صدور پروانه ساختمان مربوط به اراضی مشجره باغات در

حدود شهری به شرح زیر تعیین می گردد:

۱. حداقل مساحت تفکیک و افراز باغات و اراضی مشجر اعم از اینکه متعلق به یک مالک و یا چند مالک بوده و یا

متعلق به ورثه باشد دو هزار متر مربع تعیین می گردد.

۲. سطح اشغال ساختمان در اراضی مشجر و باغات نباید از ده درصد مساحت آنها تجاوز نماید.

در قطعاتی که سطح اشغال ساختمان با توجه به این نصاب کمتر از ۱۵۰ متر مربع گردد حداکثر با ۱۵۰ متر

مربع سطح اشغال مجاز است.

رعایت مقررات شهرداریها و قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها در کلیه موارد الزامی است.

۳. در اراضی مشجره باغاتی که مساحت آنها تا ۱۵۰۰ متر مربع می باشد می توان فقط یک بلوک ساختمانی

احداث نمود و در مساحتهای بیشتر از ۱۵۰۰ مترمربع می توان به ازای هر ۱۵۰۰ متر مربع مساحت زمین اضافی یک

بلوک ساختمان دیگر احداث نمود.

ضمناً علاوه بر تعداد بلوک های مجاز احداث یک واحد ساختمانی یک طبقه به طوری که مساحت آن از ۵۰ متر

مربع (جهت مصارف نگهداری انبار و غیره) تجاوز ننماید بلامانع است.

بدیهی است مجموع سطح اشغال در هر حال نبایستی از میزان مشخص شده در ردیف ۲ تجاوز نماید.

۴. حداکثر سطح زیربنا در کل طبقات ۲۰ درصد باغ یا زمین مشجر بوده و تعداد طبقات هر بلوک ساختمانی به استثنای یک طبقه زیرزمین از ۲ طبقه نبایستی تجاوز نماید، پیلوت یک طبقه محسوب می شود و سطح زیرزمین نباید از سطح اشغال مجاز تجاوز نماید.

تبصره - چنانچه ۲۰ درصد سطح زمین از ۳۰۰ متر مربع کمتر باشد مجاز به احداث ساختمان در دو طبقه با رعایت سطح اشغال مجاز خواهد بود.

۵. در باغات و اراضی مشجر که مساحت آنها کمتر از ۵۰۰ متر مربع است به طور کلی سطح اشغال و مساحت کل ساختمان تابع ضوابط شهرداری ها خواهد بود.

ماده ۴- حداقل مساحت تفکیک و افزای اراضی زراعتی اعم از اینکه متعلق به یک مالک و یا چند مالک بوده و یا متعلق به ورثه باشد ده هزار متر مربع تعیین می گردد.

ماده ۵- در مناطق واقع در محدوده شهری در هر قطعه زمین زراعی احداث یک واحد ساختمانی تا تراکم مجاز و حداکثر به مساحت ۲۵۰ متر مربع به استثنای یک طبقه زیرزمین مجاز می باشد.

ماده ۶- در مناطقی که با توجه به شرایط اقلیمی یا عرف محلی تغییر در ضوابط ساختمان و یا تفکیک زمین (باغ و زمین زراعتی) ضروری باشد، موضوع ابتدا در کمیسیون مرکب از مدیران کل مسکن و شهرسازی، کشاورزی و عمران روستائی، شهرداری و نماینده استانداری و نماینده سازمان زمین شهری بررسی و پس از تأیید کمیته فنی شورای عالی شهرسازی و معماری ایران ابلاغ و به مرحله اجراء در آید.

تبصره - جهت تطابق هر چه بیشتر ضوابط با شرایط اقلیمی کمیسیون مذکور در ماده فوق مکلف است ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ ابلاغ دستورالعمل، اشکالات اجرائی ضوابط فوق را بررسی و همراه با پیشنهادات لازم به وزارت مسکن و شهرسازی اعلام نماید.

ماده ۷- در باغات و اراضی مزروعی که سطح اشغال ساختمان موجود بیشتر از مساحت های پیش بینی شده در این دستورالعمل می باشد، تجدید بنا تا حد وضع موجود از لحاظ سطح اشغال و تراکم بالامانع است.

ماده ۸- پاسخگویی به سئوالات و ابهاماتی که در مرحله اجرای این ضوابط پیش خواهد آمد در قالب مفاد ضوابط فوق می تواند از طریق وزارت مسکن و شهرسازی در کمیته مقرر در ماده ۶ فوق مطرح تا نسبت به پاسخ سؤال و یا

رفع ابهام اظهار نظر شود.

ماده ۹- از زمان تصویب و ابلاغ، ضوابط فوق جایگزین مقررات مغایر موجود و همچنین ضوابط مصوب مربوطه در طرح های شهری خواهد بود.

۴-۲-۹. موادی از ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای عبور و مرور معلولین مصوب ۱۳۶۸/۳/۸ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران

۱. از این تاریخ در کلیه طرحهای آبی و در دست تهیه شهرسازی، شهرک سازی و مجتمع های مسکونی و ساختمانی سراسر کشور اعم از اینکه توسط دستگاههای دولتی و وابسته به دولت و شهرداریها و یا بخش خصوصی تهیه گردند، رعایت ضوابط موضوع فصل اول مجموعه پیوست که شامل ضوابط برنامه ریزی و طراحی برای تسهیل حرکت معلولین در سطح شهر می باشد الزامی بوده و کلیه مراجع مسئول تهیه، بررسی و تصویب و اجرای طرحهای توسعه شهری، شهرک سازی و مجتمع های ساختمانی و مسکونی موظفند در مراحل مختلف تصویب و صدور پروانه و نظارت ضوابط مذکور را رعایت نمایند.

۴-۲-۱۰. موادی از آئین نامه ساماندهی، بهسازی و عمران مساجد کشور مصوب ۱۳۷۶/۴/۸ هیأت وزیران

ماده ۴- کلیه دستگاههای ارایه دهنده خدمات شهری موظفند، مجوز احداث و راه اندازی آن قسمت از واحدهای خدماتی متعلق به مساجد از قبیل (مرکز فرهنگی هنری، کتابخانه، خانه روحانی) را که درآمدهای آن به طور مستقیم صرف هزینه های جاری و عمرانی مسجد می شود، بدون اخذ وجه صادر نمایند.
در مورد شهرداریها عدم دریافت هزینه های صدور مجوز به تشخیص شورای شهر خواهد بود.

۴-۲-۱۱. موادی از ضوابط جلوگیری از افزایش محدوده شهرها مصوب جلسه ۱۳۷۸/۸/۱۰ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران

۱. از تاریخ تصویب این مصوبه، هرگونه افزایش در محدوده مصوب طرحهای هادی و جامع شهری تا زمانی که تراکم ناخالص جمعیتی شهر (یعنی نسبت جمعیت به سطح مصوب) در محدوده فعلی طرح (یعنی محدوده طرح مصوب به اضافه کلیه تغییرات احتمالی قانونی و مصوب بعدی تا این تاریخ) براساس طرحهای مصوب تحقق پیدا نکرده باشد، ممنوع است.

۴. هرگونه تفکیک زمین و واگذاری آن برای امر مسکن به افراد، شرکتهای تعاونی یا ارگانهای دولتی و غیر دولتی و نهادها در داخل حریم و محدوده استحقاقی شهرها ممنوع می باشد.

۶. تغییر کاربری اراضی زراعی و باغات دارای کاربری کشاورزی و باغداری در طرحهای مصوب شهری، و تبدیل جنگلها به کاربریهای شهری، ممنوع است.

۷. صدور هرگونه مجوز تفکیک و پروانه احداث بنا برای اراضی زراعی و باغات واقع در حاشیه شهرها که در طرحهای مصوب شهری دارای کاربری مسکونی هستند، تا قبل از اینکه تراکم ناخالص جمعیتی در بقیه اراضی شهری به تراکم ناخالص پیش بینی شده در طرح مصوب نرسیده باشد، ممنوع است.

۴-۲-۱۲. موادی از تعیین و حفاظت علائم و نشانه‌های زمینی مربوط به نقشه برداری و تحدید حدود و حریم مصوب ۱۳۵۱/۹/۱۹

ماده ۶- در صورتی که مالک ملک و یا متولی و یا متصدی موقوفه بخواهند هرگونه تغییری در ساختمان و زمین بدهند که موجب تغییر محل علامت نصب شده یا نقطه اعلام شده بشود و یا شهرداری‌ها و یا موسسات دولتی برای انجام امور عمرانی مجبور به تخریب یکی از علائم و نشانه‌ها بشوند باید مراتب را یک ماه قبل به اطلاع سازمان نصب کننده برسانند و سازمان مزبور مکلف است حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ اطلاع متقاضی رأساً اقدامات ضروری مربوط به تغییر محل علامت را انجام دهد و پس از انقضای مدت مذکور در صورتی که سازمان اقدام ننمود مالک ملک یا متولی و یا متصدی موقوفه یا شهرداری‌ها و یا مؤسسات دولتی مجازند نسبت به تجدید بنا و برداشت علامت اقدام نمایند.

در این صورت مشمول پرداخت هزینه مندرج در ماده ۷ نخواهند بود. در اینیه تاریخی نصب و برداشتن علائم و نشانه‌ها با موافقت وزارت فرهنگ و هنر انجام خواهد گرفت.

۴-۲-۱۳. موادی از قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۵۹/۳/۳

ماده ۱- به منظور حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درختان، قطع هر نوع درخت در معابر، میادین، بزرگراه‌ها و پارکها، باغات و محلهائی که به صورت باغ شناخته شوند در محدوده قانونی و حریم شهرها بدون اجازه شهرداری ممنوع است.

ضوابط مربوط به چگونگی اجرای این ماده پس از تهیه توسط شهرداری و تصویب شورای شهر قابل اجرا است.

ماده ۲- شهرداری‌ها در محدوده قانونی و حریم شهرها مکلفند ظرف مدت یکسال شناسنامه ای شامل تعداد و نوع و محیط و سن تقریبی درختان محل‌های مشمول این قانون را تنظیم کنند و این شناسنامه هر ۵ سال یکبار قابل تجدید، و سند اجرای این قانون می باشد.

تبصره - شهرداری‌ها مکلفند درختان معابر، میادین، بزرگراه‌ها و پارک‌ها را پس از تنظیم مشخصات آنان پلاک‌کوبی کنند.

ماده ۳- مأموران شهرداری‌ها برحسب مورد می‌توانند برای تنظیم یا تطبیق برگ شناسایی درختان با در دست داشتن معرفی‌نامه و نمایندگی دادستانی وارد محل‌های مشمول این قانون بشوند.

ماده ۴- از تاریخ اجرای این قانون اعم از اینکه شناسنامه موضوع ماده ۲ تنظیم و ابلاغ شده باشد یا نه قطع درختان مشمول قانون ممنوع است مگر با تحصیل اجازه از شهرداری طبق مقررات و ضوابط مربوط.

تبصره ۱- اراضی مشجر و اماکن مسکونی و محل‌های کسب و پیشه و تجارت که مساحت آن از پانصد متر مربع تجاوز نکند از شمول این قانون مستثنی است.

تفکیک قطعات اراضی مشجر و باغات بزرگتر از پانصد متر مربع با رعایت مقررات شهرسازی مجاز است ولی قطع درخت در قطعات تفکیک شده به هر مساحت که باشد بدون تحصیل اجازه طبق مقررات این قانون ممنوع است.

تبصره ۲- در پروانه‌های ساختمانی که براساس طرح جامع و یا هادی شهرها از طرف شهرداری‌ها صادر می‌شود تعداد درختی که در اثر ساختمان باید قطع شود تعیین و قید خواهد شد.

در صورتی که پس از دریافت پروانه و قطع درخت ظرف مدت مندرج در پروانه بدون عذر موجه اقدام به ساختمان نشود مرتکب مشمول مجازاتهای مقرر در این قانون خواهد شد.

تبصره ۳- مالکین باغات و محل‌هایی که به صورت باغ شناخته شوند مکلفند به ازای درختهایی که اجازه قطع آنان از طرف شهرداری صادر می‌شود به تعداد دو برابر در همان محل و یا هر محلی که شهرداری تعیین خواهد کرد بر طبق ضوابط و دستورالعمل‌های موجود در فصل مناسب غرس نمایند.

تبصره ۴- کاشت و حفاظت و آبیاری درختان معابر، میادین، بزرگراه‌ها و پارک‌های عمومی از اهم وظایف شهرداری‌ها می‌باشد.

ماده ۵- ضوابط مربوط به خزانه و جابجا کردن - جانشین ساختن و قطع درختان که ملازمه با بهره‌برداری از نهالستان‌ها، قلمستان‌ها و باغات و موارد دیگر دارد به موجب آئین‌نامه‌های اجرایی این قانون تعیین خواهد گردید.

ماده ۶- هر کس عالماً و عمدتاً و برخلاف مقررات این قانون مرتکب قطع و یا موجبات از بین رفتن درختان مشمول آن قانون را فراهم سازد به حبس جنحه تا سه سال و پرداخت جزای نقدی بر حسب نوع و محیط، سن درخت و موقعیت آن از یک هزار ریال تا یکصد هزار ریال محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- در صورتی که قطع درخت از طرف مالکین به نحوی باشد که باغی را از بین ببرد و از زمین آن به صورت تفکیک و خانه‌سازی استفاده کند همه زمین به نفع شهرداری ضبط می‌شود و به مصرف خدمات عمومی شهر و محرومین می‌رسد.

تبصره ۲- مجازات‌های مذکور در این ماده قابل تعلیق و یا تبدیل به جزای نقدی نبوده و احکام صادره فقط قابل پژوهش خواهد بود.

ماده ۷- گزارش مأموران شهرداری‌های مأمور اجرای این قانون که قبلاً با وظایف ضابطین دادگستری آشنا شده‌اند به منزله گزارش ضابطین دادگستری است.

۴-۲-۱. آئین نامه اجرایی قانون احداث تونل مشترک تأسیسات شهری مصوب ۱۳۸۴/۳/۱۱ هیأت وزیران

ماده ۶- صدور مجوز آغاز عملیات اجرایی احداث تونل مشترک تأسیسات شهری در توسعه شهرها برعهده شهرداری‌ها و در شهرهای جدید برعهده مدیر عامل شرکت شهر جدید مربوط می‌باشد.

ماده ۷- در مواردی که احداث تونل مشترک تأسیسات شهری مستلزم انجام حفاری در لایه‌های زیرسازی و روسازی خیابان‌ها باشد، مجریان پروژه‌ها موظف به استفاده از دستگاه‌های برش آسفالت بوده و هزینه‌های مرمت و بازسازی و روسازی جز و هزینه پروژه منظور و در اختیار شهرداری و شرکت شهر جدید مربوط قرار خواهد گرفت.

تبصره - مسئولیت حفاظت و رعایت کامل ایمنی عبور در اطراف گودال‌های حاصل از حفاری و قبل از ترمیم زیرسازی و تحویل کار به شهرداری و یا شرکت شهر جدید مربوط، طبق قرار داد فی مابین، برعهده مجری پروژه می‌باشد.

۴-۲-۱۵. موادی از آئین نامه نحوه نظارت برانتخاب، ساخت و نصب مجسمه و یادمان در میدان‌ها و اماکن عمومی

مصوب مورخ ۱۳۷۸/۳/۴ شورای عالی فرهنگی

۱۳۷۸/۳/۱۶

شماره ۸۵۸ / د ش

ماده ۱- به منظور تدوین سیاستها و انتخاب و نظارت بر ساخت و نصب مجسمه و یادمان (شامل ستون یادبود و نقوش برجسته و یادگاری‌ها و آثار حجمی) در اماکن عمومی، شورایی تحت عنوان: «شورای سیاستگذاری و نظارت برانتخاب، ساخت و نصب مجسمه و یادمان» در مرکز هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل می‌شود.

ماده ۶- کلیه پیشنهادهای مربوط به تهیه و ساخت مجسمه و یادمان، نقش برجسته و ستون یادبود همراه با

گزارش توجیهی و ذکر مشخصات کامل و ارائه طرح و نمونه کوچک توسط شورای فرهنگ عمومی مرکز و استانها و یا انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، شهرداری ها و سایر سازمانها برای کسب مجوز به شورای نظارت ارسال می شود.

تبصره ۱- دستورالعمل چگونگی رسیدگی به این پیشنهادها به تصویب شورای نظارت می رسد.

تبصره ۲- مرکز هنرهای تجسمی (دبیرخانه شورای نظارت) حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ دریافت تقاضا به درخواست های واصله پاسخ خواهد داد.

۴-۲-۱۶. موادی از قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰/۷/۷ با اصلاحیه های بعدی

ماده ۶- سازمان زمین شهری، شهرداریها، سازمان جنگلها و مراتع کشور و سایر وزارتخانه ها و سازمانهای ذیربط موظفند زمین مورد نیاز برای احداث تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی را با معرفی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به قیمت منطقه ای یا تمام شده به گونه ای که موجب تقلیل در آمد عمومی نشود به متقاضیان واگذار نمایند. بدیهی است اراضی مزبور صرفاً برای منظور فوق واگذار و قابل انتقال به غیر نمی باشد و هر گونه تغییر کاربری آن و یا عدم اجرای پروژه در مهلت مقرر موجب برگشت به مالکیت دولت خواهد شد و متقاضی حق هیچگونه ادعائی را ندارد.

تبصره - تغییر کاربری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی بدون موافقت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در هر شرایطی ممنوع است و در صورت موافقت کلیه تحفیفات و تسهیلات و معافیت های داده شده برای تأسیسات مزبور ملغی و بایستی عین یا معادل آن به قیمت کارشناسی روز به دولت پرداخت شود.

ماده ۸- کلیه تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی، دفاتر خدمات مسافرتی و سایر تأسیسات مشابه از هر نظر اعم از سوخت، آب و برق، عوارض، مالیات، وام بانکی و غیر مشمول تعرفه ها، مقررات و دستورالعمل های بخش صنایع می باشند.

۴-۲-۱۷. موادی از آئین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات گردشگری و نظارت بر

فعالیت آنها مصوب ۱۳۶۸/۲/۱۳ هیأت وزیران با اصلاحیه های بعدی

ماده ۴- شهرداریها و سایر مراجع صادر کننده پروانه ساختمان مشمول این آئین نامه، موظفند ضمن رعایت ضوابط مربوط به خود، مقررات اعلام شده توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری را نیز در این زمینه مراعات نمایند.

ماده ۲۷- تأسیسات گردشگری ارگان های دولتی، شهرداریها و نهادهای انقلاب اسلامی نیز مشمول مفاد د این

آئین نامه می‌باشد بدیهی است مؤسسات دولتی مشمول این آئین نامه ملزم به احراز آن دسته از شرایط مندرج در این آئین نامه که براساس دولتی بودن آنها موضوعیت ندارند، نمی‌باشند.

۴-۲-۱۸. موادی از قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه های عمومی کشور مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۱۷

ماده ۶- شهرداری‌ها مکلفند همه ساله حداقل نیم درصد (۰/۵٪) از درآمدهای خود را به منظور اداره امور کتابخانه‌ها در اختیار انجمن‌های کتابخانه های عمومی شهر مربوطه قرار دهند.

ماده ۸- ترکیب اعضای انجمن شهرستان به شرح زیر می‌باشد:

الف - فرماندار (رئیس انجمن).

ب - رئیس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان (دبیر انجمن).

ج - شهردار شهر مرکز شهرستان.

د - رئیس شورای اسلامی شهرستان.

ه- پنج نفر از اشخاص حقیقی و حقوقی که حداقل یک نفر آنان از بانوان باشد به پیشنهاد دبیر انجمن و تصویب رئیس انجمن طبق دستورالعمل هیأت امناء.

ماده ۱۲- شهرداری‌ها می‌توانند مقدار مناسب از اراضی متعلق به خود را برای ساختمان کتابخانه های عمومی بر اساس طرحهای توسعه شهری به صورت بلاعوض در اختیار انجمن کتابخانه ها قرار دهند.

مؤسسات و شرکتهای دولتی یا وابسته به دولت نیز مجازند زمین و ابنیه مورد نیاز را برای ساختن کتابخانه های عمومی به صورت بلاعوض واگذار نمایند.

تبصره - وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است فضاهای مورد نیاز کتابخانه های عمومی را که براساس معیارهای مذکور در بند (ه) ماده (۳) این قانون تعیین می‌شود در طرحهای توسعه منظور نموده و مشاورین طرف قرارداد خود را ملزم به رعایت آنها نماید.

۴-۲-۱۹. موادی از آئین نامه اجرایی قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه های عمومی کشور مصوب ۱۳۸۳/۹/۴

هیأت وزیران با اصلاحیه های بعدی

ماده ۱۷- در اجرای ماده (۶) قانون، شهرداری‌ها مکلفند حداکثر تا پایان ساختمان اداری روز پانزدهم هر ماه، نیم درصد (۰/۵٪) از کل درآمد ماه قبل خود را به صورت علی الحساب به حسابی که انجمن کتابخانه های عمومی شهر مربوط معرفی کرده است واریز نمایند و نسخه ای از رسید بانکی به همراه نسخه ای از آمار درآمدهای وصوی تهیه

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

شده براساس صورت جامع درآمد و هزینه شهرداری که در مقاطع شش ماهه به تأیید شورای اسلامی شهر می‌رسد، به انجمن شهر تحویل دهند.

تسویه حساب قطعی سالانه حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ تصویب نهایی صورت جامع در آمدها توسط شورای اسلامی شهر، به عمل خواهد آمد.

تبصره - شهردار در حوزه مسؤلیت خود نسبت به اجرای این ماده و تأدیه کامل سهم کتابخانه‌ها مسؤول است.

۴-۲-۲۰. موادی از قانون جامع حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶

ماده ۲- کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی و انقلاب موظفند در طراحی، تولید و احداث ساختمان‌ها و اماکن عمومی و معابر و وسایل خدماتی به نحوی عمل نمایند که امکان دسترسی و بهره‌مندی از آنها برای معلولان همچون افراد عادی فراهم گردد.

تبصره ۱- وزارتخانه‌ها، سازمانها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی و انقلابی موظفند جهت دسترسی و بهره‌مندی معلولان، ساختمان‌ها و اماکن عمومی، ورزشی و تفریحی، معابر و وسایل خدماتی موجود را در چهارچوب بودجه‌های مصوب سالانه خود مناسب سازی نمایند.

تبصره ۲- شهرداری‌ها موظفند از صدور پروانه احداث و یا پایان کار برای آن تعداد از ساختمان‌ها و اماکن عمومی و معابری که استانداردهای تخصصی مربوط به معلولان را رعایت نکرده باشند، خودداری نمایند.

تبصره ۳- سازمان بهزیستی کشور مجاز است بر امر مناسب سازی ساختمان‌ها و اماکن دولتی و عمومی دستگاه‌های مذکور در ماده فوق نظارت و گزارشات اقدامات آنها را درخواست نماید.

تبصره ۴- آیین نامه اجرایی ماده فوق ظرف سه ماه مشترکاً توسط وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان بهزیستی کشور و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۹- وزارت مسکن و شهرسازی، بانک مسکن و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی موظفند حداقل ده درصد (۱۰٪) از واحدهای مسکونی احداثی استیجاری و ارزان قیمت خود را به معلولان نیازمند فاقد مسکن اختصاص داده و یا معرفی سازمان بهزیستی کشور در اختیار آنان قرار دهند.

تبصره ۱- سیستم بانکی کشور مکلف است، تسهیلات اعتباری یارانه دار مورد نیاز احداث و خرید مسکن معلولان را تأمین و به معلولان یا تعاونی‌های آنها و یا مؤسسات خیریه‌ای که برای معلولان، مسکن احداث می‌نمایند پرداخت کند.

تبصره ۲- سازمان ملی زمین و مسکن موظف است زمین مورد نیاز احداث واحدهای مسکونی افراد معلول فاقد مسکن را به نرخ کارشناسی تهیه و در اختیار افراد مذکور و با تعاونی‌ها و مؤسسات خیریه‌ای که برای آنان مسکن احداث می‌نمایند قرار دهد.

تبصره ۳- معلولان از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، آماده‌سازی زمین و عوارض نوسازی معاف می‌گردند.

۲-۲۱-۴. موادی از آیین‌نامه اجرایی ماده (۲) قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۴/۳/۴

ماده ۲- شهرداری‌های سراسر کشور موظفند از صدور پروانه احداث و پایان کار برای ساختمان‌ها و اماکن عمومی و معابری که ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای معلولان را رعایت نکرده باشند، خودداری نمایند.

ماده ۴- شهرداری‌های سراسر کشور موظفند جهت مناسب‌سازی اماکن عمومی اقدامات زیر را انجام دهند:

۱. مناسب‌سازی معابر عمومی با اولویت معابر اصلی و نزدیک به تقاطع‌ها و همچنین پارک‌ها.

۲. تجهیز و نصب چراغها و علائم راهنمایی مناسب در معابر عمومی و برجسته‌سازی سطوح پیاده‌روهای نزدیک به تقاطع‌ها و همچنین پارکها.

۳. رفع موانع و تطبیق مقررات صدور پروانه با ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای معلولان.

تبصره - اعتبار لازم برای اجرای این ماده و سایر مواردی که بر عهده شهرداری‌ها گذاشته شده است از محل اعتبار مربوط تأمین می‌گردد.

۲-۲۲-۴. موادی از آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح ماده واحده قانون نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه توزیع

میوه مصوب ۱۳۷۴/۱۱/۱ هیأت وزیران با اصلاحیه‌های بعدی

ماده ۳- شهرداری مکلف است برای هر یک از اماکن با توجه به موقعیت محل وقوع و وسعت و تسهیلات ایجاد شده و نیز متناسب با شرایط اقتصادی مؤثر در معاملات و عرضه محصولات و تولیدات موضوع این آیین‌نامه، مبلغی را بابت حق بهره‌برداری، همچنین ضمانت حسن انجام کار و رعایت مقررات این آیین‌نامه تعیین و پس از تصویب شورای اسلامی شهر و در صورت عدم تشکیل شورای یاد شده پس از تصویب وزیر کشور از غرفه‌داران دریافت کند. مبلغ مذکور قابل تغییر است.

ماده ۴- متقاضیان اماکن باید پس از انتشار آگهی در جراید کثیرالانتشار و جراید محلی توسط شهرداری، در وقت مقرر تأییدیه توان تولید، همچنین گواهی امکان ارسال تولیدات به اماکن مزبور در هر شهر را حسب مورد از ادارات

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

کشاورزی یا جهاد سازندگی منطقه محل تولید یا سایر مراجع قانونی ذی ربط اخذ و به همراه مدارک مثبت و کروکی و آدرس دقیق محل تولید به شهرداری شهر مورد نظر ارایه کنند.

ماده ۵- شرایط اداره و نگاهداری اماکن و حدود اختیارات و مسئولیت‌ها در قرار داد واگذاری که به امضای نماینده شهرداری و بهره بردار می رسد، تعیین می شود.

ماده ۷- شهرداری‌ها موظفند نرخهای مصوب را که براساس مقررات مربوط تعیین می شود اعلام نموده و بر قیمت‌های اعلام شده، همچنین کیفیت محصولات و تولیدات ارایه شده نظارت کنند.

ماده ۱۰- بهره بردار جز با اجازه شهردار حق واگذاری جزئی یا کلی مورد قرار داد را به غیر ندارد و موظف است فقط محصولات تولیدی خود و تولید کنندگانی که نمایندگی فروش آنها را به طور رسمی برعهده دارد به فروش برساند.

ماده ۱۱- بهره بردار مکلف است کلیه شؤن و مقررات انضباطی میادین را رعایت و اجرا نماید.
تبصره - مقررات انضباطی حسب دستورالعملی که با ملحوظ داشتن این آیین نامه توسط شهرداری تهیه می گردد و به تصویب شورای اسلامی شهر و در صورت عدم تشکیل شورای یاد شده به تصویب وزیر کشور می رسد، تعیین می شود.

۲-۲۳. **موادی از آئین نامه اجرایی اجازه تشکیل شرکت فروشگاه‌های زنجیره ای رفاه (سهام عام) مصوب ۱۳۷۳/۹/۸ (ستاد پشتیبانی برنامه تنظیم بازار)**

ماده ۴- زمین مورد نیاز برای هر شعبه توسط شهرداری مناطق تأمین و پس از تقویم به قیمت کارشناسی ارزش آن به عنوان آورده شهرداری در سرمایه منظور می گردد که ترتیبات آن در اساسنامه تعیین می گردد.
همچنین ساختمان‌ها و تأسیسات، وسائل حمل و نقل و سایر امکانات وزارت بازرگانی و سایر شرکاء پس از تقویم قیمت به عنوان آورده آنان در سرمایه شرکت منظور خواهد شد.

ماده ۵- شهرداری ها زمین و مجوز ساخت مورد نیاز فروشگاه‌ها را طبق نظر شرکت تأمین خواهند نمود.

۲-۲۴. **موادی از قانون محل دفاتر روزنامه و مجله مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳**

ماده واحده - تأسیس دفاتر مطبوعات موضوع ماده (۱) قانون مطبوعات مصوبه ۱۳۶۴/۱۲/۲۲ و نیز فعالیت شغلی صاحبان روزنامه‌ها و مجله‌ها در واحد مسکونی مستقل و یا مجتمعی که به طور کامل در اختیار روزنامه و مجله قرار گیرد و همچنین ساختمان‌های اداری و تجاری و استیجاری بلامانع است.

تبصره - آئین نامه اجرائی این قانون توسط وزارتخانه های کشور و فرهنگ و ارشاد اسلامی ظرف سه ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۴-۲-۲۵. موادی از آئین نامه ایمنی انبارهای کالا مصوب ۱۳۵۲/۶/۱۳ کمیسیون کشور مجلس سنا و ۱۳۵۲/۶/۳۱

کمیسیون کشور و مجلس شورا با اصلاحیه های بعدی

ماده ۱- انبار کالا به محلی اطلاق می گردد که یک یا چند نوع کالای بازرگانی یا محصولات صنعتی و یا مواد اولیه و یا فرآورده های دامی کشاورزی در آنجا نگهداری می شود.

کلیه انبارهای عمومی، و انبارهای اختصاصی واحدهای صنعتی و بازرگانی و تولیدی اعم از بخش خصوصی و دولتی مشمول مقررات این آئین نامه خواهند بود.

مکانی که دارای شرایط مندرج در این آئین نامه نباشد انبار محسوب نمی شود.

ماده ۴- شهرداری ها موظفند با رعایت ضوابط نقشه جامع در مورد تغییر و تکمیل انبارهای موجود در جهت تطبیق با مندرجات این آئین نامه تسهیلات لازم را فراهم نمایند.

ماده ۱۳- شهرداری ها موقع صدور پروانه ساختمان انبارها، وزارت اقتصاد و اتاق بازرگانی و اتاق اصناف هر محل هنگام صدور پروانه مورد لزوم برای انبارهای کالا باید مقررات مندرج در این آئین نامه و دستورالعمل های سازمان دفاع غیر نظامی کشور را در مورد اجرای آئین نامه رعایت نمایند.

ماده ۱۶ - کلیه کارکنان انبارها باید تعلیمات مربوط به حفاظت و ایمنی و طرز کار با وسایل اولیه آتش نشانی را فرا گیرند، سازمان دفاع غیر نظامی مکلف است ترتیب آموزش کارکنان انبارها را بدهد.

ماده ۲۸- سازمانها و شرکتهای آب در تهران و شهرستانها و همچنین شهرداری ها در نقاطی که امر آبرسانی به عهده شهرداری است موظفند به درخواست انشعاب آب مورد نیاز انبارهای کالا اعم از انبارهای موجود یا انبارهایی که بعداً دایر می شود خارج از نوبت رسیدگی نموده برای برقراری انشعاب آنها حداکثر تسهیلات ممکنه را فراهم سازند.

ماده ۴۰- شیرها و شیلنگ های آتش نشانی در انبار مایعات قابل اشتعال باید در خارج انبار قرار داشته و موارد استفاده از آنها به کلیه کارکنان انبار از طرف سازمان دفاع غیر نظامی محل آموزش داده شود.

نوع و اندازه سرففل های آتش نشانی هر انبار باید منطبق با نوع و اندازه سرففل های آتش نشانی شهرداری محل انتخاب شود.

۴-۲-۲۶. موادی از آئین نامه ایجاد تسهیلات برای تأمین مسکن کارکنان دولت مصوب ۱۳۸۲/۲/۳۱ هیأت

وزیران

ماده ۲- وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌های سراسر کشور موظفند نسبت به مکان بایی، تهیه پروژه‌های اجرایی، خرید زمین در محلات فرسوده و تجمیع اراضی در چهارچوب سیاستهای مصوب شهرسازی و معماری اقدام نمایند.

ماده ۵- شهرداری‌ها و ادارات ثبت اسناد و املاک به منظور تسریع در عملیات تجمیع، ساخت و ساز، تفکیک اراضی و مستحذات طرح و ارایه مجوزهای لازم با فوریت تمهیدات لازم را فراهم می نمایند.

۴-۲۷. موادی از آئین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیل‌ها، مرداب‌ها، برکه‌های طبیعی و شبکه‌های آبرسانی، آبیاری و زهکشی مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۱ هیأت وزیران

ماده ۵- پس از اعلام نظر کمیسیون موضوع ماده (۳) این آیین نامه، شرکت آب منطقه ای نسبت به علامت گذاری نهایی حد بستر و حریم تعیین شده به نحو مقتضی اقدام خواهد نمود و نسخه ای از نقشه مربوط به بستر و حریم را برای اطلاع به اداره ثبت اسناد و املاک، بخشداری و شهرداری حوزه عمل ارسال و نیز مراتب را به نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران اعلام خواهد داشت و از تجاوز اشخاص به بستر و حریم با همکاری مأموران انتظامی جلوگیری خواهد کرد.

ماده ۹- چنانچه افراد یا شهرداری‌ها یا ادارات ثبت اسناد و املاک به صورت موردی تقاضای تعیین حد بستر و حریم رودخانه، انهار یا مسیل یا مرداب و یا برکه طبیعی را که در مجاورت ملک واقع است، بنمایند، شرکت آب منطقه ای مکلف است با اخذ هزینه کارشناسی که تعرفه آن از طرف وزارت نیرو تعیین خواهد شد، نسبت به تعیین حد بستر و حریم هر یک از موارد یاد شده به ترتیب مقرر در این آیین نامه اقدام نماید، مشروط بر اینکه تصرفات قانونی اشخاص نسبت به املاک مورد نظر احراز و توسط مراجع ذی صلاح تأیید شده باشد.

ماده ۱۱- شرکتهای آب منطقه ای با همکاری شهرداری‌ها و ادارات ثبت اسناد و املاک، مسیل‌های متروک را شناسایی خواهند نمود. تشخیص متروک بودن مسیل‌ها در خارج محدوده قانونی شهرها با شرکت آب منطقه ای است، ولی در داخل محدوده قانونی شهرها، شرکت مزبور با همکاری شهرداری‌ها تصمیم لازم را اتخاذ خواهد نمود. در صورت بروز اختلاف نظر، تشخیص وزارت نیرو معتبر می باشد.

ماده ۱۳- وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی، شهرداری‌ها و همچنین سازمانها و نهادهای وابسته به دولت مکلفند قبل از اجرای طرحهای مربوط به خود و صدور پروانه لازم بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیل‌ها، مرداب‌ها

و برکه های طبیعی را استعمال نمایند. هر نوع تصرف در بستر و حریم منوط به موافقت کتبی و قبلی وزارت نیرو است. متخلفان از این ماده طبق مقررات موضوعه تعقیب و مجازات خواهند شد.

۴-۲-۲۸. موادی از قانون پیش گیری و مبارزه با خطرات سیل مصوب ۱۳۴۸/۲/۹ شورا و ۱۳۴۸/۳/۵ سنا

ماده ۱- به منظور حفظ جان و مال مردم از خطرات سیل و تأمین بهداشت عمومی وزارت کشور مکلف است بلافاصله پس از تصویب این قانون کلیه اقدامات لازم را برای حفظ و اصلاح و احداث مسیل و سیل برگردان و کشیدن کانال فاضلاب به عمل آورده و از کلیه اراضی و مستحدثات و ساختمان‌های متعلق به دولت و مؤسسات یا اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی در هر نقطه که برای تأمین منظور های مذکور ضرورت داشته باشد استفاده نموده و تصرف یا تملک کند، در نقاطی که شهرداری وجود دارد اراضی و مستحدثات و ساختمان‌های مورد تصرف یا تملک از طرف وزارت کشور در اختیار شهرداری قرار خواهد گرفت تا شهرداری خسارت مربوط را به ترتیب مقرر در این قانون بپردازد.

در هر نقطه که استفاده از اراضی و مستحدثات و ساختمان‌ها طبق این قانون ضروری باشد کلیه مالکین و متصرفین مکلف اند از تاریخ اخطار یا آگهی شهرداری برحسب اقتضاء ظرف مدتی که حداکثر از یک ماه بیشتر نخواهد بود اراضی و مستحدثات و ساختمان را در اختیار شهرداری قرار دهند و در غیر این صورت از طرف شهرداری اقدام به تصرف و یا تملک خواهد شد.

تبصره ۱- در صورتی که اراضی مورد لزوم طبق تشخیص وزارت کشور به موجب مدارک یا نقشه ها و عکسهای هوایی موجود قبلاً مسیل یا در حریم قانونی آن بوده اعم از اینکه بایر و یا ساختمان‌هایی در آنها احداث شده باشد و در تصرف متجاوزین اصلی با قائم مقام قهری آنان باقی مانده باشد مجاناً به تملک شهرداری درخواهد آمد ولی ذینفع می تواند در صورتی که مدعی حقی باشد به مراجع قانونی مراجعه نماید.

در صورتی که نسبت به این قبیل اراضی و مستحدثات بعد از تاریخ اول اسفند ماه ۱۳۴۷ نقل و انتقالاتی صورت گرفته باشد انتقال دهنده مسئول جبران خسارات انتقال گیرندگان خواهد بود.

تبصره ۲- شهرداری مکلف است بها و یا خسارت ناشی از تصرف و تملک اراضی و مستحدثات و ساختمان‌های موضوع تبصره یک را که قبل از تاریخ اول اسفند ماه ۱۳۴۷ برابر موازین قانونی به ملکیت اشخاص در آمده باشد برحسب مورد طبق تشخیص کمیسیون فنی پرداخت نماید و نظر کمیسیون قطعی است.

آئین نامه مربوط به تشکیل کمیسیون موضوع این تبصره از طرف وزارت کشور تهیه و به تصویب کمیسیون‌های

کشور مجلسین خواهد رسید.

بها و یا خساراتی که از طرف شهرداری به این قبیل اشخاص پرداخت می شود به انضمام زبان دیرکرد به مأخذ قانونی از متجاوز اصلی با رعایت تبصره یک ماده ۱۳ قانون نوسازی و عمران شهری از طریق اجرای ثبت وصول خواهد شد.

تشخیص متجاوز اصلی و تعیین تمام یا قسمتی از وجود پرداختی شهرداری که باید از متجاوز اصلی وصول شود با کمیسیونی خواهد بود که از وزراء کشور و دادگستری و آبادانی و مسکن و یا نمایندگان آنها تشکیل می گردد. تبصره ۳- در مورد اراضی و مستحقات و ساختمان‌هایی که مشمول تبصره یک و دو نمی باشد شهرداری مکلف است بها و یا خسارت ناشی از تصرف و تملک خود را بر حسب مورد طبق تشخیص کمیسیون فنی مذکور در تبصره ۲ پرداخت کند.

ماده ۲ و تبصره های آن - در مورد برقراری عوارضی به منظور تأمین هزینه های مورد نیاز این قانون و نحوه وصول و مصرف آن بوده که در حال حاضر طبق قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم... عمل می گردد.

ماده ۳- مصوبات انجمنهای شهر در اجرای این قانون پس از تأیید وزارت کشور به موقع اجرا گذارده خواهد شد. ماده ۴- وزارت کشور مجاز است اجرای ماده یک را در خارج از محدوده شهرها و همچنین در روستاهای کشور در نقاطی که ضروری تشخیص دهد به مورد اجراء بگذارد پرداخت بها یا جبران خسارت ناشیه از اجرای این ماده با رعایت شقوق مذکور در ماده ۱ به عهده وزارت کشور خواهد بود.

ماده ۵- برای مبارزه با خطر سیل و سایر حوادث طبیعی در سراسر مملکت وزارتخانه ها و سازمان‌های دولتی مکلف هستند کلبه امکانات خود را در اختیار وزارت کشور قرار دهند.

ماده ۶- آئین نامه های اجرائی این قانون به استثنای آئین نامه موضوع تبصره ۲ ماده یک به وسیله وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۷- این قانون پس از تصویب در نقاطی که از طرف وزارت کشور اعلام می شود بلافاصله به مورد اجراء گذاشته خواهد شد.

ماده ۸- وزارت کشور و شهرداری‌ها مأمور اجرای این قانون هستند.

۲-۲۹-۴. موادی از قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷

با اصلاحیه‌های بعدی

ماده ۲۵- رئیس و مدیران سازمان هر منطقه، مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره شرکتهای تابعه، کلیه وزراء و رؤسای سازمانهای دولتی، رؤسای قوه قضائیه و دیوانعالی کشور و دیوان عدالت اداری، دادستان کل کشور، رئیس سازمان بازرسی کل کشور و معاونان و مشاوران آنان و نمایندگان مجلس، استانداران، شهرداران و معاونان ایشان و وابستگان درجه یک آنان مجاز به داشتن سهام در شرکتهائی که توسط سازمان هر منطقه ایجاد می شود و همچنین شرکتهای خصوصی که در محدوده منطقه فعالیت دارند، نمی باشند.

۲-۳۰-۴. موادی از آئین نامه اجرایی ماده (۱۰۱) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب

۱۳۸۲/۲/۳۱ هیأت وزیران

ماده ۱- وزارتخانه‌های کشور و تعاون مکلفند براساس مفاد این آیین نامه برای بهبود شرایط حمل و نقل شهری و کاهش آلودگی هوای شهرهای کشور، زمینه‌های لازم را برای تأسیس شرکتهای تعاونی و خصوصی اتوبوسرانی با مشارکت شهرداری‌ها اقدام نمایند.

ماده ۲- به منظور تحقق اهداف مذکور در ماده (۱)، بخشی از اعتباراتی که برای خرید و گازسوز کردن اتوبوس در قوانین بودجه سنواتی منظور می گردد برای خرید و واگذاری وسایل حمل و نقل عمومی به بخشهای خصوصی و تعاونی تعلق خواهد گرفت.

تبصره - نحوه فعالیت شرکتهای تعاونی و خصوصی که به منظور ارائه خدمات حمل و نقل عمومی شهری با مشارکت شهرداری‌ها تشکیل می شوند براساس دستورالعملی خواهد بود که توسط وزارت کشور (سازمان شهرداری‌های کشور) و وزارت تعاون ضمن هماهنگی با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۳- شرکتهای موضوع ماده (۱) این آیین نامه، از نظر مقررات رفت و آمد (ترافیکی)، دریافت کمک و سایر تسهیلات از محل اعتبارات عمومی و شهرداری‌ها و سایر امتیازها و خدمات و کمکهایی که به شرکتهای اتوبوسرانی وابسته به شهرداری‌ها تعلق می‌گیرد، به صورت یکسان بهره مند می شوند.

ماده ۴- حداکثر پانزده درصد (۱۵٪) از اعتبارات منظور شده برای خرید و گاز سوز کردن اتوبوس در قوانین بودجه سنواتی در قالب قرار دادی که بین وزارت کشور (سازمان شهرداری‌های کشور) و سیستم بانکی و یا صندوق

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

تعاون منعقد می گردد به عنوان وجوه اداره شده برای اعطای تسهیلات به متقاضیان خصوصی و تعاونی در اختیار بانکهای عامل یا صندوق تعاون قرار خواهد گرفت تا پس از عقد قرار دادهای لازم با شهرداریهای مربوط (شرکتهای اتوبوسرانی) به مصرف برسد.

۴-۲-۳۱. موادی از لایحه قانونی احداث ترمینالهای مسافری و ممنوعیت تردد اتومبیلهای مسافری بین شهری در داخل شهر تهران مصوب ۱۳۵۹/۲/۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران

ماده پنجم - سایر شهرداریهای شهرهای بزرگ کشور که جمعیت آنها بیش از یکصد هزار نفر باشند موظفند نسبت به ایجاد ترمینال مسافری بین شهری در محل های مناسب براساس مفاد این قانون با توجه به امکانات اقدام نمایند.

۴-۲-۳۲. موادی از آیین نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون اصلاح لایحه قانونی احداث پایانه های مسافری و ممنوعیت تردد اتومبیلهای مسافری برون شهری در داخل شهر تهران مصوب ۱۳۸۲/۸/۱۸

ماده ۱- شهرداریها غرفه های موجود و قابل واگذاری در پایانه های مسافری برون شهری را به شرکتهای حمل و نقل مسافری برون شهری که در این آیین نامه به اختصار شرکت نامیده می شوند و براساس ضوابط وزارت راه و ترابری تشکیل و معرفی می گردند، جهت انجام خدمات مسافری تحت شرایط مندرج در این آیین نامه و به صورت نمایندگی در مقابل اخذ اجاره بها و از طریق انعقاد قرار داد واگذار می نمایند.

تبصره ۱- سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای استان مکلف است شرکتهای را بر اساس عواملی چون کیفیت ارائه خدمات، سابقه عملکرد، تعداد و عمر ناوگان، ایمنی در تردد، تخلفات و نظایر آن حداکثر تا (۴) درجه، درجه بندی نموده و جهت شرکت در مزایده غرفه های شرکتهای مسافری به شهرداری هر شهر معرفی نماید.

تبصره ۲- شهرداریها مکلفند غرفه های مسافری را بر مبنای ارزش عرصه و اعیان، موقعیت، امکانات، کیفیت و سایر خدمات، براساس دستورالعملی که به تأیید سازمان شهرداریهای کشور رسیده و ابلاغ می گردد، حداکثر تا (۴) درجه، متناسب با درجه بندی شرکتهای معرفی شده، درجه بندی نموده و از طریق مزایده واگذار نماید.

تبصره ۳- پس از انجام مزایده، هیچگونه تغییری در وضعیت غرفه یا سالن غرفه ها که به موقعیت شرکتهای مسافری مستقر در پایانه نسبت به قبل از برگزاری مزایده لطمه وارد سازد، توسط شرکتهای مسافری و یا شهرداری مجاز نخواهد بود.

ماده ۲- مبنای اجاره بهای ماهانه غرفه های قابل واگذاری به شرکتهای، به وسیله یک نفر از کارشناسان رسمی

دادگستری که توسط شهرداری انتخاب می گردد، تعیین می شود تا با انجام تشریفات مزایده در حضور نمایندگان شهرداری و سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای استان، مبلغ قطعی اجاره بها مشخص گردد.

تبصره ۱- کارشناس منتخب مذکور، اجاره بهای ماهانه غرفه واگذار شده را با رعایت ارزش عرصه و اعیان و موقعیت غرفه متناسب با آن مقدار از سطح پایانه که وسایط نقلیه شرکت مسافری در آن توقف یا مورد سایر استفاده ها قرار می دهند و همچنین با ملحوظ داشتن درجه بندی غرفه و هزینه هایی که برای نگهداری و سایر خدمات از طرف شهرداری مصرف می گردد، به صورت یکجا به عنوان اجاره بهای غرفه اختصاصی شرکت مسافری استفاده کننده، به صورت قیمت پایه برآورد می نماید.

تبصره ۲- شرکت مسافری استفاده کننده از غرفه واگذار شده، مکلف است اجاره بهای مندرج در قرارداد را بدون هیچگونه عذر و تعلل در سررسید معین در قرارداد واگذاری، به شهرداری تأدیه نماید.

تبصره ۳- واگذاری غرفه های غیر حمل و نقل (نظیر رستورانها) نیز مشمول مقررات این آیین نامه خواهد بود و نقش سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای، صرفاً در خصوص غرفه های شرکت های مسافری می باشد.

ماده ۵- افزایش اجاره بها به هنگام تمدید قرارداد برای مدت سه سال متوالی دیگر و بر مبنای نظر کارشناسی رسمی دادگستری منتخب شهرداری بلامانع است.

تبصره - افزایش اجاره بهای غرفه های غیر حمل و نقلی برای دو دوره یکساله دیگر بر مبنای نظر کارشناسی رسمی دادگستری منتخب شهرداری بلامانع است.

۴-۲-۳۳. موادی از آئین نامه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده مصوب ۱۳۸۲/۱/۱۷ هیأت وزیران

ماده ۶- شهرداری شهرهای موضوع بند (د) ماده (۱۰۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با توجه به ماده (۵) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - مصوب ۱۳۷۴ - موظفند رأساً یا از طریق ساماندهی بخش خصوصی نسبت به احداث و بهره برداری مراکز معاینه فنی خودرو اقدام نمایند.

تبصره ۱- در شهرهایی که امکانات معاینه فنی خودرو فراهم می گردد، انجام معاینه فنی خودرو برای کلیه وسایل نقلیه الزامی است.

تبصره ۲- وزارت کشور (سازمان شهرداری های کشور) موظف است هماهنگی های لازم را به منظور احداث و بهره برداری از مراکز یاد شده، در کلیه شهرهای کشور به عمل آورد.

۴-۲-۳۴. موادی از آئین نامه اجرایی نحوه انجام معاینه و صدور برگ معاینه فنی خودرو مصوب ۱۳۸۲/۸/۴ هیأت

وزیران

ماده ۷- ستاد معاینه فنی خودرو شهرداریها و سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای با همکاری نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست و نیروی انتظامی موظفند بر نحوه عملکرد مراکز صدور برگ معاینه فنی براساس دستورالعمل موضوع ماده (۳) این آیین نامه نظارت مستمر اعمال نمایند و در صورت مشاهده عدم رعایت ضوابط و مقررات مربوط، نسبت به جلوگیری از ادامه تخلف و رفع آنها اقدام و در صورت تکرار، مجوز مرکز برای انجام معاینه و صدور برگ معاینه ابطال می گردد.

ماده ۹- مراکز مجاز علاوه بر هزینه های معاینه فنی، مبلغ دو هزار ریال دریافت و به حساب خزانه داری کل واریز می نمایند.

تبصره - (اصلاحی تصویبنامه شماره ۳۷۱۱۸/ت ۳۶۹۷۲ ه مورخ ۱۳۸۶/۴/۵) تعیین و تصویب نرخ هزینه های معاینه فنی متناسب با امکانات هر منطقه در مراکز معاینه فنی وسایل نقلیه درون شهری و برون شهری بر عهده کار گروهی متشکل از وزرای کشور و راه و ترابری است. مصوبات کار گروه مزبور پس از تأیید رییس جمهور، با رعایت ماده (۱۹) آیین نامه داخلی هیئت دولت قابل صدور خواهد بود.

۲-۳-۴. موادی از قانون مربوط به رسیدگی به دارائی وزراء و کارمندان دولت اعم از کشوری و لشکری و شهرداریها و مؤسسات وابسته به آنها مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۱۹ با اصلاحیه های بعدی

ماده اول - از تاریخ تصویب این قانون وزراء و معاونین و سایر کارمندان دولت اعم از کشوری و لشکری یا شهرداریها با دستگاههای وابسته به آنها و اعضاء انجمن های شهر و کارمندان مؤسسات مأمور به خدمات عمومی و همچنین کلیه کارمندان هر سازمان یا بنگاه یا شرکت یا بانک یا هر مؤسسه دیگر که اکثریت سرمایه یا منافع آن متعلق به دولت یا سایر مؤسسات مذکور است و یا نظارت یا اداره یا مدیریت آن مؤسسات با دولت است و همچنین کلیه کسانی که از خزانه دولت یا از مؤسسات مذکور پاداشی دریافت می دارند به استثناء بازنشستگان یا کسانی که وظیفه یا مستمری قانونی دارند، مکلف هستند صورت دارائی و درآمد خود و همسر خود و فرزندان را که قانوناً تحت ولایت آنها هستند و به مراجعی که طبق تصویبنامه هیئت وزیران تعیین خواهد گردید، تسلیم و رسید دریافت دارند.

تبصره - کلیه کارمندانی که جدیداً به خدمت دولت یا یکی از مؤسسات فوق الذکر وارد می شوند باید موقع ورود به خدمت صورت دارائی و درآمد خود و همسر و فرزندان تحت ولایت قانونی خود را تسلیم نمایند.

۲-۳-۴. موادی از قانون راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و

کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲

ماده اول - از تاریخ تصویب این قانون اشخاص زیر:

۱. نخست وزیر، وزیران، معاونین و نمایندگان مجلسین.
۲. سفرا، استانداران، فرمانداران کل، شهرداران و نمایندگان انجمن شهر.
۳. کارمندان و صاحب منصبان کشوری و لشکری و شهرداری‌ها و دستگاه‌های وابسته به آنها.
۴. کارکنان هر سازمان یا بنگاه‌ها یا شرکت یا بانک یا هر مؤسسه دیگر که اکثریت سهام با اکثریت منافع یا مدیریت یا اداره کردن یا نظارت آن متعلق به دولت یا شهرداری‌ها و یا دستگاه‌های وابسته به آنها باشد.
۵. اشخاصی که به نحوی از انحاء از خزانه دولت یا مجلسین یا مؤسسات مذکور در بالا حقوق یا مقرری یا حق الزحمه یا پاداش و یا امثال آن به طور مستمر (به استثنای حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری قانونی) دریافت می‌دارند.
۶. مدیران و کارکنان بنگاههای خیریه ای که از دولت یا از شهرداری‌ها کمک مستمر دریافت می‌دارند.
۷. شرکت‌ها و مؤسساتی که پنج درصد یا بیشتر سهام یا سرمایه یا منافع آن متعلق به یک نفر از اشخاص مذکور در فوق یا بیست درصد یا بیشتر سهام یا سرمایه یا منافع آن متعلق به چند نفر از اشخاص مذکور در فوق باشد و یا اینکه نظارت و یا مدیریت و یا اداره و یا بازرسی مؤسسات مذکور با آنها باشد به استثنای شرکتها و مؤسساتی که تعداد صاحبان سهام آن یکصد و پنجاه نفر یا بیشتر باشد مشروط بر اینکه هیچیک از اشخاص مذکور در فوق بیش از پنج درصد از کل سهام آن را نداشته و نظارت یا مدیریت یا اداره و یا بازرسی آن با اشخاص مذکور در فوق نباشد.
۸. شرکت‌هایی که اکثریت سهام یا سرمایه یا منافع آنها متعلق به شرکت‌های مندرج در بند ۷ باشد، نمی‌توانند (اعم از اینکه در مقابل خدمتی که انجام می‌دهند حقوق یا مالی دریافت دارند یا آنکه آن خدمت را به طور افتخاری و رایگان انجام دهند) در معاملات یا دآوری در دعاوی با دولت یا مجلسین یا شهرداری‌ها یا دستگاه‌های وابسته به آنها و یا مؤسسات مذکور در بند ۴ و ۶ این ماده شرکت نمایند اعم از اینکه دعاوی مزبور در مراجع قانونی مطرح شده یا نشده باشد (به استثنای معاملاتی که قبل از تصویب این قانون قرار داد آن منعقد شده باشد).
- تبصره ۱- پدر و مادر و برادر و خواهر و زن یا شوهر و اولاد بلافصل و عروس و داماد اشخاص مندرج در این قانون و همچنین شرکت‌ها و مؤسساتی که اقرباء فوق الذکر به نحو مندرج در بند ۷ و ۸ در آن سهیم و یا دارای سمت باشند، نمی‌توانند با وزارتخانه‌ها و یا بانک‌ها و یا شهرداری‌ها و یا سازمان‌ها و یا سایر مؤسسات مذکور در این قانون

کہ این اشخاص در آن سمت وزارت و یا معاونت و یا مدیریت دارند وارد معاملہ یا داوری شوند.

تبصرہ ۲- شرکت‌های تعاونی کارمندان مؤسسات مذکور در این مادہ در امور مربوط بہ تعاون از مقررات این قانون مستثنی خواهند بود.

تبصرہ ۳- منظور از معاملات مندرج در این مادہ عبارتست از:

۱. مقاطعہ کاری (بہ استثنای معاملات محصولات کشاورزی ولو اینکه از طریق مقاطعہ انجام شود).

۲. حق العمل کاری.

۳. اکتشاف و استخراج و بہرہ برداری بہ استثنای معادن طبقہ اول مندرج در قانون معادن و همچنین نمک طعام کہ معادن مذکور در ملک شخصی آنها واقع است.

۴. قرارداد نقشہ برداری و قرارداد نقشہ کشی و نظارت در اجرای آن.

۵. قرارداد مطالعات و مشاورات فنی و مالی و حقوقی.

۶. شرکت در مزایدہ و مناقصہ.

۷. خرید و فروش هائی کہ باید طبق قانون محاسبات عمومی با مناقصہ و یا مزایدہ انجام شود، ہر چند بہ موجب

قوانین دیگر از مناقصہ و مزایدہ استثناء شدہ باشد.

تبصرہ ۴- معاملات اجناس و کالاهای انحصاری دولت و امور مطبوعاتی دولت و شہرداری‌ها از موضوع این قانون مستثنی است.

۴-۳۷- قانون مجازات تبانی در معاملات دولتی مصوب ۱۳۴۸/۳/۱۹

مادہ واحدہ - اشخاصی کہ در معاملات یا مناقصہ ہا و مزایدہ های دولتی یا شرکتها و مؤسسات وابستہ بہ دولت یا مأمور بہ خدمات عمومی و یا شہرداری‌ها با یکدیگر تبانی کنند و در نتیجہ تبانی ضرری متوجہ دولت و یا شرکت‌ها و مؤسسات مذکور شود بہ حبس جنحہ ای از یک تا سہ سال و جزای نقدی بہ میزان آنچه من غیر حق تحصیل کردہ‌اند، محکوم می شوند.

ہر گاہ مستخدمین دولت یا شرکت‌ها و یا مؤسسات مزبور یا شہرداری‌ها و همچنین کسانی کہ بہ نحوی از انحاء از طرف دولت یا شرکت‌ها و یا مؤسسات فوق در انجام معاملہ یا مناقصہ یا مزایدہ دخالت داشتہ باشند و یا علم یا اطلاع از تبانی معاملہ را انجام دهند یا بہ نحوی در تبانی شرکت یا معاونت کنند بہ حداکثر مجازات حبس و انفصال ابد از خدمات دولتی و شرکت‌ها و مؤسسات وابستہ بہ دولت و شہرداری‌ها محکوم خواهند شد. در کلیہ موارد مذکور

در صورتی که عمل مطابق قانون مستوجب کیفر شدیدتر باشد مرتکب به مجازات اشد محکوم خواهد شد.

۴-۲-۳۸. موادی از قانون ممنوعیت اخذ پور سانت در معاملات خارجی مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷

ماده واحد - قبول هر گونه پور سانت از قبیل وجه، مال، سند پرداخت وجه یا تسلیم مال تحت هر عنوان به طور مستقیم یا غیر مستقیم در رابطه با معاملات خارجی قوای سه گانه، سازمانها، شرکتها و مؤسسات دولتی، نیروهای مسلح، نهادهای انقلابی، شهرداریها و کلیه تشکیلات وابسته به آنها ممنوع است.

مرتکب علاوه بر رد پور سانت یا معادل آن به دولت به حبس تعزیری از ۲ تا ۵ سال و جزای نقدی برابر پور سانت محکوم می گردد.

تبصره ۱- مجازات شروع به این جرم حداقل مجازات مقرر در ماده مذکور است و در صورتی که نفس عمل انجام شده نیز جرم باشد مرتکب به مجازات آن جرم نیز محکوم خواهد شد.

تبصره ۲- در متن ماده واحده رد پور سانت یا معادل آن به دولت از مورخه ۱۳۵۸/۱/۱ مجری خواهد بود.

تبصره ۳- در صورتی که شخص حقیقی یا حقوقی خارجی طرف معامله، پور سانت می پردازد موضوع به اطلاع مسوول دستگاه ذیربط رسانده می شود و وجه مزبور دریافت و تماماً به حساب خزانه واریز می گردد. در این صورت اقدام کننده مشمول ماده فوق نخواهد بود.

۴-۲-۳۹. موادی از قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۳۸۶/۹/۱۸

ماده ۸- در صورتی که شهرداری شهرهای دارای شهرک اقماری، شرکتها، شهرکهای جدید، شرکتها و کارخانهها، هزینه تأمین زیرساخت و ابنیه خطوط ریلی به شهرکهای اقماری، شهرهای جدید یا محل شرکت یا کارخانه را تأمین نمایند، دولت هزینه روسازی، علائم، تأسیسات و ناوگان اجراء پروژه های مربوطه را تأمین خواهد کرد.

تبصره - اعتبارات مورد نیاز این بند از محل اعتبارات پیش بینی شده در ماده (۱۰) این قانون تأمین خواهد شد.

ماده ۹- مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهر و حومه آن به عهده شهرداری است.

۴-۲-۴۰. موادی از آیین نامه اجرایی قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب

۱۳۸۷/۶/۵ با اصلاحیه های بعدی

ماده ۲- مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهر و حومه به عهده شهرداری می باشد. وزارت کشور موظف است دستورالعمل اجرایی این ماده را تا تاریخ ۱۳۸۷/۷/۱ جهت تصویب به ستاد ارایه نماید.

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

ماده ۳- عملکرد شهرداری ها و شرکت های ارایه کننده خدمات حمل و نقل (درون شهری و برون شهری بار و مسافر) در مدیریت حمل و نقل، به طور سالانه ارزیابی و رتبه بندی شده و در هر سال به شهرداری ها و شرکت های برتر جایزه ویژه مدیریت حمل و نقل اعطاء خواهد شد.

تبصره - نتایج ارزیابی مربوط به دوره یک ساله منتهی به پانزدهم مهر، در بیست و ششم آذر هر سال اعلام و جوایز اهداء خواهد شد.

۴-۲-۴۱. موادی از تصویب نامه در خصوص شرایط فعالیت دفاتر پیشخوان توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۶/۵ رئیس جمهور

تبصره ۶- وزارتخانه های نفت و نیرو موظفند در صورت رعایت دستورالعمل های فنی نسبت به نصب انشعاب برای جایگاه های گاز طبیعی فشرده (خانگی، متوسط و بزرگ) حداکثر یک ماه پس از درخواست اقدام نمایند. وزارتخانه های راه و ترابری و جهاد کشاورزی و شهرداری ها و سایر دستگاه های مرتبط موظفند همکاری لازم را برای نصب انشعاب در مهلت یاد شده به عمل آورند.

تبصره ۷- شهرداری ها و کمیسیون های ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - مصوب ۱۳۵۱ - موظفند نسبت به تغییر کاربری و صدور مجوز برای احداث جایگاه ها به ویژه در پایانه ها و توقفگاه های عمومی اقدام نمایند.

تبصره ۸- شهرداری ها موظفند جهت جبران هزینه های ایجاد و نگهداری جایگاه های عرضه گاز نسبت به صدور مجوز کاربری تجاری به میزان بیست درصد (۲۰٪) از مساحت زمین جایگاه تا سقف دویست (۲۰۰) متر مربع و صرفاً با اخذ عوارض مصوب اقدام نمایند. وزارت بازرگانی موظف است تدابیر لازم را برای صدور پروانه کسب به کاربری های مذکور در این تبصره اتخاذ نماید.

۴-۲-۴۲. موادی از آیین نامه صدور پروانه کسب موقت برای توسعه واحدهای صنفی و جلوگیری از توسعه واحدهای بدون پروانه فعالیت مصوب ۱۳۸۷/۶/۲۳ رئیس جمهور

ماده ۱۱- صدور پروانه کسب موقت برای واحدهای صنفی واقع در طرح های جامع، تفصیلی و هادی شهر سازی مانع اجرای مقررات قانون شهرداری در مورد واحدهای یاد شده نیست.

۵. آراء هیأت عمومی مرتبط با وظایف و اختیارات شهردار

۵-۱. دادنامه شماره ۵۴۱-۵۴۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

۱۳۸۳/۱۲/۲۲

شماره هـ ۲۸۰/۸۰ و ۲۶۶

شماره دادنامه ۵۴۱-۵۴۲

کلاس پرونده ۲۸۰، ۲۶۶/۸۰

تاریخ: ۱۳۸۳/۱۰/۲۷

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری. شاکی: حجت الاسلام والمسلمین قاضی پور
موضوع شکایت و خواسته: ابطال بخشنامه شماره ۳۱۷/۱۲۰۶۸ مورخ ۱۳۷۳/۱۱/۵ مدیر کل حقوقی شهرداری
تهران.

مقدمه: در شکایت‌نامه‌های تقدیمی اعلام شده است، ماده ۸ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب مقرر می‌دارد «هیچ مقام رسمی یا سازمان یا اداره نمی‌تواند حکم دادگاه را تغییر دهد و یا از اجرای آن جلوگیری کند مگر دادگاهی که حکم صادر نموده و یا مرجع بالاتر از آن هم در موردی که قانون تعیین می‌کند و در ماده ۵۷۶ قانون مجازات اسلامی آمده است «چنانکه هر یک از صاحب منصبان مستخدمین و مأمورین دولتی و شهرداری‌ها در هر رتبه و مقامی که باشد از اجرای اوامر کتبی دولتی یا اجرای قوانین مملکتی و یا اجرای احکام یا اوامر مقامات قضایی یا هر گونه امری که از طرف مقامات دولتی صادر شده باشد جلوگیری نماید از خدمات دولتی از یک تا پنج سال محکوم خواهد شد» وفق مفاد ماده ۷۸۲ قانون آیین دادرسی مدنی، دستور موقت پس از ابلاغ قابل اجرا است و نظر به فوریت کار دادگاه می‌تواند مقرر دارد که قبل از ابلاغ، دستور موقت اجرا شود همچنین با توجه به ماده ۱۵ قانون دیوان عدالت اداری و ماده ۲۱ قانون اصلاح موادی از قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۷۸ هدف قانونگذار این بوده که احکام و دستور موقت بدون معطلی توسط مرجع طرف شکایت به اجرا گذاشته شود. معیناً اداره حقوقی شهرداری تهران به موجب بخشنامه شماره ۳۱۷/۱۲۰۶۸ مورخ ۱۳۷۳/۱۱/۵ اعلام نموده است، دادنامه‌های صادره از شعب دیوان عدالت اداری مبنی بر صدور دستور موقت جهت جلوگیری از عملیات اجرایی که مستقیماً به شهرداری‌های مناطق و سایر واحدهای ذیربط اعلام می‌گردد. فاقد قابلیت اجرایی است بدین ترتیب با بی‌اعتبار خواندن دادنامه‌های صادره از اجرای آن جلوگیری می‌نماید و این هم تأکیدی بر جلوگیری از اجرای احکام و دستور مقامات قضایی است و با مقررات فوق‌الذکر مغایرت دارد بنا به مراتب ابطال بخشنامه مذکور مورد تقاضا است. مدیر کل حقوقی شهرداری تهران در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۳۱۷/۲۱۴۰۶ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۳ اعلام داشته‌اند، ۱- از آنجا که دستور موقتهای صادره از دیوان عدالت اداری به لحاظ نحوه اجرا و عدم دخالت مأمورین اجرای احکام

در اجرای آنها موضوعاً متفاوت از دستور موقت‌های صادره از محاکم عمومی و انقلاب می‌باشند. لذا استفاده از ملاک ماده ۷۸۲ قانون منسوخه آیین دادرسی مدنی (ماده ۳۲۰ آیین دادرسی فعلی) برای اجرای دستور موقت‌های صادره از دیوان عدالت اداری مبتنی بر اشتباه می‌باشد. ۲- در شهرداری تهران بر اساس سازمان مصوب و شرح وظایف مقررده اقامه دعوی و نیز دفاع قابل دعاوی علیه شهرداری تهران جزء وظایف قانونی اداره کل حقوقی می‌باشد و کلیه اقدامات قضایی از طریق این اداره کل صورت می‌گیرد و به همین جهت نیز برابر رویه معمول در دادگستری کلیه اوراق، اخطارات، دادنامه‌ها و تصمیمات قضایی محاکم عمومی و انقلاب نظامی به طرفیت شهرداری تهران به این اداره کل ابلاغ می‌گردد. ضمن آنکه شهرداری‌های مناطق به هیچ وجه واحدهای اداری مستقل محسوب نمی‌گردند و لذا شکایت علیه آنها به مانند شکایت علیه سایر ادارات شهرداری است که نهایتاً مسئولیت پاسخ‌گویی به آنها به عهده بالاترین مقام مسئول اداری شهرداری (شهردار تهران) و یا مقامات مأذون از طرف وی می‌باشد. علی‌هذا ملاحظه می‌فرمایید که بخشنامه معترض عنه و مکاتبات متعاقب آن از جمله نامه شماره ۳۱۷/۸۰۵۴ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۴ این اداره کل با اعتقاد به دلائل و مستندات قانونی فوق‌الاشعار و در جهت اجرای صحیح و دقیق مقررات و تذکر به اختیارات و وظایف قانونی واحدهای شهرداری هیچ‌گونه مخالفتی با مقررات و قوانین موضوعه داشته باشد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی

قانون‌گذار در مقام حفظ اعتبار اصل تفکیک و استقلال قوای عالی کشور و حمایت از حرمت اعتبار تصمیمات و آراء و احکام قطعی مراجع مختلف قضایی ضرورت اجرای دقیق و صحیح آنها را توسط اشخاص و مراجع ذیربط مورد تأکید قرار داده و استنکاف از آنها را علی‌الاطلاق ممنوع و از نوع جرائم و قابل مجازات اعلام داشته است. کما اینکه ماده ۵۷۶ قانون مجازات اسلامی مصرح است به اینکه چنانچه هر یک از صاحب منصبان و مستخدمین و مأمورین دولتی و شهرداری‌ها در هر رتبه و مقامی که باشد از اجرای احکام یا اوامر مقامات قضایی خودداری یا جلوگیری نماید از خدمات دولتی از یک تا پنج سال محکوم خواهد شد بنا به جهات فوق‌الذکر و اینکه صدور دستور موقت از طرف مراجع ذیصلاح دیوان عدالت اداری مبنی بر توقیف عملیات اجرایی تا تعیین تکلیف قطعی از نوع آراء و اوامر لازم‌الاجرای مقام قضا محسوب می‌شود و اشخاص و مراجع ذیربط مکلفند بلافاصله آن را به موقع اجرا بگذارند، بنابراین بخشنامه اداره کل حقوقی شهرداری تهران که دادنامه‌های صادره از شعب دیوان را در زمینه صدور دستور

موقت که مستقیماً به شهرداری‌های مناطق و نیز سایر واحدهای ذریبط ابلاغ شده فاقد قابلیت اجرایی اعلام و اجرا آنها را منوط به ابلاغ دادنامه‌های مذکور از طریق اداره کل حقوقی شهرداری کرده است خلاف نص صریح قانون و خارج از حدود اختیارات اداره مزبور تشخیص داده می‌شود و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

۶. نظریات مشورتی و حقوقی مرتبط با وظایف و اختیارات شهردار

۶-۱. سؤال: آیا شهرداری‌ها حق استفاده از نمایندگان حقوقی را در دعاوی حقوقی و کیفری خود و برای دفاع از کارمندان خود در دادگاه‌ها دارند؟

پاسخ: بر اساس ماده ۳۲ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی شهرداری‌ها می‌توانند برای تعقیب و دفاع از دعاوی حقوقی خود در تمامی مراحل دادرسی از وکلای دادگستری یا نمایندگان حقوقی خود استفاده نمایند. البته این ماده نمایندگان حقوقی موضوع حکم را مشمول شرایطی دانسته است که از جمله آن می‌توان به دارا بودن لیسانس حقوق قضایی و دو سال سابقه کار و کالت یا کارآموزی قضایی اشاره کرد. در این مورد باید برای نمایندگان حقوقی مذکور ابلاغ با امضاء شهردار تهیه شود. اما در دعاوی کیفری نیز بر اساس ماده ۱ قانون حمایت قضایی از کارکنان دولت و پرسنل نیروهای مسلح مصوب ۱۳۶۲/۷/۲۹ شهرداری می‌تواند برای حمایت قضایی از کارکنان خود از نمایندگان قضایی خود برای حضور در محاکم استفاده نماید. در این قانون نیز شرایطی برای نمایندگان قضایی قید شده است که شبیه شرایط نمایندگان حقوقی است و این احکام تکلیف شهرداری‌ها را در تقویت کادر حقوقی و استفاده از کارشناسان حقوقی مجرب برای پیگیری پرونده‌های حقوقی و کیفری خود مضاف می‌کند.

۶-۲. سؤال: با توجه به اینکه بر اساس مصوبه شورای عالی اداری مبنی بر تعیین وظایف و اختیارات استانداران و فرمانداران و چگونگی عزل و نصب آنها مصوب ۱۳۷۷/۷/۲۸ مدیران و بالاترین مقامات اجرایی استان و فرماندهان نظامی و انتظامی و مقامات اخیر در سطح شهرستان موظفند عدم حضور خود را در حوزه مدیریت حسب مورد به اطلاع استاندار و یا فرماندار مربوط برسانند

آیا این لزوم اطلاع به شهرداران نیز تسری دارد و آیا شهرداران مراکز استان و شهرستان موظفند عدم حضور خود را در محل مأموریت حسب مورد به اطلاع استاندار و یا فرماندار برسانند؟

پاسخ: ماده ۹ مصوبه مورخ ۱۳۷۷/۷/۲۸ شورای عالی اداری در بیان وظایف و اختیارات استانداران و فرمانداران اشعار می‌دارد: کلیه مدیران کل و بالاترین مقامات اجرایی در استان و فرمانده ناحیه انتظامی موظفند عدم حضور خود را در محل خدمت به اطلاع استاندار برسانند و جانشین موقت خود را به وی معرفی کنند. همچنین ماده ۱۱ مصوبه مذکور مقرر می‌دارد: کلیه رؤسای ادارات و یا بالاترین مقام اجرایی در شهرستان و فرمانده منطقه انتظامی موظف هستند عدم حضور خود را در محل خدمت به اطلاع فرماندار برسانند و جانشین موقت خود را به وی معرفی کنند. برای اینکه بدانیم آیا شهرداران نیز داخل در شمول مصوبه هستند لازم است به احکام مقرر در سایر مواد مصوبه اخیر نیز توجه شود. ماده ۸ مصوبه اشعار می‌دارد: نصب مدیران کل و یا بالاترین مقامات اداری و مدیران پروژه‌های ملی و بالاترین مقام نهادهای انقلاب اسلامی، فرماندهان نواحی و مناطق انتظامی و مدیران صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران در استان توسط وزراء و یا بالاترین مقام دستگاه ذی‌ربط با هماهنگی استاندار صورت می‌گیرد. ماده ۱۰ مصوبه نصب مقامات موضوع ماده ۸ را در شهرستان با هماهنگی فرماندار میسر دانسته است. با توجه به احکام مفاد مذکور و اینکه دایره‌ی شمول ادارات و بالاترین مقامات اجرایی شهرستان و فرماندهان ناحیه انتظامی محصور شد و اساساً منطوق و مفهوم مواد ۸ و ۱۰ مصوبه شمولیتی بر شهرداران ندارد به نظر می‌رسد شهرداران در زمان عدم حضور در محل خدمت خود لزومی به اطلاع مراتب به استاندار یا فرماندار نداشته باشند. با توجه به وظایف و اختیاراتی که قانون شوراهای اسلامی شهر داده است و نظارت عالی‌های که شوراها بر عملکرد شهردار و شهرداری اعمال می‌کنند در زمان عدم حضور شورا این وظایف به شورای اسلامی تعلق دارد. بدیهی است در زمان عدم حضور شوراهای اسلامی و عدم تشکیل آنها و قائم مقامی استانداران، شهرداران موظف هستند عدم حضور خود را در محل خدمت به اطلاع استاندار یا فرماندار برسانند و استاندار نیز می‌تواند این وظیفه نظارتی را به فرمانداران تفویض نماید. اگر چه الزام قانونی در این زمینه مشاهده نمی‌شود ولی با توجه به وظایف و اختیارات گسترده‌ای که استانداران و فرمانداران، در حوزه‌ی مأموریت خود دارند و نمایندگی عالی آنها در استان و شهرستان محل خدمت مصلحت این است که شهرداران نیز عدم حضور خود را در محل خدمت حسب مورد به اطلاع استاندار و فرماندار ذی‌ربط برسانند. شهرداری نهاد عمومی غیردولتی است ولی بسیاری از وظایفی که انجام می‌دهد ارتباط مستقیم با رفاه و حقوق عامه دارد. شهرداری از تصدی‌هایی است که زمانی بر عهده حاکمیت بوده و به مرور با توجه به توانایی شهرداری‌ها به آنها

تفویض شده است. بدیهی است این جنبه نیز لزوم هماهنگی را توجیه می‌کند. عدم حضور شهردار در محل خدمت و در نتیجه تبعات این عدم حضور و مسائلی که ممکن است از این وضعیت ناشی شود لزوم اطلاع نمایندگان عالی دولت در منطقه و حوزه‌ی مأموریت را منطقاً توجیه می‌کند. البته لازم بود به این امر اشاره می‌شد تا هیچ‌گونه ابهام و تردیدی در خصوص موضوع وجود نداشته باشد. همچنین اگر از منظر هماهنگی در صدور احکام به موضوع نگریسته شود آن گونه که در مصوبه شورای عالی اداری از لزوم هماهنگی با نمایندگان عالی دولت در صدور حکم انتصاب مسئولان اجرایی به آن اشاره شده است، ارتباط شهردار با استاندار بیشتر است چرا که بر اساس قانون صدور حکم انتصاب شهرداران بر حسب جمعیت بر عهده وزیر کشور و استاندار است.

۷. خلاصه فصل

در فصل اول کتاب وظایف و اختیارات شهردار به دو بخش (وظایف و اختیارات شهردار در قوانین شهرداری و وظایف و اختیارات شهردار در دیگر قوانین) بصورت مفصل توضیح داده شد. همچنین وظایف شهردار و شهرداری در ماده ۵۵ قانون شهرداری بصورت بند به بند و قوانین مرتبط با هر یک از بندها بصورت اجمال تشریح گردید. در تعدادی از قوانین دیگر ادارات و ارگانها، وظایف و اختیاراتی برای شهردار و شهرداری قید گردیده است. به منظور بهره‌برداری بهتر استفاده کنندگان از این کتاب موارد مرتبط از قوانین دیگر ادارات و ارگانها بصورت مدون در فصل گذشته تشریح گردید.

۸. خودآزمایی

۱. وظیفه شهرداری در خصوص نظافت و جمع‌آوری زباله را شرح دهید.
۲. مسئول تأمین آب آشامیدنی و برق شهری را نام ببرید.
۳. وظیفه شهرداری در خصوص بهداشت شهر را مرقوم فرمایید.
۴. وظیفه شهرداری در خصوص جلوگیری از گدایی را توضیح دهید.
۵. وظیفه شهرداری در خصوص حفظ اموال منقول و غیرمنقول را بیان نمایید.
۶. فرآیند انجام معاملات در شهرداری را توضیح دهید.
۷. وظایف شهرداری در خصوص صدور پروانه ساختمانی را توضیح دهید.
۸. وظیفه شهرداری در خصوص مشاغل مزاحم را شرح دهید.
۹. وظیفه شهرداری در خصوص نامگذاری معابر را شرح دهید.
۱۰. مهم‌ترین وظایف شهردار را در سه خط بیان نمایید.

فصل دوم

نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

۱. هدف کلی

آشنایی با چگونگی نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

۲. هدفهای رفتاری

انتظار می‌رود پس از مطالعه این فصل بتوانید:

- ۱- نحوه انتخاب شهردار در اولین قانون شهرداری را بیان نمایید.
- ۲- تغییرات انتخاب شهردار در قوانین را بیان نمایید.
- ۳- در صورت برکناری شهردار شورای اسلامی حداکثر مدت زمان انتخاب شهردار جدید را بیان نمایید.
- ۴- در فاصله انتخاب شهردار جدید چه مقامی سرپرست شهرداری خواهد بود را نام ببرید.

۳. نحوه انتخاب شهردار

شهردار بعنوان بالاترین مقام اجرایی هر شهر وظایف گسترده‌ای را دارا می‌باشد فلذا قانون‌گذار برای انتخاب آن شرایط خاصی را پیش‌بینی نموده است.

در تعدادی از کشورهای جهان شهردار از مهم‌ترین مقامات شهر تلقی و گاه‌آ علاوه بر وظایف شهرداری وظایفی همچون مسئولیت انتظامی شهر، رئیس پلیس و مسئولیت بیمارستان‌ها و مراکز درمانی و دیگر مسئولیت‌ها را دارد. از طرفی در تعدادی از کشورها شهردار مستقیماً توسط مردم انتخاب می‌گردد و در تعداد دیگری از کشورها شهردار با واسطه منتخب مردم می‌باشد یعنی شهردار را منتخبین مردم (انجمن‌ها - شوراهای) تعیین می‌نمایند. از تصویب قانون شهرداری‌ها در ۱۳۳۴/۴/۱۱ تاکنون انتخاب شهردار توسط انجمن شهر (شورای اسلامی شهر) صورت می‌گرفته است و در مدتی که بنا به هر دلیلی شهر فاقد انجمن یا شورای اسلامی شهر بوده شهردار توسط وزارت کشور به قائم مقامی انجمن شهر (جانشین شورای اسلامی) شهر نسبت به انتخاب شهردار اقدام نموده است.

۳-۱. انتخاب شهردار به استناد ماده ۵۰ قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱

ماده ۵۰- انجمن شهر مکلف است پس از رسمیت یافتن بلافاصله و قبل از شروع به کار یک نفر را از بین اعضاء خود یا از خارج از انجمن با رأی مخفی و اکثریت تام و در صورتی که دفعه اول اکثریت تام حاصل نشود دفعه دوم با اکثریت نسبی برای ریاست شهرداری به مدت دو سال انتخاب و به وسیله فرماندار به وزارت کشور معرفی کند شهردار پس از معرفی به وزارت کشور بلافاصله شروع به کار خواهد نمود.

تبصره ۱- چنانچه از اعضاء انجمن کسی بعنوان شهردار انتخاب شد و قبول نمود از عضویت انجمن شهر مستعفی شناخته می‌شود و جانشین او طبق مقررات این قانون تعیین و یا انتخاب می‌گردد.

تبصره ۲- شخصی که خارج از انجمن به سمت شهردار انتخاب می‌شود باید واجد شرایط مقرر در ماده ۹ این قانون باشد و در صورتی که سابقه سه سال سکونت در محل نداشته باشد تشخیص انجمن کافی است.

ماده ۵۱- هر گاه یکی از کارمندان ادارات دولتی از طرف انجمن برای تصدی شهرداری انتخاب شود و خود او راضی باشد اداره متبوع کارمند مکلف است با انتقال او موافقت کند.

ماده ۵۲- حکم انتصاب شهردار پس از معرفی فرماندار از طرف وزارت کشور صادر می‌شود. برای شهردار تهران و

شهرداری های مراکز استان و شهرهایی که بیش از یکصد و پنجاه هزار نفر جمعیت دارد به پیشنهاد وزارت کشور فرمان شخص اول کشور صادر خواهد شد.

تبصره: در مواقع رسمی و تشریفاتی شهردار و در غیاب او معاون شهرداری نماینده شهر خواهد بود.

ماده ۵۳- چنانچه یک یا چند نفر از اعضاء انجمن شهر به عملیات شهردار اعتراض و یا ایرادی داشته باشند باید مطلب را کتباً بصورت استیضاح به اطلاع رئیس انجمن برسانند رئیس آنرا در جلسه فوق العاده انجمن قرائت و به شهردار ابلاغ خواهد کرد و شهردار موظف است در جلسه عادی و یا فوق العاده انجمن برای جواب استیضاح حضور بهم رساند فاصله طرح این استیضاح با تشکیل جلسه عادی یا فوق العاده که از طرف رئیس انجمن تعیین خواهد شد نباید از ده روز تجاوز نماید. انجمن پس از طرح استیضاح و جواب شهردار رأی موافق یا مخالف خواهد داد.

در صورتی که انجمن باکثرتیت تام عده حاضر در جلسه رأی مخالف بدهد شهردار از همان تاریخ بلافاصله از شغل خود برکنار و از طرف انجمن فوراً بر طبق مقررات این قانون اقدام به انتخاب شهردار خواهد شد در فاصله بین صدور رأی عدم اعتماد و عزل شهردار تا انتخاب شهردار جدید معاون شهرداری و در صورت نبودن معاون کارمند مقدم تحت نظر انجمن عهده دار و مسئول اداره امور شهرداری خواهد بود.

۳-۲. نکات قابل توجه در ماده ۵۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱

۱. انجمن شهر مکلف بوده است پس از رسمیت یافتن و قبل از شروع بکار یک نفر را انتخاب نماید. اهمیت و جایگاه شهردار ایجاب می نموده است که قبل از هر کاری انجمن بایستی شهردار شهر را انتخاب نماید.
۲. انجمن می تواند یک نفر را از بین خود یا خارج از انجمن را بعنوان شهردار انتخاب نماید.
۳. انجمن به منظور جایگاه شهردار و مدیریت شهری و همچنین افزایش حمایت از مقام مدیر شهرداری بایستی شهردار با اکثریت تام آراء موافق انجمن انتخاب می گردیده و در صورتی که آراء اکثریت تام حاصل نمی گردید در مرحله دوم انجمن شهر شهردار را با اکثریت نسبی انتخاب می نموده است.
۴. انتخاب شهردار در قانون فوق به مدت ۲ سال تعیین گردیده است.
۵. شهردار پس از انتخاب شدن توسط فرماندار شهرستان به وزارت کشور معرفی و بلافاصله شروع بکار می نموده است.
۶. حکم شهرداران مراکز استان و شهرهایی که بیش از یکصد و پنجاه هزار نفر جمعیت داشته اند با پیشنهاد وزارت

کشور توسط مقام اول کشور صادر می‌گردیده است.

۷. عزل شهردار پس از استیضاح با اکثریت آراء عده حاضر در جلسه انجمن بوده است.
۸. به منظور جلوگیری از رکود کار شهرداری از تاریخ برکناری شهردار تا انتخاب شهردار جدید معاون شهرداری و در صورت نبودن معاون کارمند مقام تحت نظر انجمن عهده از شهرداری بوده است.
۹. در ماده فوق بجز استیضاح شهردار هیچ موردی جهت خاتمه خدمت شهردار قید نشده است.

۳-۳. اصلاح ماده ۵۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۴۵/۱۱/۲۷ در خصوص نحوه انتخاب شهردار

ماده ۵۰- (اصلاحی ۱۳۴۵/۱۱/۲۷) انجمن شهر مکلف است پس از رسمیت یافتن بلافاصله و قبل از شروع به کار یک نفر را که در انجمن شهر عضویت نداشته و واجد شرایطی باشد که طبق تبصره ۱ این ماده تعیین شده برای مدت دو سال با رأی مخفی به اکثریت تام از دو ثلث اعضاء انجمن شهر به سمت شهردار انتخاب و به فرماندار اعلام کند.

فرماندار، شهردار منتخب را به وزارت کشور معرفی و مراتب را به انجمن شهر اطلاع می‌دهد. شهردار منتخب پس از معرفی به وزارت کشور و بلافاصله شروع به کار خواهد کرد. تجدید انتخاب وی بلامانع است.

تبصره ۱- (اصلاحی ۱۳۴۵/۱۱/۲۷) شرایط احراز سمت شهردار طبق آئین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۲- (اصلاحی ۱۳۴۵/۱۱/۲۷) دوره خدمت شهردار در موارد زیر خاتمه می‌پذیرد:

۱. استعفاء کتبی
 ۲. موقعی که انجمن شهر با رعایت مفاد ماده ۵۳ قانون رأی به برکناری شهردار صادر نماید.
 ۳. در موارد تعلیق طبق مقررات قانونی.
 ۴. در صورت انحلال انجمن یا خاتمه دوره قانونی آن.
 ۵. در صورت فقدان هر یک از شرایط مربوط به انتخاب شهردار.
- تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۴۵/۱۱/۲۷) در صورتی که انجمن شهر یک ماه پس از رسمیت یافتن موفق به انتخاب شهردار نشود، انجمن منحل و طبق مفاد این قانون، تجدید انتخاب خواهد شد.

ماده ۵۱- هر گاه یکی از کارمندان ادارات دولتی از طرف انجمن برای تصدی شهرداری انتخاب شود و خود او راضی باشد اداره متبوع کارمند مکلف است با انتقال او موافقت کند.

ماده ۵۲- (اصلاحی ۱۳۴۵/۱۱/۲۷) حکم انتصاب شهردار، پس از معرفی فرماندار از طرف وزارت کشور صادر می‌شود. برای شهردار تهران و شهرداری‌های مراکز استان به پیشنهاد وزارت کشور، فرمان شخص اول کشور صادر خواهد شد.

تبصره: در مواقع رسمی و تشریفاتی شهردار و در غیاب او معاون شهرداری نماینده شهر خواهد بود.

ماده ۵۳- چنانچه یک یا چند نفر از اعضاء انجمن شهر به عملیات شهردار اعتراض و یا ایرادی داشته باشند باید مطلب را کتباً به صورت استیضاح به اطلاع رئیس انجمن برسانند رئیس آن را در جلسه فوق العاده انجمن قرائت و به شهردار ابلاغ خواهد کرد و شهردار موظف است در جلسه عادی یا فوق العاده که از طرف رئیس انجمن تعیین خواهد شد نباید از ده روز تجاوز نماید انجمن پس از طرح استیضاح و جواب شهردار رأی موافق یا مخالف خواهد داد.

در صورتی که انجمن به اکثریت تام عده حاضر در جلسه رأی مخالف بدهد شهردار از همان تاریخ بلافاصله از شغل خود برکنار و از طرف انجمن فوراً بر طبق مقررات این قانون اقدام به انتخاب شهردار خواهد شد در فاصله بین صدور رأی عدم اعتماد و عزل شهردار تا انتخاب شهردار جدید معاون شهرداری و در صورت نبودن معاون، کارمند مقدم تحت نظر انجمن عهده‌دار و مسئول اداره امور شهرداری خواهد بود.

۳-۴. تغییرات در نحوه انتخاب شهردار به استناد ماده ۵۰ قانون اصلاح شده مورخ ۱۳۴۵/۱۱/۲۷

۱. برخلاف مفاد ماده ۵۰ قبلی انجمن نمی‌توانسته شهردار را از بین اعضای خود انتخاب نماید بلکه بایستی شهردار انتخابی بجز از اعضاء انجمن شهر باشد.

۲. شرایط احراز شهردار برابر آئین‌نامه‌ای بوده که هیأت وزیران با پیشنهاد وزارت کشور تصویب می‌نموده است.

۳. در تبصره ۲ اصلاحیه قانون فوق شرایطی جهت خاتمه دادن خدمت شهردار منظور گردیده است.

۴. در اصلاحیه قانون تصویب گردیده در صورتی که انجمن تا یک ماه پس از رسمیت یافتن موفق به انتخاب شهردار نشود انجمن منحل و طبق مفاد قانون نسبت به تجدید انتخاب اقدام خواهد شد.

۵. در اصلاحیه فوق فقط حکم شهردار تهران و مراکز استانها با پیشنهاد وزارت کشور و مقام اول کشور صادر

می‌گردیده و شهرهای بالای یکصد و پنجاه هزار نفر قید شده در ماده ۵۰ قانون با وزارت کشور بوده است.

۶. در اصلاحیه فوق شهردار با رأی اکثریت دو ثلث اعضاء انجمن شهر انتخاب می شده است ضمناً تجدید انتخاب شهردار بلامانع بوده است.

۳-۵. نحوه انتخاب شهردار در قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی شهر و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با اصلاحات بعدی

ماده ۷۶ وظایف شورای اسلامی شهر به شرح زیر است:

انتخاب شهردار برای مدت چهار سال.

تبصره ۱- شورای اسلامی شهر موظف است بلافاصله پس از رسمیت یافتن نسبت به انتخاب شهردار واجد شرایط اقدام نماید.

قانون استفساریه ماده (۷۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۶ خرداد ۱۳۸۲
موضوع استفسار:

ماده واحد - منظور مقنن از عبارت انتخاب شهردار برای مدت چهار سال در بند (۱) ماده (۷۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با توجه به حکم تبصره (۱) آن که می گوید شوراهای اسلامی شهر موظفند بلافاصله پس از رسمیت یافتن نسبت به انتخاب شهردار واجد شرایط اقدام نمایند، این است که حداکثر مدت دوره تصدی شهردار چهار سال است و شوراهای دوره بعد پس از رسمیت یافتن یا قبل از پایان یافتن مدت چهار ساله باید نسبت به انتخاب شهردار اقدام نمایند، یا باید تأمل نمایند تا مدت چهار ساله شهردار قبلی پایان پذیرد؟

نظر مجلس:

منظور مقنن از تبصره (۱) بند (۱) ماده (۷۱) قانون مذکور این است که شوراهای اسلامی کشور در هر دوره باید پس از رسمیت یافتن اعم از اینکه دوره چهار ساله شهردار قبلی پایان یافته باشد یا خیر نسبت به انتخاب شهردار اقدام نمایند.

تبصره ۲- (اصلاحی ۲۷ دی ۱۳۸۳ / روزنامه رسمی شماره ۱۷۲۷۴ مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۲۹) شهردار نمی تواند

همزمان عضو هیچ یک از شوراهای اسلامی شهر و روستای کشور باشد.

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

تبصره ۳- (اصلاحی ۴ آبان ۱۳۸۲ / روزنامه رسمی شماره ۱۷۱۱۴ مورخ ۱۳۸۲/۹/۸) نصب شهرداران در شهرها با جمعیت بیشتر از دویست هزار نفر و مراکز استان بنا به پیشنهاد شورای شهر و حکم وزیر کشور و در سایر شهرها به پیشنهاد شورای شهر و حکم استاندار صورت می گیرد.

«شورای شهر براساس ضوابط و شرایط احراز صلاحیت شهرداران مندرج در آیین نامه مصوب این قانون، شهردار مورد نظر خود را انتخاب می کند. وزیر کشور و استانداران موظفند حکم شهردار معرفی شده را ظرف مدت ده روز صادر نمایند.

در صورتی که وزیر کشور یا استاندار، شهردار معرفی شده را واجد شرایط تعیین شده نداند، مراتب را با ذکر دلیل و مستندات به شورای شهر منعکس می نماید، در صورت اصرار شورای شهر بر نظر قبلی خود و عدم صدور حکم شهردار، موضوع توسط شورای شهر به هیأت حل اختلاف ذی ربط ارجاع خواهد شد.

هیأت مذکور ظرف پانزده روز مکلف به تصمیم گیری بوده و تصمیم آن هیأت برای طرفین (وزارت کشور و شورای اسلامی شهر) لازم الاجراء می باشد.

چنانچه در مدت مقرر، هیأت حل اختلاف نظر خود را اعلام ننماید، نظر شورای شهر متبع خواهد بود و شهردار می تواند اختیارات قانونی خود را اعمال و اجراء نماید.»

تبصره ۴- دوره خدمت شهردار در موارد زیر خاتمه می پذیرد:

الف - استعفای کتبی با تصویب شورا.

ب - برکناری توسط شورای شهر با رعایت مقررات قانونی.

ج - تعلیق طبق مقررات قانونی

د- فقدان هر یک از شرایط احراز سمت شهردار به تشخیص شورای شهر.

۲- بررسی و شناخت کمبودها، نیازها و نارسائیهای اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، اقتصادی و رفاهی حوزه انتخابیه و تهیه طرحها و پیشنهادهای اصلاحی و راه حلهای کاربردی در این زمینه ها جهت برنامه ریزی و ارائه آن به مقامات مسوول ذیربط.

۳- نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورا و طرحهای مصوب در امور شهرداری و سایر سازمان های خدماتی در صورتی که این نظارت مخل جریان عادی این امور نگردد.

۴- همکاری با مسوولین اجرایی و نهادها و سازمان های مملکتی در زمینه های مختلف اجتماعی، فرهنگی،

آموزشی، اقتصادی و عمرانی بنا به درخواست آنان.

۵- برنامه ریزی در خصوص مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی با موافقت دستگاه‌های ذیربط.

۶- (اصلاحی ۲۷ آبان ۱۳۸۶) تشویق و ترغیب مردم در خصوص گسترش مراکز گردشگری و تفریحی، ورزشی و فرهنگی با هماهنگی دستگاه‌های ذیربط.

۷- اقدام در خصوص تشکیل انجمنها و نهادهای اجتماعی، امدادی، ارشادی و تأسیس تعاونیهای تولید و توزیع و مصرف، نیز انجام آمارگیری، تحقیقات محلی و توزیع ارزاق عمومی با توافق دستگاه‌های ذیربط.

۸- نظارت بر حسن اداره و حفظ سرمایه و داراییهای نقدی، جنسی و اموال منقول و غیر منقول شهرداری و همچنین نظارت بر حساب در آمد و هزینه آنها به گونه ای که مخل جریان عادی امور شهرداری نباشد.

۹- تصویب آیین نامه های پیشنهادی شهرداری پس از رسیدگی به آنها با رعایت دستورالعمل‌های وزارت کشور.

۱۰- تأیید صورت جامع درآمد و هزینه شهرداری که هر شش ماه یکبار توسط شهرداری تهیه می‌شود و انتشار آن برای اطلاع عموم و ارسال نسخه ای از آن به وزارت کشور.

۱۱- همکاری با شهرداری جهت تصویب طرح حدود شهر با رعایت طرحهای هادی و جامع شهر سازی پس از تهیه آن توسط شهرداری با تأیید وزارت کشور و وزارت مسکن و شهرسازی.

۱۲- تصویب بودجه، اصلاح و متمم بودجه و تفریح بودجه سالانه شهرداری و مؤسسات و شرکتهای وابسته به شهرداری با رعایت آیین نامه مالی شهرداریها و همچنین تصویب بودجه شورای شهر.

تبصره - کلیه درآمدهای شهرداری به حساب‌هایی که با تأیید شورای شهر در بانکها افتتاح می‌شود واریز و طبق قوانین مربوطه هزینه خواهند شد.

۱۳- تصویب وام‌های پیشنهادی شهرداری پس از بررسی دقیق نسبت به مبلغ، مدت و میزان کارمزد.

۱۴- تصویب معاملات و نظارت بر آنها اعم از خرید، فروش، مقاطعه، اجاره و استیجاره که به نام شهر و شهرداری صورت می‌پذیرد با در نظر گرفتن صرفه و صلاح و با رعایت مقررات آیین نامه مالی و معاملات شهرداری.

تبصره - به منظور تسریع در پیشرفت امور شهرداری، شورا می‌تواند اختیار تصویب و انجام معاملات را تا میزان معینی با رعایت آیین نامه معاملات شهرداری به شهردار واگذار نماید.

۱۵- تصویب اساسنامه مؤسسات و شرکتهای وابسته به شهرداری با تأیید و موافقت وزارت کشور.

- ۱۶- تصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن با در نظر گرفتن سیاست عمومی دولت که از سوی وزارت کشور اعلام می شود.
- ۱۷- نظارت بر حسن جریان دعای مربوط به شهرداری.
- ۱۸- نظارت بر امور بهداشت حوزه شهر.
- ۱۹- نظارت بر امور تماشا خانه ها، سینماها، و دیگر اماکن عمومی، که توسط بخش خصوصی، تعاونی و یا دولتی اداره می شود با وضع و تدوین مقررات خاص برای حسن ترتیب، نظافت و بهداشت این قبیل مؤسسات بر طبق پیشنهاد شهرداری و اتخاذ تدابیر احتیاطی جهت جلوگیری از خطر آتش سوزی و مانند آن.
- ۲۰- تصویب مقررات لازم جهت اراضی غیر محصور شهری از نظر بهداشت و آسایش عمومی و عمران و زیبایی شهر.
- ۲۱- نظارت بر ایجاد گورستان، غسلخانه و تهیه وسایل حمل اموات مطابق با اصول بهداشت و توسعه شهر.
- ۲۲- وضع مقررات و نظارت بر حفر مجاری و مسیرهای تأسیسات شهری.
- ۲۳- نظارت بر اجرای طرحهای مربوط به ایجاد و توسعه معابر، خیابان‌ها، میادین و فضاهای سبز و تأسیسات عمومی شهر بر طبق مقررات موضوعه.
- ۲۴- (اصلاحی ۲۷ آبان ۱۳۸۶) تصویب نامگذاری معابر، میادین، خیابان‌ها، کوچه و کوی در حوزه شهری و همچنین تغییر نام آنها با رعایت مقررات مربوط.
- ۲۵- تصویب مقررات لازم به پیشنهاد شهرداری جهت نوشتن هر نوع مطلب و یا الصاق هر نوع نوشته و آگهی و تابلو بر روی دیوارهای شهر با رعایت مقررات موضوعه و انتشار آن برای اطلاع عموم.
- ۲۶- (اصلاحی ۲۷ آبان ۱۳۸۶) تصویب نرخ خدمات ارائه شده توسط شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن با رعایت آیین نامه مالی و معاملات شهرداری‌ها با رعایت مقررات مربوطه.
- ۲۷- (اصلاحی ۲۷ آبان ۱۳۸۶) تصویب نرخ کرایه وسائط نقلیه درون شهری.
- ۲۸- وضع مقررات مربوط به ایجاد و اداره میدان‌های عمومی توسط شهرداری برای خرید و فروش مایحتاج عمومی با رعایت مقررات موضوعه.
- ۲۹- (اصلاحی ۲۷ آبان ۱۳۸۶) وضع مقررات لازم در مورد تشریک مساعی شهرداری با ادارات و بنگاه‌های ذیربط برای دایر کردن نمایشگاههای کشاورزی، هنری، بازرگانی و غیره با رعایت مقررات قانونی مربوطه.

۳۰- (الحاقی ۶ مهر ۱۳۸۲) نظارت بر حسن اداره امور مالی شهرداری و کلیه سازمان‌ها، مؤسسات، شرکتهای وابسته و تابعه شهرداری و حفظ سرمایه، دارائی‌ها، اموال عمومی و اختصاصی شهرداری، همچنین نظارت بر حساب درآمد و هزینه آنها با انتخاب حسابرس رسمی واعلام موارد نقض و تخلف به شهردار و پیگیری‌های لازم براساس مقررات قانونی.

تبصره ۱- (الحاقی ۶ مهر ۱۳۸۲) کلیه پرداخت‌های شهرداری در حدود بودجه مصوب با اسناد مثبته و با رعایت مقررات مالی و معاملاتی شهرداری به عمل می‌آید که این اسناد باید به امضای شهردار و ذی حساب یا قائم مقام آنان که مورد تأیید شورای شهر باشند برسد.

تبصره ۲- (الحاقی ۲۷ آبان ۱۳۸۶) شورای شهر موظف است یک نسخه از نتیجه گزارش حسابرس رسمی را جهت بررسی و هرگونه اقدام قانونی به وزارت کشور از سال نماید.

۳۱- (الحاقی ۶ مهر ۱۳۸۲) شورا موظف است در پایان هر سال مالی صورت بودجه و هزینه خود را جهت اطلاع عموم منتشر نماید و نسخه‌ای از آن را جهت بررسی به شورای شهرستان و استان ارسال کند.

۳۲- (الحاقی ۶ مهر ۱۳۸۲) واحد‌های شهرستانی کلیه سازمانها و مؤسسات دولتی و مؤسسات عمومی غیر دولتی که در زمینه ارائه خدمات شهری وظایفی را به عهده دارند، موظفند برنامه سالانه خود در خصوص خدمات شهری را که در چهارچوب اعتبارات و بودجه سالانه خود تنظیم شده به شورا ارائه نمایند.

۳۳- (الحاقی ۶ مهر ۱۳۸۲) همکاری با شورای تأمین شهرستان در حدود قوانین و مقررات.

۳۴- (الحاقی ۶ مهر ۱۳۸۲) بررسی و تأیید طرح‌های هادی و جامع شهرسازی و تفصیلی و حریم و محدوده قانونی شهرها پس از ارائه آن توسط شهرداری و ارسال به مراجع ذی ربط قانونی جهت تصویب نهائی.

تبصره‌های (۱) و (۲) بند ۳۴ به موجب بند (ز) ماده (۳۸) قانون اصلاحی مصوب ۲۷ آبان ۱۳۸۶ حذف گردید.

ماده ۷۲- شرایط احراز تصدی سمت شهردار طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کشور به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۷۳- چنانچه یک یا چند نفر از اعضای شورای شهر به عملکرد شهردار یا عملیات شهرداری اعتراض یا ایرادی داشته باشند ابتداء توسط رئیس شورا موارد را به صورت روشن به شهردار تذکر خواهند داد.

در صورت عدم رعایت مفاد مورد تذکر، موضوع به صورت سؤال مطرح می‌شود که در این صورت رئیس شورا سؤال را کتباً به شهردار اطلاع خواهد داد و حداکثر ظرف ده روز پس از ابلاغ، شهردار موظف به حضور در جلسه

عادی یا فوق العاده شورا و پاسخ به سوال می باشد.

چنانچه شهردار از حضور استنکاف ورزیده یا پاسخ وی قانع کننده تشخیص داده نشود طی جلسه دیگری موضوع مجدداً به صورت استیضاح که حداقل به امضای یک سوم اعضای شورا رسیده باشد، ارائه می شود. فاصله بین ابلاغ تا تشکیل جلسه که از طرف رئیس شورا تعیین خواهد شد حداکثر ده روز خواهد بود.

شورا پس از طرح سوال یا سؤالات و جواب شهردار رأی موافق یا مخالف خواهد داد. در صورتی که شورا با اکثریت دو سوم کل اعضاء رأی مخالف دهد شهردار از کار برکنار و فرد جدیدی از سوی شورا انتخاب خواهد شد.

تبصره - در فاصله بین صدور رأی عدم اعتماد و برکناری شهردار و یا خاتمه خدمت شهردار تا انتخاب فرد جدید که نباید بیش از سه ماه به طول انجامد یکی از کارکنان شهرداری با انتخاب شورای شهر عهده دار و مسوول اداره امور شهرداری خواهد بود.

۳-۶. تغییرات در نحوه انتخاب شهردار به استناد ماده ۷۶ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات

شوراهای اسلامی و ... مورخ ۱۳۷۵/۳/۱

۱. استعفاى کتبی شهردار منوط به موافقت شورای اسلامی شهر تعیین گردیده است. در صورتی که در ماده ۵۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ اشاره‌ای به مقام موافقت کننده نشده و فقدان هر یک از شرایط احراز سمت شهردار به تشخیص شورای اسلامی شهر تعیین گردیده است در ماده ۵۰ قانون شهرداری انجمن شهر فقط از طریق استیضاح مراحل مندرج در ماده ۵۳ قانون شهرداری می‌توانست شهردار را برکنار نماید.
۲. در صورت استیضاح شهردار شورای اسلامی شهر می‌تواند با اکثریت دو سوم اعضاء (شورای اسلامی شهر) شهردار شهر را برکنار نماید.
۳. حداکثر فاصله انتخاب شهردار جدید از تاریخ برکناری شهردار سه ماه تعیین شده لکن در ماده ۵۰ قانون شهرداری اصلاحیه ۱۳۴۵/۱۱/۲۷ این مدت یک ماه تعیین گردیده است.
۴. در ماده فوق برای تعیین جانشین شهردار از زمان برکناری تا تعیین شهردار جدید شورای اسلامی شهر می‌تواند یکی از کارکنان شهرداری را عهده‌دار و مسئول اداره امور شهرداری انتخاب کند در صورتی که در قوانین قبلی اشاره به معاون و در صورت عدم وجود معاون در شهرداری کارمند مقدم عهده‌دار و مسئول اداره امور شهرداری انتخاب می‌گردید.

۴. شرایط احراز شهردار:

شهردار بعنوان مدیر اجرایی شهر و فردی که با وظایف بسیاری در رابطه با مدیریت شهری، نظافت شهر، احداث و نگهداری معابر، میادین، پارکها، فضای سبز، ایجاد حمل و نقل روان، ایجاد گورستان، نظارت بر ساخت و سازهای شهری، نظارت بر ایمنی ساخت و سازها، مسائل آتش نشانی و خدمات ایمنی و ... بایستی دارای شرایط ویژه‌ای باشد. از طرفی شرایط باید بگونه‌ای باشد که فرد عملاً بتواند مدیریت سیستم شهرداری را به عهده بگیرد. هر چند شورای اسلامی بعنوان ناظر محلی و وزارت کشور بعنوان ناظر عالی بر عملکرد شهردار نظارت مستمر دارند اما قطعاً شهردار موفق کسی خواهد بود که دارای شرایط خاص احراز سمت شهردار باشد.

در قسمت الف ماده ۵۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ که مخصوص انتخاب شهردار می‌باشد هیچ اشاره‌ای به شرایط احراز شهردار نشده است.

اما در قانون اصلاح ماده ۵۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۴۵/۱۱/۲۷ توسط قانون گذار در تبصره ۱ ماده ۵۰ چنین بیان گردیده است. (شرایط احراز سمت شهردار طبق آئین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کشور بتصویب هیأت وزیران خواهد رسید). متعاقب آن آئین‌نامه فوق در مورخ ۱۳۴۶/۱۰/۱۶ بشرح ذیل تصویب شده است.

۴-۱. آئین نامه شرایط احراز سمت شهردار مصوب ۴۶/۱۰/۱۶ هیئت وزیران و اصلاح آن

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۴۶/۱۹/۱۶ بنا به پیشنهاد شماره ۴۷۹۶۳/ش مورخ ۴۶/۷/۱۹ وزارت کشور و باستناد تبصره ۱ ماده ۵۰ قانون اصلاح پاره ای از مواد و الحاق مواد جدید به قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴ آئین نامه شرایط احراز سمت شهردار را بشرح زیر تصویب نمودند:

ماده ۱- کسانی را میتوان به سمت شهردار انتخاب نمود که دارای شرایط زیر باشند:

۱-۱) تابعیت ایران.

۲-۱) داشتن حداقل ۲۵ سال تمام سن.

۳-۱) نداشتن بیش از ۶۰ سال سن در موقع انتخاب شدن.

۴-۱) دارا بودن حداقل تحصیلات کامل متوسطه بااستثنای شهرهای مذکور در جدول ضمیمه که در مورد آنها

دارا بودن حداقل تحصیلات لیسانس لازم است.

۵-۱) دارا بودن حسن شهرت.

۶-۱) توانائی جسمی و روحی برای کار.

۷-۱) نداشتن محکومیت کیفری که مستلزم محرومیت از بعضی حقوق اجتماعی باشد.

تبصره ۱- در مورد کسانی که سابقه وزارت معاونت وزارت - سفارت یا استانداری دارند رعایت بند (۷-۱) الزامی نیست.

تبصره ۲- کسانی که در تاریخ تصویب این آئین نامه عهده دار سمت شهرداری باشند انتخاب مجدد آنان برای یکبار در صورتیکه متصل بدوران تصدی فعلی باشد بدون شرط مذکور در بند (۴-۱) این ماده بلامانع است.

تبصره ۳- رعایت شرط حداقل سن مذکور در بند (۲-۱) این ماده در مورد سپاهیان انقلاب که پس از خاتمه خدمت بسمت شهردار انتخاب شوند الزامی نیست.

تبصره ۴- وزارت کشور مجاز است هرگونه تغییراتی را که در جدول مندرج در بند (۴-۱) ماده فوق در آتیه بسبب تغییر جمعیت و در آمد لازم شود بعمل آورد.

تبصره ۵- ملاک جمعیت شهرها آخرین سرشماری عمومی کشور خواهد بود.

تبصره ۶- کسانی که در تاریخ اجراء تصویبنامه شرایط احراز سمت شهردار مصوب ۴۶/۱۰/۱۶ عهده دار سمت شهردار بوده اند در صورتیکه صلاحیت آنان مورد تأیید وزارت کشور باشد و دوره آموزش مدیریت شهرداری را که از طرف وزارت کشور تأسیس خواهد شد با موفقیت بگذرانند انتخاب مجدد آنان به سمت شهردار با رعایت درجه محل تصدی سابق آنها و بدون رعایت شرط مذکور در بند (۴-۱) ماده یک آئین نامه فوق الاشعار بلامانع است.

ماده ۲- کسیکه بسمت شهردار انتخاب میشود نباید صاحب مؤسساتی باشد که تمام یا قسمت اعظم حوائج عمومی حوزه شهرداری را تأمین مینماید و همچنین نباید در زمان تصدی خود رئیس یا عضو هیئت مدیره یا مدیر عامل شرکت ها و مؤسسات مذکور باشد.

شهردار حق ندارد در معاملات و قرار دادهائی که یک طرف آن شهرداری یا یکی از مؤسسات تابعه و یا وابسته به آن است بطور مستقیم یا غیر مستقیم ذینفع یادی سهم باشد.

ماده ۳- شهردار مکلف است از تاریخ اشتغال بکار و تا زمانی که در این سمت انجام وظیفه میکند در داخل محدوده قانونی شهر ساکن باشد.

ماده ۴- در صورتیکه شهردار فاقد یکی از شرایط مندرج در مواد ۱ و ۲ و ۳ آئین نامه گردد از سمت شهرداری

معاف و اقدام به انتخاب شهردار جدید خواهد شد.

ماده ۵- در صورتیکه شهردار از بین مستخدمین ثابت شهرداری یا کارمندان وزارتخانه ها یا مؤسسات دولتی انتخاب شود پس از برکناری یا خاتمه دوره قانونی با رعایت مقررات استخدامی مربوط بسازمان محل خدمت اولیه خود عودت داده میشود و چنانچه از بین مستخدمین ثابت شهرداری یا کارمندان وزارتخانه ها یا مؤسسات دولتی انتخاب نشده باشد پس از برکناری یا خاتمه دوره قانونی شهرداری و وزارت کشور، هیچگونه تعهد در قبال او نخواهد داشت.

ماده ۶- وزارت کشور موظف است بلافاصله پس از تصویب این آئین نامه اقدام به تشکیل دوره های آموزشی مدیریت شهرداری و تعلیم و تربیت تعداد کافی افراد واجد شرایط برای احراز شغل شهردار بنماید.

ماده ۷- شهردار مکلف است طبق برنامه ای که وزارت کشور تنظیم خواهد نمود دوره های آموزش مدیریت شهرداری را طی نماید.

تبصره ۱- وزارت کشور بدون هیچگونه تعهد استخدامی صورت اسامی لیسانسیه ها و دیپلمه هائی را که بطور آزاد دوره های مدیریت شهرداری را با موفقیت گذرانیده باشند در اختیار انجمن های شهر قرار خواهد داد. اصل تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است.

وزیر مشاور - دکتر محمود کشفیان

جدول شهرداریهایی که شهردار آنها باید دارای حداقل دانشنامه لیسانس باشند.

ردیف	نام شهرداری	ردیف	نام شهرداری
استان مرکزی			
۱	تهران	۴	قزوین
۲	اراک	۵	قم
۳	شهر ری	۶	کاشان
		۷	کرج
استان گیلان			
۱	رشت	۳	لاهیجان
۲	رودسر	۴	لنگرود
استان مازندران			
۱	ساری	۶	بهشهر
۲	آمل	۷	چالوس
۳	بابل	۸	رامسر

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

گرگان	۹	بابلسر	۴
گنبد کاوس	۱۰	نوشهر	۵
استان آذربایجان شرقی			
مراغه	۵	تبریز	۱
جلفا	۶	اردبیل	۲
مرند	۷	اهر	۳
میانه	۸	خلخال	۴
استان آذربایجان غربی			
مهاباد	۳	خوی	۱
میاندوآب	۴	ماکو	۲
استان کرمانشاه			
قصر شیرین	۲	کرمانشاه	۱
استان خوزستان			
بهبهان	۵	اهواز	۱
دزفول	۶	آبادان	۲
قصبه آبادان	۷	آغاجاری	۳
مسجد سلیمان	۸	بندر خرمشهر	۴
استان فارس			
کازرون	۵	شیراز	۱
لار	۶	آباده	۲
مرودشت	۷	چهرم	۳
		فسا	۴
استان کرمان			
سیرجان	۳	کرمان	۱
		رفسنجان	۲
استان خراسان			
ترت حیدریه	۴	مشهد	۱
سبزوار	۵	بجنورد	۲
نیشابور	۶	بیرجند	۳
استان اصفهان			
نجف آباد	۳	اصفهان	۱
		شهرضا	۲
استان سیستان و بلوچستان			
زابل	۲	زاهدان	۱
استان کردستان			
سقز	۲	سنندج	۱

استانداری بنادر جنوب			
بندر عباس	۲	بندر بوشهر	۱
فرمانداری کل ایلام و پشتکوه			
		ایلام	۱
فرمانداری کل چهارمحال و بختیاری			
		شهرکرد	۱
فرمانداری کل سمنان			
سمنان	۲	شاهرود	۱
فرمانداری کل لرستان			
بروجرد	۲	خرم آباد	۱
فرمانداری کل همدان			
نهایوند	۳	همدان	۱
		ملایر	۲
فرمانداری زنجان			
		زنجان	۱
فرمانداری یزد			
		یزد	۱

پس از تصویب قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱

با اصلاحیه‌های بعدی به استناد ماده ۷۳ قانون فوق آئین‌نامه شرایط احراز تصدی سمت شهردار توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران رسیده است. متن آئین‌نامه بشرح ذیل می‌باشد.

آئین‌نامه اجرائی شرایط احراز تصدی سمت شهردار مصوب جلسه مورخ ۱۱ شهریور ۱۳۷۷ هیأت وزیران با اصلاحیه های بعدی

۱۳۷۷/۶/۱۸

شماره ۳۹۹۵۶/ت ۱۸۳۶۹ هـ

ماده ۱- کسانی را می توان به سمت شهردار انتخاب نمود که دارای شرایط زیر باشند:

الف) تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

ب) حتی المقدور متأهل و دارای حداقل (۲۵) سال سن و (۵) سال سابقه اجرایی در موقع انتخاب شدن.

پ) انجام خدمت وظیفه عمومی (دوره ضرورت) یا داشتن معافیت دائم در زمان صلح.

ت) اعتقاد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و قانون اساسی.

ث) دارا بودن حسن شهرت.

ج) داشتن توانایی جسمی و روحی برای انجام کار.

چ) نداشتن محکومیت کیفری که مستلزم محرومیت از حقوق اجتماعی باشد.

ح) دارا بودن تحصیلات و تجربه به شرح زیر:

۱. حداقل تحصیلات کارشناسی (لیسانس) برای شهرداری های درجه (۱ تا ۶)

۲. حداقل تحصیلات کارشناسی (لیسانس) با گرایش های مشخص شده توسط وزارت کشور برای شهرداری های

درجه (۷ تا ۱۰).

۳. برای شهرداری های درجه (۱۱ و ۱۲) حداقل تحصیلات کارشناسی ارشد (فوق لیسانس) با گرایش های مشخص

شده توسط وزارت کشور.

تبصره ۱- کسانی که دارای تحصیلات فوق دیپلم و پنج سال سابقه اجرایی - که حداقل (۲) سال آن را در سمت شهردار و یا مدیریت (سرپرستی و بالاتر) در وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شهرداری ها خدمت کرده باشند. یا دارای (۴) سال تجربه در امور مربوط به شهرداری باشند نیز می توانند عهده دار تصدی شهرداری های از درجه (۱ تا ۶) شوند.

تبصره ۲- کسانی که دارای تحصیلات فوق دیپلم و پنج سال سابقه اجرایی و حداقل چهار سال سابقه کار و تجربه در سمت شهردار در شهرداری درجه (۱ تا ۶) و یا معاون شهردار در شهرداری درجه (۷) به بالا یا مدیریت (مدیریت میانی به بالا) در وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شهرداری ها باشند نیز می توانند تصدی شهرداری های درجه (۷) تا (۱۰) را عهده دار شوند.

تبصره ۳- کسانی که دارای تحصیلات کارشناسی (لیسانس) مندرج در ردیف (۲) بند (۱-۶) ماده (۱) این آیین نامه با حداقل پنج سال پیشینه کار در سمت شهردار شهر درجه (۷ تا ۱۰) و بالاتر و یا معاون شهردار شهر درجه (۱۱ و ۱۲) و یا مدیریت میانی به بالا و همتراز آنها در وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شهرداری ها باشند نیز می توانند برای احراز سمت شهردار در شهرداری های درجه (۱۱ و ۱۲) و تهران انتخاب شوند.

تبصره ۴- انتخاب مقامات موضوع تبصره (۲) ماده (۱) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و همترازان آنها و همچنین معاونان استانداران و مدیران کل ستادی حوزه عمرانی وزارت کشور با داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی با رشته های مندرج در ردیف (۲) بند (۱-۶) ماده (۱) این آیین نامه و حداقل (۲) سال سابقه خدمت در سمتهای مذکور به سمت شهردار بلامانع است.

تبصره ۵- در صورتی که اشخاص موضوع تبصره های بالا یکی از دوره های مکاتبه ای یا حضوری مدیریت میانی شهرداری، منطبق با دستورالعمل‌های وزارت کشور را با موفقیت گذرانده باشند، دوره مذکور معادل یک سال تجربه در امور شهرداری و چنانچه دوره عالی مدیریت شهرداری و مطابق با دستورالعمل‌های وزارت کشور را گذرانده باشند، دوره مذکور معادل ۱/۵ سال تجربه در امور شهرداری برای آنان محسوب خواهد شد.

تبصره ۶- منظور از درجه شهرداری در این آیین نامه درجه بندی شهرداری‌ها موضوع تبصره (۱) ماده (۱) آیین نامه حقوق و مزایای شهرداران (موضوع تصویب نامه شماره ۲۵۱ / ت / ۱۱۱ هـ مورخ ۱۳۷۰/۱/۴ هیأت وزیران) می باشد و در صورت اصلاح درجه شهرداری‌ها در آیین نامه اجرایی یاد شده مفاد این آیین نامه متناسب با آن اصلاح خواهد شد.

تبصره ۷- کلیه کسانی که در زمان تصویب این آیین نامه در سمت شهردار مشغول انجام وظیفه بوده و از نظر تحصیلات و سوابق تجربی واجد شرایط لازم برای تصدی سمت شهردار در شهر مربوط نمی باشند تا زمان تصدی در سمت مذکور در آن شهر از شرایط تحصیلات و سوابق مذکور در این آیین نامه معاف می باشند و انتخاب آنان برای تصدی سمت شهردار در شهرداری‌های با همان درجه بلامانع است.

تبصره ۸- تشخیص همترازی مدیریت و سرپرستی و نیز تجربه مدیریت در بخش خصوصی به عهده وزارت کشور است.

تبصره ۹- شهردار باید علاوه بر شرایط فوق به امور مالی و ذی حسابی با تشخیص وزارت کشور آشنا باشد و در غیر این صورت باید در دوره توجیهی که توسط وزارت یاد شده تشکیل می شود شرکت نماید.

تبصره ۱۰- در موارد استثناء، انتخاب شهردار از میان افراد دارای مدرک تحصیل دیپلم با تأیید وزیر کشور بلامانع است.

ماده ۲- کسی که به سمت شهردار انتخاب می شود نباید صاحب مؤسساتی باشد که تمام یا بخشی از حوایج عمومی حوزه عمل شهرداری را تأمین می نماید و همچنین نباید در زمان تصدی این سمت، رئیس یا عضو هیأت مدیره یا مدیر عامل شرکتها و مؤسسات مذکور باشد.

شهردار حق ندارد در معاملات و قراردادهایی که یک طرف آن شهرداری یا یکی از مؤسسات تابعه و یا وابسته به آن است به طور مستقیم یا غیر مستقیم ذی نفع باشد.

تبصره - عضویت شهردار در هیأت مدیره و مجمع عمومی و یا شورای شرکتها و سازمانها و مؤسساتی که وابسته و

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

یا تابع شهرداری‌ها و نیز مؤسسات عمومی، اعم از دولتی و غیر دولتی که شهرداری در آنها صاحب سهم باشد و یا حضور شهردار در سمتهای مذکور در این گونه مؤسسات که بنا به تصویب شورای اسلامی شهر ضروری تشخیص داده شود از شمول مفاد این ماده مستثنی است.

ماده ۳- شهردار باید از تاریخ اشتغال به کار تا زمانی که در این سمت انجام وظیفه می نماید در داخل محدوده قانونی شهر ساکن باشد شهرداری مکلف است برابر دستورالعمل وزارت کشور شرایط مناسب جهت تحقق مفاد این ماده را برای شهردار فراهم سازد.

ماده ۴- شورای اسلامی شهر به محض آن که از فقدان یکی از شرایط مندرج در بندها و تبصره های ذیل ماده (۱) و مواد (۲) و (۳) این آیین نامه در شهردار منتخب خود مطلع شود، باید در اولین جلسه عادی یا فوق العاده که با حضور شهردار تشکیل می شود به موضوع رسیدگی و تشخیص خود را اعم از صحت یا سقم مطلب به مرجع صدور حکم انتصاب اعلام نماید. مرجع صدور حکم انتصاب پس از بررسی موضوع، در صورت صحت فقدان هر یک از شرایط، حکم انتصاب را ملغی می نماید.

از داد نامه شماره ۳۷۵ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۲۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

عبارت: «مرجع صدور حکم انتصاب پس از بررسی موضوع، در صورت صحت فقدان هر یک از شرایط، حکم انتصاب را ملغی می نماید.» از ماده (۴) آئین نامه اجرائی شرایط احراز تصدی سمت شهردار موضوع تصویبنامه شماره ۳۹۹۵۶/ ت ۱۸۳۶۹ هـ مورخ ۱۳۷۷/۶/۱۸ هیأت وزیران، حذف و ابطال می شود.

ماده ۵- در صورتی که شهردار از بین کارگزاران شهرداری‌ها و مؤسسات و سازمانهای تابعه و وابسته آنها و یا وزارتخانه ها و یا مؤسسات و شرکتهای دولتی تابع و وابسته به دولت انتخاب شود، پس از خاتمه دوره خدمت را رعایت مقررات استخدامی مربوط، به سازمان محل خدمت اولیه خود برگشت داده می شود و چنانچه از بین کارگزاران انتخاب نشده باشد، وزارت کشور و شهرداری‌ها در قبال او هیچگونه تعهد استخدامی ندارند.

تبصره ۱- شهردار خاتمه خدمت یافته، می تواند ضمن داشتن شرایط استخدام موضوع ماده (۶) اصلاحی آیین نامه استخدامی شهرداری تهران (موضوع تصویبنامه شماره ۱۷۵۷۰/ ت ۱۵۷ مورخ ۱۳۶۸/۳/۲) در صورت دارا بودن شرایط زیر، ظرف یک سال از تاریخ خاتمه خدمت و یا صدور حکم قطعی براءت درخواست استخدام به شهرداری تسلیم نماید که در این صورت از شروط امتحان و مسابقه موضوع ماده (۷) اصلاحی آیین نامه یاد شده معاف خواهد بود.

۱. فاقد هرگونه ارتباط و تعهد استخدامی با مؤسسات مذکور در ماده (۵) این آیین نامه باشد.
 ۲. خدمت وی به علت استعفاء یا اتمام دوره قانونی خدمت (۴) سال خاتمه یافته باشد.
 ۳. حداقل دو سال متوالی یا چهار سال متناوب دارای سابقه خدمت مورد پذیرش وزارت کشور در سمت شهردار باشد.
 ۴. در صورت تعلیق از خدمت طبق مقررات قانونی دارای حکم قطعی برائت از مراجع صالح قضایی باشد.
- وزارت کشور می تواند پس از تأمین اعتبار در اولین بودجه، اصلاح بودجه یا متمم بودجه، مطابق مدرک تحصیلی وی، تحت عناوین (کارشناس، کمک کارشناس و کاردان) با موافقت سازمان امور اداری و استخدامی کشور نسبت به ایجاد پست سازمانی مناسب برای وی در یکی از شهرداری‌های سراسر کشور اقدام نماید. پس از ترک پست مذکور توسط شاغل به هر عنوان، پست یاد شده حذف می شود.
- تبصره ۲- اجرای مفاد تبصره یک در مورد شهرداریانی که مطابق مفاد ماده (۷۳) قانون موضوع این آیین نامه از کاربر کنار شده اند، ظرف مهلت مذکور منوط به تصویب شورای اسلامی شهر است.
- ماده ۶- نوع نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه برعهده وزارت کشور است.

۵. قوانین مرتبط با شرایط احراز تصدی سمت شهردار

۵-۱. موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با اصلاحیه‌های بعدی

۱. ماده ۷۲: شرایط احراز تصدی سمت شهردار طبق آئین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت دولت خواهد رسید.
۲. ماده ۹۴: وزارت کشور مسئول اجرای این قانون است و موظف است ظرف ۲ ماه آیین‌نامه‌های اجرایی مورد نیاز را تهیه و هیأت وزیران موظف است ظرف مدت ۳ ماه پس از تصویب این قانون خارج از نوبت آئین‌نامه‌های مذکور را تصویب نماید.

۵-۲. آیین‌نامه استخدامی کارکنان شهرداری‌های کشور مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۵ هیأت وزیران

ماده ۱۱: داوطلبان استخدام در شهرداری باید دارای شرایط زیر باشند:

الف) تابعیت جمهوری اسلامی ایران

ب) حداقل هجده و حداکثر سی و پنج سال تمام سن در ورود

پ) انجام خدمت وظیفه عمومی (دوره ضرورت) یا معافیت دائم.

ت) اعتقاد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و قانون اساسی آن

ث) تدین و عاملیت به احکام اسلام و یا پیروی یکی از ادیان به رسمیت شناخته شده در قانون اساسی جمهوری

اسلامی ایران

ج) عدم اعتیاد به مواد مخدر

چ) داشتن دیپلم کامل متوسطه

ح) عدم محکومیت به محرومیت از حقوق اجتماعی

خ) داشتن توانایی جسمی انجام کاری که داوطلب آن است

د) عدم تظاهر به فسق و داشتن شایستگی اخلاقی لازم و حسن سابقه

۶. آراء مرتبط با نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

۱۳۸۱/۱۱/۲۱

شماره هـ/۳۷۱/۸۰

شماره دادنامه ۳۷۵

کلاس پرونده ۳۷۱/۸۰

تاریخ: ۱۳۸۱/۱۰/۲۲

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری.

شاکی: آقای محمد علی رحمانی خلیلی.

موضوع شکایت و خواسته: ابطال ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی شرایط احراز تصدی سمت شهردار موضوع تصویب نامه

شماره ۳۹۹۵۶/ت/۱۸۳۶۹ هـ مورخ ۱۳۷۷/۶/۱۸ هیأت وزیران.

مقدمه: شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، یکی از موارد خاتمه خدمت شهردار طبق بند (د) تبصره

۴ ماده ۷۱ قانون شوراهای اسلامی عبارت از «فقدان هر یک از شرایط احراز سمت شهردار به تشخیص شورای شهر»

در آیین‌نامه اجرایی فوق‌الاشاره در موضوع شکایت، ضوابط احراز شرایط احصاء گردیده است. در ماده ۴ آیین‌نامه

اشاره دارد، شورای اسلامی به محض اطلاع فقدان یکی از شرایط مندرج در آیین‌نامه در شهردار منتخب ... پس از

رسیدگی به صحت و سقم مطلب مراتب را به مرجع صدور حکم انتصاب که وزارت کشور می‌باشد اعلام و مرجع صدور حکم پس از بررسی موضوع در صورت صحت فقدان شرایط حکم انتصاب را ملغی می‌نماید. همانطوری که از نص صریح قانون در بند (د) تبصره ۴ ماده ۷۱ مستفاد می‌گردد، قانون فقدان شرایط احراز شهردار را مقید و محصور به تشخیص شورای شهر نموده. بنابراین آیین‌نامه اجرایی نمی‌تواند فراتر و مازاد بر اختیارات مصرحه در قانون برای اشخاص دیگر اختیاراتی تفویض و واگذار نماید. به تعبیر دیگر واضعین آیین‌نامه اجرایی نمی‌توانند وضع قانون نمایند. متأسفانه هیأت وزیران در تنظیم آیین‌نامه از حدود اختیارات خود تجاوز نموده و فراتر از قانون تنظیم و تصویب شده است. علیهذا مستنداً به اصل ۱۷۰ و ۱۷۳ قانون اساسی و قسمت اخیر ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی هیأت وزیران مصوب ۱۳۷۷/۶/۱۱ مورد استدعا است. معاون دفتر امور حقوقی دولت در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۱۷۳۱۳ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۹ اعلام داشته‌اند، احکام قانونی در مورد چگونگی نصب شهرداران تبصره ۳ ماده ۷۱ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ مقرر داشته است: نصب شهرداران در شهرها با جمعیت بیشتر از دویست هزار نفر و مراکز استان بنا به پیشنهاد شورای شهر و حکم وزیر کشور و در سایر شهرها به پیشنهاد شورای شهر و حکم استاندار صورت می‌گیرد. در مورد شرایط تصدی سمت شهردار ماده (۷۲) قانون مذکور مقرر نموده است: شرایط احراز تصدی سمت شهردار طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کشور به تصویب هیأت دولت خواهد رسید. ماده ۴ آیین‌نامه دولت: شورای اسلامی شهر به محض آن که فقدان یکی از شرایط مندرج در بندها و تبصره‌های ذیل ماده (۱) و مواد ۲ و ۳ آیین‌نامه در شهردار منتخب خودم طلع شود، باید در اولین جلسه عادی یا فوق‌العاده که با حضور شهردار تشکیل می‌شود به موضوع رسیدگی و تشخیص خود را اعم از صحت یا سقم مطلب به مرجع صدور حکم انتصاب اعلام نماید، مرجع صدور حکم انتصاب پس از بررسی موضوع در صورت صحت فقدان هر یکی از شرایط حکم انتصاب را ملغی می‌نماید. همانگونه که ملاحظه می‌نمایند الف: برای نصب شهرداران، شورای شهر پیشنهاد می‌نماید و حکم بر عهده وزیر کشور یا استاندار حسب مورد است.

لذا حکم وزیر کشور یا استاندار برای انتصاب مدخلیت دارد. ب: قانونگذار داشتن شرایط را برای تصدی سمت شهردار لازم دانسته لذا در صورتی که فرد واجد شرایط نباشد تصدی این سمت مجوز قانونی ندارد و الا تصویب ماده ۷۲ امر لغوی بود که در شأن مقنن نیست. بنابراین هر زمان کشف از عدم وجود شرایط شد تداوم تصدی سمت موجه و قانونی نیست. ج: با توجه به مراتب فوق ماده (۴) آیین‌نامه جنبه اعلامی دارد به عبارت دیگر بعد از کشف فقدان

شرایط با رعایت همان سیر انتخاب شهردار، نسبت به لغو حکم اقدام می‌شود. د: مستند قانونی دیگر بند (د) تبصره ۴ ماده ۷۱ قانون است که مقرر داشته است: دوره خدمت شهردار در موارد زیر خاتمه می‌پذیرد. الف- استعفای کتبی با تصویب شورا. د- فقدان هر یک از شرایط احراز سمت شهردار به تشخیص شورای شهر بنابراین ماده (۴) آیین‌نامه در چارچوب قانون و برای تحقق مواد ۷۱ و ۷۲ آن تنظیم شده و ناظر به اجرای بند (د) تبصره ۴ ماده ۷۱ قانون نیز می‌باشد. با توجه به مراتب فوق رد شکایت مطروحه را خواستار است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین دری نجف‌آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی

به صراحت حکم مقرر در بند (د) تبصره ۴ ماده ۷۱ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ دوره خدمت شهردار در صورت فقدان هر یک از شرایط احراز سمت شهردار منحصراً به تشخیص شورای شهر خاتمه می‌پذیرد. نظر به اینکه وظیفه قانونی وزیر کشور یا استاندار در صدور حکم انتصاب شهردار بر اساس پیشنهاد شورای شهر موضوع تبصره ۳ ماده فوق‌الاشاره ملازمه‌ای با احراز صحت یا سقم تشخیص شورای شهر در زمینه پایان دوره خدمت شهردار توسط وزیر کشور یا استاندار ندارد. عبارت «مرجع صدور حکم انتصاب پس از بررسی موضوع در صورت صحت فقدان هر یک از شرایط، حکم انتصاب را ملغی می‌نماید». مغایر اختیار قانونی مطلق شورای شهر در تشخیص فقدان شرایط احراز سمت و خاتمه دوره خدمت شهردار است. لذا به استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری عبارت مذکور از ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی شرایط احراز تصدی سمت شهردار موضوع تصویب نامه شماره ۳۹۹۵۶/ت/۱۸۳۶۹ هـ مورخ ۱۳۷۷/۶/۱۸ هیأت وزیران حذف و ابطال می‌شود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری - دری نجف‌آبادی

۷. نظریات مشورتی و حقوقی مرتبط با نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

۱-۷. سؤال: آیا تبصره یک ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی شرایط احراز سمت شهردار در خصوص استخدام شهرداری‌ها که از بین کارکنان شهرداری‌ها انتخاب می‌شوند هنوز به قوت خود باقیست؟

پاسخ: موضوع تبصره یک ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی شرایط احراز سمت شهردار، اولاً صرفاً ناظر بر آن دسته از شهرداری‌ها که از بین کارکنان شهرداری انتخاب شده‌اند، نمی‌باشد بلکه در مقام بیان حکمی کلی در خصوص شهرداران خاتمه خدمت یافته است. ثانیاً پس از تصویب این آیین‌نامه در ماده ۱۵ آیین‌نامه استخدامی کارکنان شهرداری‌های کشور مصوب ۱۳۸۱ و تباصر آن احکامی به شرح زیر پیش‌بینی شده ولی همان طور که می‌دانید آیین‌نامه مذکور مورد ایراد کمیسیون تطبیق مصوبات هیأت دولت با قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی واقع شده است و اجرای آن تا رفع ایرادات، قانونی نیست.

ماده ۱۵- شهرداری‌ها که بعد از تاریخ ۱۳۵۷/۱۱/۲۲ به سمت شهردار منصوب شده باشند و خدمت آنها خاتمه یافته باشد با رعایت ماده ۱۱ این آیین‌نامه و دارا بودن شرایط زیر از شرط امتحان و مسابقه معاف هستند و می‌توانند در یکی از شهرداری‌های کشور استخدام شوند.

تبصره ۳- شهرداری‌ها که قبلاً خاتمه خدمت یافته‌اند و از خاتمه خدمت آن‌ها بیش از یک سال می‌گذرد و می‌توانند با رعایت سایر بندهای این ماده تا مدت یک سال از تاریخ تصویب این آیین‌نامه، درخواست استخدام خود را به آخرین شهرداری مربوط به شهرداری‌های کشور تسلیم نمایند.

تبصره ۴- در صورت عدم وجود پست سازمانی در شهرداری‌ها، وزارت کشور می‌تواند به پیشنهاد شهرداری متقاضی استخدام، با موافقت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور نسبت به ایجاد پست با نام مطابق با مدرک تحصیلی متقاضی تحت یکی از عناوین کارشناس، کاردان و کمک کارشناس اقدام نماید.

۲-۷. سؤال: احتراماً همان گونه که استحضار دارند در قوانین بودجه سالانه کشور حکمی دایر بر ممنوعیت به کارگیری اشخاص بازنشسته در دستگاه‌ها و مؤسسات دولتی و شهرداری‌ها تحت هر عنوان وجود داشت اما در قانون بودجه سال ۸۷ چنین حکمی تکرار نشده است. لطفاً بررسی و اعلام نمایید آیا عدم تکرار حکم یاد شده به معنی اجازه به کارگیری اشخاص بازنشسته در

شهرداری می‌باشد یا خیر؟

پاسخ: مطابق ماده ۸ قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاه‌های دولتی مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷، اشتغال به کار کلیه بازنشستگان و نیز کسانی که سنوات خدمت آنان بر اساس قوانین و مقررات استخدامی باز خرید شده است در وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها ممنوع است و در صورت نیاز دولت به تخصص بعضی از این افراد، اشتغال آنان به صورت غیررسمی و برای مدت معین با تصویب هیأت وزیران مجاز خواهد بود. بنابراین همان گونه که ملاحظه می‌فرمائید ممنوعیت اشتغال به کار بازنشستگان در وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها کماکان ادامه داشته و در صورتی می‌توان از خدمات اشخاص مورد نظر در شهرداری استفاده نمود که مصوبه هیأت وزیران اخذ شود.

۷-۳. سؤال: نظر به این که بعضی از شهرداران پیشنهادی شوراهای اسلامی شهرهای این استان مدتی از پنج سال سابقه اجرایی خود را در بخش خصوصی و با ارائه گواهی از سوی شرکت‌هایی که در آن جا سابقه کار دارند و ارسال این گواهی‌ها از سوی شورای اسلامی به دفتر امور شهری خواهان منظور نمودن این مدت در سابقه اجرایی شهرداران پیشنهادی هستند، آیا اشتغال در بخش خصوصی می‌تواند جزء سابقه اجرایی منظور شود یا خیر؟

پاسخ: همان گونه که می‌دانید حداقل تحصیلات لازم برای تصدی سمت شهردار در شهرداری‌های درجه ۱ تا ۶، ۷ تا ۱۰ و ۱۱ تا ۱۲ در بند (ح) ماده یک آیین‌نامه اجرایی شرایط احراز تصدی سمت شهردار مصوب ۱۳۷۷/۶/۱۱ تعیین شده است و اشخاصی که فاقد تحصیلات مذکور می‌باشند، ولی دارای سابقه اجرایی هستند تحت شرایطی که در تبصر ذیل همین ماده ذکر شده است، می‌توانند با احتساب سوابق یاد شده سمت شهردار را احراز نمایند. آنچه که مسلم است و در تبصر ۱ تا ۴ ماده یک آیین‌نامه موصوف بدان تصریح شده است این است که منظور از سوابق اجرایی و تجربی، سابقه کار در دستگاه‌های اجرایی است؛ اما در تبصره ۸ ماده مذکور تحت شرایطی سابقه تجربه در بخش خصوصی را به عنوان تجربه قابل قبول برای احراز سمت شهردار محسوب نموده است. (تبصره ۸- تشخیص همترازی مدیریت و سرپرستی و نیز تجربه مدیریت در بخش خصوصی به عهده وزارت کشور است)؛ بنابراین شرایط یاد شده عبارتند از: اولاً تجربه در بخش خصوصی ناظر به تجربه مدیریتی می‌باشد. ثانیاً تشخیص تجربه مدیریتی در بخش خصوصی، به عنوان تجربه قابل قبول برای احراز تصدی سمت شهردار بر عهده وزارت کشور است. با توجه به

مراتب فوق‌الذکر چنین استنباط می‌گردد که صرف کار در بخش خصوصی نمی‌تواند به عنوان تجربه قابل قبول محسوب گردد و صرفاً داشتن تجربه مدیریت در بخش خصوصی می‌بایست ملاک عمل قرار گیرد و مهم‌تر این که اشخاصی که از شرکت‌های بخش خصوصی گواهی سابقه کار در این شرکت‌ها ارائه می‌نمایند، در صورتی قابل قبول هستند که این سوابق از طرف وزارت کشور تأیید شوند.

۴-۷. سؤال: چنانچه یکی از کارمندان شهرداری بعد از استعفا از شهرداری با رعایت قانون و مقررات ذی‌ربط، به عضویت شوراهای اسلامی شهر درآید، آیا می‌تواند دوباره در شهرداری ادامه خدمت بدهد یا اینکه تا پایان دوره عضویت در شورا، استعفاي زمان نامزدی او برای انتخاب در شورا تداوم خواهد داشت؟

پاسخ: بر اساس ماده ۷۴ (اصلاحی ۸۲/۷/۶) قانون تشکیلات و انتخابات شوراهای اسلامی و بند ۳ و ۴ ماده ۲۸ (اصلاحی ۸۲/۷/۶) و (الحاقی ۸۶/۸/۲۷) قانون مذکور، شاغلان در شهرداری از عضویت در شوراهای شهر محل خدمت محروم‌اند، مگر آنکه پیش از ثبت‌نامه از سمت خود استعفا کنند و به هیچ وجه در آن سمت شاغل نباشند. بنابراین عضو شورا نمی‌تواند به طور همزمان در شهرداری دارای سمت باشد.

۵-۷. سؤال: آیا انتخاب شهردار برای چند دوره متوالی در یک شهر وجاهت قانونی دارد؟

پاسخ: شهردار به عنوان مقام مجری تصمیمات شورای شهر در محدوده شهر طبق قوانین می‌بایست در ابتدای هر دوره شورا تعیین و به مقام صالح برای صدور حکم معرفی گردد. در قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ با اصلاحات بعدی شهردار برای مدت دو سال انتخاب می‌شد و تجدید انتخاب وی نیز بلامانع بود که این مسئله در ماده ۵۰ قانون مذکور مندرج شده است. لیکن در اصلاحات بعدی قوانین مرتبط وضع به گونه دیگری است. قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ با اصلاحات ۱۳۸۲ به رغم ذکر موارد مربوط به نحوه انتخاب، شرایط انتخاب و موارد دیگر در خصوص شهردار در مواد ۷۱، ۷۲ و ۷۳ در این مورد ساکت است. لیکن قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۶۱ در تبصره ۱ ماده ۳۵ بیان می‌دارد: «انتخاب مجدد شهردار به صورت متوالی تنها برای یک دوره در آن شهر بلامانع خواهد بود». توضیح اینکه با توجه به ماده ۹۲ قانون شوراهای مصوب ۱۳۸۲ که صرفاً کلیه قوانین و مقررات مغایر با قانون مذکور را ملغی کرده است و تبصره ۱ ماده ۳۵ پیش

گفته مغایرتی در این خصوص ندارد، این مقررات همچنان دارای وجاهت لازم است. بنابراین انتخاب مجدد شهردار تنها برای یک دوره قانونی است و ملاک انتخاب مجدد شهردار، انتخاب برای یک شهر است.

۶-۷. سؤال: یکی از شرایط احراز تصدی سمت شهردار، داشتن سابقه اجرایی است، نحوه تشخیص و تعیین سنوات اجرایی در مورد کارکنان دولت چگونه است؟

پاسخ: وفق نظر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، داشتن سوابق اداری در مجموعه سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی سابقه اجرایی تلقی می‌شود و شوراها برای انتخاب شهردار می‌توانند با رعایت عمومات آیین‌نامه شرایط احراز، به این نکته نیز توجه داشته باشند.

۷-۷. سؤال: با توجه به اینکه در بند ۱ ماده ۷۱ مقرر شده است که انتخاب شهردار برای مدت چهار سال است، آیا شورای اسلامی جدید وظیفه دارد در انتخاب شهردار مورد نظر خود درنگ کند تا مدت چهار سال شهردار قبلی به اتمام برسد؟ و آیا در این مورد رعایت ساز و کار مقرر در ماده ۷۳ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای اسلامی ضروری است؟

پاسخ: در این مورد اختلاف نظر و ابهامی میان شوراهای اسلامی و شهرداران وجود داشت، تا اینکه موضوع در قالب لایحه‌ای تحت عنوان استفساریه ماده ۷۱ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای اسلامی از مجلس شورای اسلامی مورد سؤال قرار گرفت. موضوع استفسار این گونه طرح شده بود: «منظور مقنن از عبارت انتخاب شهردار برای مدت چهار سال در بند ۱ ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با توجه به حکم تبصره ۱ آن، که می‌گوید شوراهای اسلامی شهر موظفاند بلافاصله پس از رسمیت یافتن، به انتخاب شهردار واجد شرایط بپردازند، این است که حداکثر مدت دوره تصدی شهردار ۴ سال است و شوراهای دوره بعد پس از رسمیت یافتن یا قبل از پایان یافتن مدت چهار سال باید به انتخاب شهردار بپردازد و یا باید تأمل کنند تا مدت چهار ساله شهردار قبلی پایان پذیرد؟» نظر مجلس: «منظور مقنن از تبصره ۱ بند ۱ ماده ۷۱ قانون مذکور این است که شوراهای اسلامی کشور در هر دوره باید پس از رسمیت یافتن اعم از اینکه دوره چهار ساله شهردار قبلی پایان یافته باشد یا خیر - به انتخاب شهردار اقدام کنند.» بدیهی است در این مورد نیازی به طی مراحل مقرر در ماده ۷۳ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای اسلامی نیست و شورای اسلامی شهر می‌تواند بلافاصله

پس از رسمیت یافتن، به انتخاب شهردار واجد شرایط پردازد.

۷-۸. سؤال: صدور حکم شهردار در صلاحیت چه مقامی است و آیا مقام مذکور می تواند از صدور حکم به هر دلیلی خودداری کند؟

پاسخ: بر اساس تبصره ۳ بند ۱ ماده ۷۱ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای اسلامی اصلاحی مصوب ۱۳۸۲/۸/۴ نصب شهرداران در شهرهای با جمعیت بیشتر از دویست هزار نفر و مراکز استان بنا به پیشنهاد شورای شهر و حکم وزیر کشور و در سایر شهرها به پیشنهاد شورای شهر و حکم استاندار صورت می گیرد. شورای شهر بر اساس ضوابط و شرایط احراز صلاحیت شهرداران مندرج در آیین نامه مصوب، شهردار مورد نظر خود را انتخاب می کند. وزیر کشور و استانداران موظفاند که حکم شهردار معرفی شده را ظرف مدت ده روز صادر کنند. در صورتی که وزیر کشور یا استاندار، شهردار معرفی شده را واجد شرایط تعیین شده، نداند مراتب را با ذکر دلیل و مستندات به شورای شهر منعکس می سازد. در صورت اصرار شورای شهر بر نظر قبلی خود و عدم صدور حکم شهردار، موضوع را شورای شهر به هیئت حل اختلاف ذی ربط ارجاع خواهد کرد. هیئت مذکور ظرف پانزده روز مکلف به تصمیم گیری است و تصمیم آن هیأت برای طرفین (وزارت کشور و شورای اسلامی شهر) لازم الاجرا است. چنانچه در مدت مقرر هیئت حل اختلاف نظر خود را اعلام نکند؛ نظر شورای شهر متبع خواهد بود و شهرداری می تواند اختیارات قانونی خود را اعمال و اجرا کند. ارائه و اعمال چنین اصلاحیه ای نیز برای حمایت از حقوق عمومی و صیانت از حقوق مردم بوده است. شاید یکی از بهترین تدابیر قانون گذاری همین اصلاحیه باشد که به بسیاری از مشکلات و اختلاف نظرها و تفاسیر در این حوزه مهم پایان داده است.

۷-۹. سؤال: آیا عضو شورای اسلامی شهر می تواند در شهر محل انتخاب یا شهر دیگری به عنوان شهردار انتخاب شود؟

پاسخ: بر اساس تبصره ۲ بند ۱ ماده ۷۱ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای اسلامی اصلاحی مصوب ۱۳۸۳/۱۰/۲۷، شهردار نمی تواند همزمان عضو هیچ یک از شوراهای اسلامی شهر و روستای کشور باشد. بنابراین چنانچه هر یک از اعضای شورای اسلامی شهر بنا بر توافق اعضای شورای اسلامی شهر قصد داشته باشد به عنوان شهردار انتخاب شود، چنانچه شرایط لازم را برای انتخاب شدن بر اساس آیین نامه شرایط احراز تصدی سمت شهردار

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

داشته باشد، می تواند با رأی اعضا و رأی خود به این سمت انتخاب شود و پس از صدور حکم باید از عضویت در شورا استعفا کند، چرا که ادامه عضویت وی مخالف حکم تبصره ۲ بند ۱ ماده ۷۱ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای اسلامی است.

۷-۱۰. سؤال: آیا اولویت قانونی برای انتخاب افراد دارای شرایط مندرج در بندهای ۱ و ۲ و ۳ ماده ۱ آیین نامه اجرایی شرایط احراز تصدی سمت شهردار مصوب ۱۳۷۷/۶/۱۱ هیئت وزیران نسبت به افراد دارای شرایط مقرر در تبصره های ۱، ۲ و ۳ همین ماده وجود دارد؟

پاسخ: با توجه به مفهوم و منطوق ماده ۱ آیین نامه اجرایی شرایط تصدی سمت شهردار و بند ۱ و ۲ و ۳ و تبصره های ۱، ۲ و ۳ همین ماده، هیچ گونه اولویت و امتیاز قانونی که مستلزم تکلیف برای انتخاب باشد میان افراد واجد شرایط بندهای ۱، ۲ و ۳ و تبصره های ۱، ۲ و ۳ وجود ندارد. قانون گذار، شورای شهر را در انتخاب هر یک از افراد موضوع این بندها و تبصره ها مخیر ساخته است و الزام و اجباری وجود ندارد. بدیهی است اعضای شورای اسلامی شهر باید بکوشد که با توجه به تخصصی بودن وظیفه شهرداری، واجد صلاحیت ترین افراد را انتخاب کنند تا علاوه بر داشتن تحصیلات مقرر در بندهای ۱، ۲ و ۳ دارای سوابق و تجربه مقرر در تبصره ها نیز باشند.

۷-۱۱. سؤال: مطابق بندهای ۲ و ۳ قسمت (ح) ماده (۱) آیین نامه اجرایی شرایط احراز تصدی سمت شهردار، برای احراز سمت شهردار در شهرداری های درجه ۷ تا ۱۰ داشتن حداقل تحصیلات کارشناسی با گرایش های مشخص شده توسط وزارت کشور و در شهرداری های درجه ۱۱ و ۱۲ داشتن حداقل تحصیلات کارشناسی ارشد با گرایش های مشخص شده توسط وزارت کشور لازم است. آیا گرایش های مورد نظر توسط وزارت کشور تعیین و ابلاغ شده؟ در صورت تعیین، آنها را ذکر نمایید.

پاسخ: وزارت کشور در بخشنامه ای به استانداران سراسر کشور که طی شماره ۱۳۲۷۴/۱/۳/۳۴/۱۴۵۲ مورخ ۱۳۷۷/۱۲/۱۱ صادر شده، گرایش های مذکور را تعیین و اعلام نموده است. متن بخشنامه پیش گفته به شرح ذیل است:

جناب آقای

استاندار محترم

سلام علیکم

پیرو نامه شماره ۹۶۲۷/۳/۳۴/۱۴۵۲ مورخ ۱۳۷۷/۷/۱۲ منضم به تصویر تصویب نامه شماره ۱۸۳۶۹/ت/۳۹۹۵۶ مورخ ۷۷/۶/۱۸ هیئت محترم وزیران موضوع آیین نامه اجرایی شرایط احراز تصدی سمت شهردار بر اساس قسمت (ح) ماده (۱) آیین نامه مذکور بدین وسیله گرایش های رشته تحصیلی قسمت (ح) بندهای ۲ و ۳ ماده ۱ به شرح ذیل اعلام می گردد:

- رشته ریاضی فنی، شهرسازی: (فیزیک، ریاضی، کامپیوتر، برنامه ریزی شهری و منطقه ای، طرحی شهری)
 - رشته مهندسی عمران: (عمران، سازه، نقشه برداری، برنامه ریزی حمل و نقل، محیط زیست، راه و ترابری، آب، معماری، اقتصاد و مهندسی کشاورزی)
 - رشته علوم انسانی: (مدیریت دولتی و بازرگانی، اقتصادی و دارایی، حسابداری، حقوق، علوم اجتماعی، علوم ارتباطات، جغرافیا، جامعه شناسی، علوم سیاسی)
 - رشته هنر: (کارشناس مرمت و احیای بنا و بافت های تاریخی)
- مقتضی است دستور فرمایید ضمن بررسی و رعایت دقیق مفاد این دستورالعمل به هنگام انتصاب شهرداران، تصویری از آن را جهت اجرا به کلیه شهرداری های تابعه آن استان ارسال نمایند.

سید عبدالواحد موسوی لاری

وزیر کشور

۷-۱۲. سؤال: آیا یکی از اعضای شورای اسلامی شهر می تواند برای تصدی سمت شهردار داوطلب شود؟ در صورتی که عضو شورا بتواند داوطلب شود آیا مشمول ممنوعیت قانونی مبتنی بر اینکه شهردار نمی تواند همزمان عضو شورا باشد، نیست؟ آیا عضوی که برای تصدی سمت شهردار داوطلب می شود می تواند در رأی گیری شرکت نماید و به خودش رأی دهد؟

پاسخ: ۱. یکی از مصادیق حقوق اجتماعی عبارت است از حق تصدی سمت شهردار با وجود داشتن شرایط قانونی. محرومیت اشخاص از این حق ممکن نیست مگر به موجب حکم قانون. بر این اساس هر یک از اعضای شورا که واجد شرایط لازم برای احراز سمت شهردار باشند می توانند داوطلب شوند. ۲. مطابق تبصره ۲ ذیل بند یک ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و اختیارات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ شهردار نمی تواند

آشنایی با وظایف و اختیارات شهردار و نحوه انتخاب و شرایط احراز شهردار

همزمان عضو هیچ یک از شوراهای اسلامی شهر و روستایی کشور باشد. این ممنوعیت زمانی مصداق پیدا می‌نماید که حکم انتصاب شهردار توسط استاندار یا وزیر کشور حسب مورد صادر شود. بنابراین داوطلب شدن عضو شورا برای تصدی سمت شهردار مشمول ممنوعیت یاد شده نمی‌گردد. ۳. شرکت اعضای شورا در رأی‌گیری نسبت به موضوعاتی که در شورا مطرح می‌شود هم حق و هم تکلیف است و ممنوع نمودن هر یک از اعضا از این امر ممکن نیست مگر به حکم قانون. بنابراین هر یک از اعضای حاضر در جلسه می‌بایست در رأی‌گیری برای انتخاب شهردار شرکت نموده و از حق رأی خود استفاده نماید و چنانچه عضو شورا برای تصدی سمت شهردار نامزد شده باشد می‌تواند به خودش نیز رأی دهد.

۷-۱۳. سؤال: اگر یکی از اعضای شورا برای تصدی سمت شهردار داوطلب شود. آیا باید از عضویت در شورا استعفا دهد یا اینکه پس از صدور حکم توسط استاندار عضویت وی در شورا از بین می‌رود و نیازی به استعفا نیست؟

پاسخ: پس از اینکه یکی از اعضای شورای اسلامی شهر برای تصدی سمت شهردار داوطلب گردید و با اکثریت مطلق آرای حاضران در جلسه به عنوان شهردار انتخاب و جهت صدور حکم به استاندار یا وزیر کشور حسب مورد معرفی گردید. مرجع صدور حکم انتصاب پس از تطبیق شرایط شخص معرفی شده با شرایط مندرج در آیین‌نامه اجرائی احراز تصدی سمت شهردار و وجود شرایط لازم در وی باید اقدام به صدور حکم انتصاب نماید. یکی از شرایط تعیین شده برای فرد معرفی شده شرطی است که در تبصره ۲ ذیل بند یک ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران (اصلاحی ۸۳/۱۰/۲۷) تعیین شده است و آن عدم عضویت در شوراهای شهر و روستای کشور است. بنابراین صدور حکم زمانی میسر است که عضو معرفی شده برای تصدی سمت شهردار از عضویت در شورا استعفا داده و استعفای وی وفق مقررات جاریه در جلسه رسمی شورا مطرح و به تصویب اکثریت مطلق اعضای حاضر در جلسه برسد. همان طور که ملاحظه می‌شود استعفا از عضویت در شورا و تصویب آن قبل از صدور حکم انتصاب الزامی است و قبل از تحقق این امر صدور حکم انتصاب به دلیل مغایرت با مقررره اخیرالذکر غیرقانونی است.

۷-۱۴. سؤال: پس از استیضاح و برکناری شهردار توسط شورای اسلامی شهر، مطابق تبصره ماده

۷۳ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران در فاصله بین صدور رأی عدم اعتماد و برکناری شهردار و یا خاتمه خدمت شهردار تا انتخاب فرد جدید که نباید بیش از سه ماه به طول انجامد یکی از کارکنان شهرداری با انتخاب شورای شهر عهده‌دار و مسئول اداره امور شهرداری خواهد بود. آیا همانند شهردار که حکم آن حسب مورد توسط استاندار یا وزیر کشور صادر می‌شود، لازم است حکم سرپرست شهرداری نیز توسط مراجع صادر شود؟

پاسخ: در اینجا دو نظریه وجود دارد. برخی معتقدند، چون حدود وظایف و اختیارات سرپرست شهرداری همان وظایف و اختیاراتی است که شهردار بر عهده دارد، از جمله امضای چک، اسناد مالی، و تعهدآور بنابراین همان ساز و کاری که برای انتخاب شهردار و صدور حکم وی در قانون آمده است، ناظر به سرپرست شهرداری نیز می‌باشد، یعنی شورا می‌بایست شخص مورد نظر خود را جهت سرپرست شهرداری با اکثریت مطلق آرای حاضر در جلسه، انتخاب و سپس برای صدور حکم حسب مورد به استاندار و وزیر کشور پیشنهاد نماید. در مقابل این نظریه برخی معتقدند، انتخاب سرپرست شهرداری به عنوان یک امر اضطراری و استثنایی مطرح است که قانون‌گذار آن را برای جلوگیری از ایجاد رکود و اختلال در امور شهرداری پیش‌بینی و مدت بسیار کوتاهی برای آن مقرر نموده است و نمی‌توان ساز و کار و مکانیسم انتخاب و صدور حکم شهردار را به آن تسری داد. به عبارت دیگر مقنن در تبصره ذیل ماده ۷۳ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران در مقام بیان است و اگر اراده قانون‌گذار بر این بود که حکم سرپرست شهرداری نیز حسب مورد استاندار یا وزارت کشور صادر شود در تبصره مذکور تصریح می‌نمود. بر این اساس به نظر شورای عالی استان‌ها سرپرست منتخب شورای اسلامی شهر با مصوبه شورا باید امور محوله در شهرداری را انجام داده و نیازی به صدور حکم توسط استاندار یا وزارت کشور نمی‌باشد.

۸. خلاصه فصل

در فصل دوم آشنایی با ضوابط و مقررات چگونگی نحوه انتخاب شهردار توسط انجمن شهر، شورای اسلامی شهر و تغییرات قوانین از اولین قانون شهرداری تاکنون که فرآیند انتخاب شهردار در قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران قید شده تشریح گردید.

هم چنین ضوابط و مقررات مربوط به شرایط احراز شهردار در خصوص میزان تحصیلات، با گرایش های مختلف، تجربه اداری و اجرایی، برای شهردار درجه های مختلف شهرداری توضیح داده شد.

۹. خودآزمایی

۱. در اولین قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۴۴/۴/۱۱ مدت خدمت شهردار چند سال بوده است.
۲. هم اکنون مدت خدمت شهردار چند سال است.
۳. هم اکنون مرجع صدور حکم شهرداران مراکز استانها کدام مقام کشوری می‌باشد.
۴. در صورت انتخاب شدن کارمند دولت به عنوان شهردار تکلیف اداره مربوطه چه می‌باشد.
۵. هم اکنون استیضاح شهردار با چند رأی موافق شورای اسلامی شهر امکان پذیر است.
۶. سرپرست شهرداری را چه مقامی تعیین می‌نماید.
۷. حداقل سن برای شهرداران چند سال می‌باشد.
۸. حداقل مدرک تحصیلی شهرداران شهرهای درجه (۱ تا ۶) را مرقوم نمایید.
۹. در موارد استثناء انتخاب شهردار با مدرک تحصیلی دیپلم با تأیید کدام وزارت خانه امکان پذیر می‌باشد.
۱۰. مرجع پذیرش استعفاء شهردار را مرقوم فرمایید.

منابع و مآخذ

۱. سعیدی عباس و دیگران، *دانش‌نامه مدیریت شهری و روستایی*، چ ۱، تهران، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، ۱۳۸۷.
۲. حجتی اشرفی غلامرضا، *مجموعه کامل قوانین و مقررات محشای شهرداری و شوراهای اسلامی با اصلاحات بعدی*، چ ۴، تهران، گنج دانش، ۱۳۸۷.
۳. منصور جهانگیر، *قوانین و مقررات مربوط به شهر و شهرداری*، چ ۵، تهران، نشر دیدار، ۱۳۸۲.
۴. معارف دلشاد، *قانون شهرداری منطبق با تحولات قانونی*، چ ۱، قم، افق فردا، ۱۳۸۰.
۵. شریفی، مهدی و ...، *استعلامات حقوقی*، چ ۱، تهران، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، ۱۳۸۶.
۶. رضایی، جمشید و ...، *استعلامات حقوقی (۲)*، چ ۱، تهران، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، ۱۳۸۷.
۷. نظریور، شاپور و ...، *مجموعه نظریات مشورتی حقوقی شوراها و شهرداری‌ها*، چ ۱، تهران، پرتو واقعه، ۱۳۸۷.

استاداری مرکزی
معاونت امور عمرانی
دفتر امور شهری و شوراهای

وزارت کشور
سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور
پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی

دانشگاه آزاد اسلامی

پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی
تهران - بلوار کشاورز
ابتدای خیابان نادری
پلاک ۱۷

تلفن: ۸۸۹۸۶۳۹۸

نمابر: ۸۸۹۷۷۹۱۸

www.imo.org.ir

ISBN: 978-600-5950-44-1

9 786005 950441

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال